ΟΙ
ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

σχολιασθέντες, ῥητορικῶς ἀναλυθέντες, καὶ μεταφρασθέντες εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν κατὰ λέξιν, καὶ οὐχὶ κατ' ἔννοιαν ἀφῃρημένως, πρὸς εὐχερεστέραν κατάληψιν τῆς σπουδαζούσης Ἑλληνικῆς νεολαίας μετὰ τῆς κατὰ Σύνταξιν ῥυθμήσεως τοῦ κειμένου κατὰ νεωτέραν Μέθοδον, ἐν ᾗ προσετέθησαν ἐν παρενθέσει, ὅσα εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπαναλαμβάνωνται ἀπὸ κοινοῦ, ἢ ἔξωθεν νὰ ἐννοῶνται πρὸς μείζονα εὐκολίαν τῶν Σπουδαστῶν εἰς τὴν Σύνταξιν, εἴτε Συντακτικὴν τοῦ λόγου ἀνάλυσιν· ὡς δ' ἐπίμετρον προσετέθησαν καὶ ὁδηγίαι τινὲς περὶ τοῦ τρόπου τῆς Συμπτύξεως καὶ Ἀναλύσεως τῶν λόγων

(Δεύτερος).

ΥΠΟ

Χ. Κ. ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ

Διδασκάλου τοῦ κατὰ Φανάριον Ἁγιοταφιτικοῦ Παρθεναγωγείου.

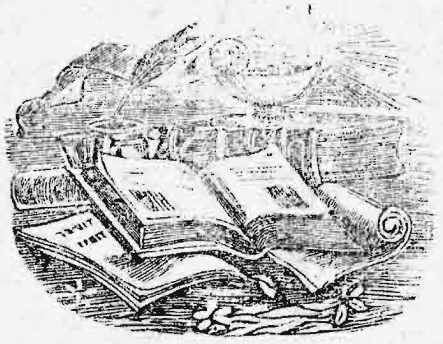

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΓΡ. Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ.

1870.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗ

ΤΟΥ Β΄. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ.

§. 1. Καὶ οὗτος εἰς τὴν πραγματικὴν ἀνάγεται Στάσιν· τὰ δὲ γενικὰ τοῦ λόγου κεφάλαια καὶ ἐνταῦθα εἶνε τὸ Συμφέρον, καὶ τὸ Δυνατόν· μερικὰ δὲ τὸ Ἀδύνατον, καὶ τὸ Δίκαιον. Τὸ δὲ προοίμιον πολλαχῶς ὀνομάζουσιν οἱ Τεχνογράφοι, καὶ ἐξ ὑποδιαιρέσεως, καὶ ἐξ Ἀορίστου προλήψεως, ὅπερ ὅμως ὁ ἡμέτερος **Ν.** Βάμβας ἐκ τοῦ περὶ ἰδεῶν τοῦ Ἑρμογένους διορθῶν καλεῖ προσλήψεως. « Γίνεται » τοίνυν περιβολὴ (λέγει ὁ Ἑρμογέν.) κατ' ἔννοιαν μὲν, ὅταν ἤτοι ἐξωθέν τι προσ» λαμβάνῃς τούτῳ, περὶ οὗ ὁ λόγος, οἷον (ὅταν δηλαδὴ προσλαμβάνῃς) γένος » εἴδει (καθὼς) «πονηρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν ὁ συκοφάντης ἀεὶ, τοῦτο » δὲ καὶ φύσει κίναδος τ' ἀνθρώπιόν ἐστι· (ἐνταῦθα γένος μὲν τὸ π ο ν η ρ ὸ ν ὁ » σ υ κ ο φ ά ν τ η ς ὡς περὶ παντὸς συκοφάντου λεγόμενον· εἶδος δὲ, ἤτοι μερι» κὸν τὸ τ ο ῦ τ ο δ ὲ κ α ὶ φ ύ σ ε ι κ ί ν α δ ο ς τ' ἀ ν θ ρ ώ π ι ο ν, (ὅπερ Δημο» σθένης περὶ Αἰσχίνου λέγει·) ἢ (ὅταν προσλαμβάνῃς) ἀόριστον ὡρισμένῳ· οἷον, » πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἐλαττοῦμαι (Αἰσχίνου) κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, δύο δὲ » ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα· (ἐνταῦθα πάλιν ἀόριστον μὲν εἶνε τὸ π ο λ λ ὰ, ὡ» ρισμένον δὲ τὸ δύο·) ἢ (ὅταν προσλαμβάνῃς) ὅλον μέρει, οἷον, Ἀ λ λ' ὅ λ η ς » ο ὔ σ η ς ἱ ε ρ ᾶ ς τ ῆ ς Ἀ κ ρ ο π ό λ ε ω ς τ α υ τ η σ ὶ, κ α ὶ π ο λ λ ὴ ν ε ὐ ρ υ» χ ω ρ ί α ν ἐ χ ο ύ σ η ς, π α ρ ὰ τ ὴ ν χ α λ κ ῆ ν τ ὴ ν μ ε γ ά λ η ν Ἀ θ η ν ᾶ ν » ἐ κ δ ε ξ ι ᾶ ς ἕ σ τ η κ ε· (καὶ ἐνταῦθα ὅλον μὲν εἶνε τὸ «ἀλλ' ὅλης οὔσης ἱερᾶς » τῆς Ἀκροπόλεως ταυτησὶ κτλ.» μέρος δὲ τὸ παρὰ τὴν χαλκῆν τὴν μεγάλην » Ἀθηνᾶν κτλ.»)

§. 2. Καὶ κατωτέρω λέγει ὁ Ἑρμογένης «εἰδέναι δὲ χρὴ, ὡς αἱ τοιαῦται προσ» λήψεις καὶ εὐκρινείας εἰσὶν, οὐ περιβολῆς μόνον ποιητικαί·» περιβολὴ δὲ λέγεται τοῦ λόγου πᾶν ὅ,τι περιβάλλει μέγεθος εἰς αὐτὸν, ὁποῖα τὰ ἀνωτέρω· ἔτι δὲ καὶ οἱ πλαγιασμοὶ τῆς συντάξεως, καὶ αἱ παρενθέσεις, καὶ τὰ ἀντιθετικὰ μόρια μ ὲ ν δ ὲ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔτι δὲ καὶ τὰ περιστατικὰ τοῦ πράγματος, οἷον, χ ρ ό ν ο ς, τ ό π ο ς, τ ρ ό π ο ς, α ἰ τ ί α, κτλ. Κατὰ δὲ Οὐλπιανὸν περιβολὴ λόγου λέγεται καὶ τὸ ἀναστρέφειν τὰ πράγματα, καὶ τὰ δεύτερα πρῶτα λέγειν εἶτα ἐπιβάλλειν τὰ πρῶτα.

§. 3. Καὶ ἐκ μὲν τῆς Διαιρέσεως καὶ ὑποδιαιρέσεως τῶν μερῶν τοῦ λόγου δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν, ὅτι ἐ ξ ὑ π ο δ ι α ι ρ έ σ ε ω ς τ ὸ π ρ ο ο ί μ ι ο ν· ἐκ δὲ μεταβάσεως ἀπὸ τὰ γενικὰ καὶ ἀόριστα εἰς τὰ ὡρισμένα καὶ μερικὰ, ὡς εἶνε τὸ ἐ π ὶ π ο λ λ ῶ ν μ έ ν . . . ο ὐ χ ἥ κ ι σ τ α δ ὲ ἐ ν τ ο ῖ ς π α ρ ο ῦ σ ι π ρ ά γ μ α σ ι, δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ ἐ ξ Ἀ ο ρ ί σ τ ο υ π ρ ο λ ή ψ ε ω ς, εἴτε π ρ ο σ λ ή ψ ε ω ς καθ' Ἑρμογένην.

§. 4. Τέλος ἐν τῷ προοιμίῳ συνιστῶν τὴν πρὸς Ἀθηναίους εὔνοιαν τῶν Θεῶν, ἥντινα πάντοτε μὲν φανερὰν ποιοῦσι πρὸς τὴν πόλιν, εὐνοϊκοὺς καιροὺς καὶ περιστάσεις ὠφελίμους καὶ συμμάχους ἰσχυροὺς χορηγοῦντες· ἐξαιρέτως δὲ νῦν, τοὺς Ὀλυνθίους, οἵτινες οὐ μόνον εἶνε ἰσχυροί, ἀλλὰ καὶ γείτονες τοῦ Φιλίππου, καὶ ἄσπονδοι ἐχθροί, προτρέπει αὐτοὺς νὰ μὴ ἀφήσωσι νὰ χαθῶσιν ἀνωφελῶς αἱ τοιαῦται θεῖαι εὐεργεσίαι. Γενικὴ δὲ καὶ ἐνταῦθα πρότασις τοῦ λόγου εἶνε τὸ «χρὴ Ὀλυνθίοις βοηθεῖν» μέρη δὲ τοῦ Λόγου τρία.

§. 5. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, ὅπερ ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ δευτέρου παραγράφου, τελευτᾷ δὲ μέχρι τοῦ πέμπτου, οὗ ἡ ἀρχὴ « Φημὶ δὴ δεῖν ἡμᾶς κτλ.» παραινεῖ τοὺς Ἀθηναίους νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης, τῆς εὐνοίας δηλονότι τῶν θεῶν, μηδόλως φοβούμενοι τὸν Φίλιππον ὡς ἄμαχον, οὐδὲ φοβερὸν, καθὼς τὸν φρονοῦσιν οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι, οἱ μὴ κατὰ βάθος, ἀλλ' ἐπιπολαίως κρίνοντες περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' εὐκόλως δυνάμενοι νὰ τὸν νικήσωσι· καθότι ὅσοι κατ' ἀρχὰς ἠπατήθησαν ὑπ' ἐκείνου πρὶν ἢ ἀνακαλύψωσι τὰ καταχθόνια σχέδιά του, καὶ τοὺς κατακτητικοὺς σκοπούς του, πληροφορηθέντες ἤδη καὶ κατανοήσαντες, ὅτι πάντα ὑπὲρ ἑαυτοῦ πράττει, ἐγκαταλείψουσιν αὐτὸν, καὶ οὕτως ταχέως καθαιρεθήσεται· διότι οὐδεὶς τῶν ὑπ' αὐτοῦ πρότερον ἀπατηθέντων θέλει δώσει πίστιν τοῦ λοιποῦ πρὸς αὐτόν.

§. 6. Καὶ οἱ Θετταλοὶ, οἵτινες παρὰ τὴν ἀξίαν των εἶνε τρόπον τινὰ δεδουλωμένοι, ἀσμένως καὶ αὐτοὶ ἤδη τὴν ἐλευθερίαν των ἐπιδιώκουσιν· οὐδὲ θέλει δυνηθῇ διὰ τῆς βίας νὰ καθέξῃ τοὺς συμμάχους, διότι τάχα προέλαβεν αὐτῶν τὰ φρούρια καὶ τοὺς λιμένας· καθότι τότε, λέγει, οἱ ἄνθρωποι εὐχαριστοῦνται νὰ συμπονῶσι καὶ νὰ μένωσι σταθεροὶ πρὸς οὓς ἅπαξ συνέδεσαν φιλίαν καὶ συμμαχίαν, ὅταν ταῦτα ἐξ ἀμοιβαίας εὐνοίας καὶ ὠφελείας συστηθῶσιν· ὅταν ὅμως ὑπερισχύσῃ τις ἐκ πλεονεξίας καὶ ἀδικίας, καὶ διὰ τῆς βίας θέλει νὰ κρατῇ τοὺς ἄλλους ὑποχειρίους, τότε ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πολιτικὸν πταῖσμα τὰ πάντα καταστρέφει· ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποκτήσῃ τις βεβαίαν καὶ σταθερὰν δύναμιν δι' ἀδικίας, ἐπιορκίας, καὶ ψεύδους.

§. 7. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ πέμπτου παραγράφου, καὶ τελευτᾷ μέχρι τοῦ ἐννάτου, οὗ ἡ ἀρχὴ « Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κτλ. », παραινεῖ τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τῇ βοηθείᾳ τῶν Ὀλυνθίων νὰ στείλωσι καὶ πρέσβεις καὶ πρὸς τοὺς Θετταλοὺς, οἵτινες, ὅσους μὲν ἐξ αὐτῶν ἔφθασαν νὰ τὸν γνωρίσωσι, πρέπει νὰ τοὺς παροξύνωσι κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἐκείνους δὲ, ὅσοι ἐισέτι ἀγνοοῦσιν αὐτὸν, θέλουσι τοὺς διδάξει τοὺς καταχθονίους αὐτοῦ σκοποὺς, καὶ τὴν βοήθειαν τῶν Ὀλυνθ. αὐτοὶ δὲ οἱ ἴδιοι νὰ ἐξέρχωνται, νὰ εἰσφέρωσι χρήματα, νὰ ποιῶσι πάντα τὰ δέοντα προθύμως, καὶ τότε ἂς μὴ ἀμφιβάλλωσιν, ὅτι καὶ ἡ οἰκεία αὐτοῦ δύναμις θὰ ἐξελεγχθῇ, ὅτι εἰς κακὴν εὑρίσκεται κατάστασιν.

§. 8. Καθότι διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ φιλοδοξίαν ὁ Φίλιππος ἔτι ἐπισφαλεστέραν εἰς ἑαυτὸν ἐποίησε τὴν Μακεδονικὴν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν, ἥτις καὶ καθ' ἑαυτὴν ἦτο ἀσθενὴς, καὶ πολλῶν κακῶν μεστὴ, κατατρύχων καὶ ταλαιπωρῶν τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ δι' ἀκαταπαύστων ἐκστρατειῶν, ὅπερ ἐκβιάζεται αὐτοὺς νὰ διάκεινται πρὸς αὐτὸν ἀπεχθῶς. Ἐπειδὴ δὲν δύνανται οἱ ἄνθρωποι οὔτε εἰς τὰ ἴδιά των ἔργα νὰ διατρίβωσιν, οὔτε νὰ διαθέσωσιν ὅπως ἂν δύνωνται ὅσα ἤθελον πορισθῇ εἴτε ἐκ τοῦ πολέμου, εἴτε ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων, ὡς νενεκρωμένου τοῦ

ἐμπορίου διὰ τὸν πόλεμον· ἔτι ἄπληστος ὢν καὶ φθονερὸς οἰκειοποιεῖται τὰ πάντα, ὥστε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ξένοι καὶ πεζαίτεροι, ἂν καὶ φαίνωνται, ὅτι εἶνε κάτι τι εἰς τὰ πολεμικὰ, καὶ αὐτοὶ ὅμως οὐδαμῶς διαφέρουσι τῶν ἄλλων Μακεδόνων, καθότι οὗτος διὰ τὴν ἀνυπέρβλητον αὐτοῦ φιλοδοξίαν, ἐπειδὴ θέλει νὰ φαίνωνται ὅλα τὰ ἔργα καὶ τὰ κατορθώματα ἰδικά του, ἂν μέν τις μεταξὺ αὐτῶν εὑρίσκεται ἐμπειροπόλεμος καὶ σώφρων, τούτους ἅπαντας τοὺς ἀποβάλλει, καὶ τοὺς περιφρονεῖ, τιμᾷ δὲ καὶ ἔχει περὶ αὐτὸν κόλακας καὶ ἀκολάστους, ὡς ἄνθρωπος διεφθαρμένος, καὶ παραδεδομένος εἰς τὰ αἴσχιστα ἐλαττώματα, ἐξ ὧν ἡ δύναμίς του ὡς σύστασιν ἔχουσα σαθρὰν, ταχέως θέλει καταστραφῇ, ἂν οἱ θεοὶ θέλωσι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ δέοντα ποιῶσι.

§. 9. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἐννάτου παραγράφου, καὶ τελευτᾷ μέχρι τοῦ δεκάτου τρίτου, οὗτινος ἡ ἀρχὴ, «δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας» ὅθεν καὶ ἡ ἐπανακεφαλαίωσις ἄρχεται τοῦ λόγου, ἐνισχύει καὶ θερσύνει τοὺς Ἀθηναίους ὑπολαμβάνοντας τὸν Φίλιππον φοβερὸν διὰ τὴν εὐτυχίαν του τὴν φαινομένην, παραβάλλων αὐτοῦ τὴν τύχην πρὸς τὴν τῆς πόλεως, ἥτις ἐκ τῆς εὐνοίας τῶν θεῶν ἐξαρτᾶται, εἰς ὧν τὴν εὔνοιαν δικαιοτέρους λόγους ἔχουσιν οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τὸν Φίλιππον· καὶ εἶνε μὲν, λέγει, εὐτυχὴς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ τύχη τὸν εὐνοεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῆς ἀοκνίας καὶ δραστηριότητός του· καθότι αὐτὸς μὲν στρατεύεται ὁ ἴδιος, καὶ πονεῖ, καὶ πανταχοῦ παρευρίσκεται, χωρὶς νὰ παραλείπῃ καιρὸν μηδένα, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καθήμενοι οἴκοι ἀργοὶ, οὐδὲν ποιοῦσιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ποιῶσιν οἱ πολεμοῦντες· πῶς λοιπὸν καθήμενοι δυνάμεθα νὰ νικήσωμεν τὸν πάντα ποιοῦντα; Ἐκ τούτου δὲν συνάγεται, ὅτι οἱ θεοὶ εὐνοοῦσιν ἐκεῖνον μᾶλλον, ἢ ἡμᾶς· καθότι ἂν τις καθήμενος ἀργὸς νὰ ἐπιτάττῃ τοὺς φίλους του νὰ πράττωσί τι ὑπὲρ ἑαυτοῦ δὲν δύνανται, πολλῷ μᾶλλον τοὺς θεούς· ὅθεν ἂν ἐξέλθωμεν ἡμεῖς ἐκ τῆς ἀδρανείας ταύτης, ἑπόμενον καὶ οἱ θεοὶ νὰ φανῶσι τότε, ὅτι ἐγκαταλείψουσιν αὐτόν.

§. 10. Διὸ καὶ μέμφεται τοὺς Ἀθηναίους πικρότερα καὶ αὐστηρότερα λέγων, ὅτι διὰ νὰ τύχωσιν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες τὰ δίκαιά των, καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπολέμησαν, καὶ τὰ ἰδικά των ἐξώδευον εἰσφέροντες, καὶ προεκινδύνευον στρατευόμενοι· τώρα δὲ ὀκνοῦσι νὰ ποιῶσι ταῦτα ὑπὲρ τῶν ἰδικῶν των κτημάτων, δι' ὧν ἁπάντων ἀντιπαραβάλλων τὴν δραστηριότητα τοῦ Φιλίππου πρὸς τὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀναλγησίαν τῶν Ἀθηναίων, ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξεγείρῃ αὐτοὺς, ἐρεθίζων διὰ τοῦ συμφέροντος· εἶτα ἐκφράζει καὶ τὴν ἀπορίαν του, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν δύναται νὰ σκεφθῇ πῶς καὶ τί ποιούντων, ὅλος ὁ χρόνος οὗτος διελήλυθεν, οὐδὲ εἶνε δυνατὸν νὰ βελτιωθῶσι τὰ πράγματα διὰ τῶν τρόπων τούτων, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα ἐγένοντο· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ εἰσφέρωσι πάντες χρήματα, νὰ ἐξέρχωνται οἱ ἴδιοι εἰς τὸν πόλεμον, νὰ μὴ αἰτιῶνταί τινα πρότερον, νὰ ἀφαιρέσωσι τὰς προφάσεις τῶν στρατηγῶν μισθὸν πορίσαντες, ἵνα μὴ φεύγοντες τὸν πόλεμον τῆς πόλεως ἰδίους πρὸς τὸ ἑαυτῶν συμφέρον εὑρίσκωσι πολέμους· ἐπὶ πᾶσι κελεύει νὰ ἀφήσωσι τὰς ἔριδας, καὶ τὰς πολιτικὰς συμμορίας, διαιρέσεις καὶ φατρίας, νὰ ποιήσωσι δὲ κοινὸν καὶ τὸ δημηγορεῖν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πράττειν.

§. 11. Ἐν δὲ τῇ Ἐπανακεφαλαιώσει, ἥτις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ δεκάτου τρίτου παραγράφου, καὶ τελευτᾷ μέχρι τοῦ «λέγω δὴ κεφάλαιον κτλ , ἐπαναλαμβάνων

κεφαλαιωδῶς πάντα τὰ εἰρημένα, καὶ ζητῶν ὡς τὸ μόνον καὶ ἀσφαλὲς μέσον τοῦ ἐπιτυχεῖν νὰ μεταῤῥυθμίσωσι τὰς νέας ταύτας καταχρήσεις, νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἀρχαίαν τάξιν, νὰ παύσωσι τὰς ἐσωτερικὰς διχονοίας, νὰ καταπνίξωσι τὰς ἀεὶ ἀναφυομένας διχοστασίας, καὶ ἑνωθέντες εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ὅστις εἶνε τὸ κοινὸν συμφέρον, νὰ συνεργῶσιν ἕκαστος κατὰ δύναμιν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ τῆς πατρίδος, καὶ οὐχὶ τἀναντία πράττοντες νὰ καταντῶσι νὰ κολάζωσι τοὺς πολίτας ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν.

§. 12. Ἐν δὲ τῷ Ἐπιλόγῳ κελεύει νὰ εἰσφέρωσι πάντες, νὰ ἐξέρχωνται πάντες, νὰ χορηγῶσι τὴν ἄδειαν εἰς πάντας τοὺς ῥήτορας νὰ λέγωσιν ἐλευθέρως τὸ παριστάμενον, καὶ νὰ ἐκλέγωσι τὰ βέλτιστα ἐκ τῶν λεγομένων, καὶ οὐχὶ τὴν γνώμην τοῦ Εὐβούλου τυχὸν, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν δημαγωγῶν τῶν κολακευόντων τὸν δῆμον, ἢ τῆς ὑπερισχυσάσης ἀντιπολιτευομένης μερίδος, καὶ τότε εἶνε ἐλπὶς νὰ βελτιωθῶσι τὰ πράγματα.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β'.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐδέχθησαν μὲν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς πρέσβεις τῶν Ὀλυνθίων, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τοὺς βοηθήσωσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐβράδυνον, καὶ ἀνέβαλλον νὰ ἐξέλθωσι, φοβούμενοι τὸν Φίλιππον ὡς δυσπολέμητον, παρελθὼν πάλιν ὁ Δημοσθένης προσπαθεῖ νὰ τοὺς ἐνθαῤῥύνῃ κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἐπιδεικνύων εἰς αὐτοὺς τὰς δυνάμεις τοῦ Μακεδόνος ἀσθενεῖς· καθότι τοῖς λέγει, ὅτι πρῶτον μὲν αὐτὸς κατέστη πλέον ὕποπτος εἰς τοὺς συμμάχους του· δεύτερον δὲ ὅτι δὲν εἶνε ἰσχυρὸς ἀναφορικῶς ὡς πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας καὶ οἰκείας δυνάμεις· καθότι οἱ Μακεδόνες, λέγει, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς εἶνε ἀσθενεῖς.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ Β'.

§. 1. Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει· οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὅμορον, καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. Δεῖ τοίνυν, ὦ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΣΥΝΤΑΞΙΜ.

§. 1. Δοκεῖ μοι τις ἰδεῖν ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν παρὰ τῶν Θεῶν εὔνοιαν γιγνομένην φανερὰν τῇ πόλει ἐπὶ πολλῶν μὲν, οὐχ ἥκιστα δὲ (δοκεῖ μοι ἰδεῖν γιγνομένην φανερὰν) ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ γεγενῆσθαι τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ, καὶ κεκτημένους χώραν ὅμορον καὶ δύναμίν τινα, καὶ ἔχοντας τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην, τὸ μέγιστον (ὃν τοῦτο τὸ ἔχειν τὴν γνώμην τοιαύτην ὑπὲρ τοῦ πολέμου) ἁπάντων, ὥστε νομίζειν (εἶναι) τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα (νομίζειν εἶναι) ἀνάστασιν τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, (ταῦτα) ἔοικεν (εἶναι) δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ εὐεργεσίᾳ παντάπασι. Δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ.

§. 1. Εἰς πολλὰς μὲν περιστάσεις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μοὶ φαίνεται, ὅτι δύναται νὰ ἴδῃ τις τὴν εὔνοιαν τὴν προερχομένην ἐκ μέρους τῶν θεῶν εἰς τὴν πόλιν μας, ὅτι γίνεται φανερὰ, ἐξαιρέτως δὲ, εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις τῶν Ὀλυνθίων· καθότι τοῦτο τὸ ὅτι ἔχουσιν ὑπάρξῃ καὶ ἀναφυῇ τρόπον τινὰ αὐτομάτως ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ πολεμῶσι τὸν Φίλιππον, καὶ οἵτινες ἔχουσι καὶ χώραν γείτονα μὲ τὴν τοῦ Φιλίπ. καὶ δύναμιν ἀρκετὰ μεγάλην, καὶ τὸ μέγιστον ἀπὸ ὅλα, τὸ νὰ ὑπάρχωσιν ἔχοντες τὴν περὶ τοῦ πολέμου γνώμην καὶ ἀπόφασιν τοιαύτην, ἀμετάτρεπτον, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον τὸν Φίλ. εἰρηνικὰς συμφιλιώσεις νὰ τὰς νομίζωσι πρῶτον μὲν ἀπίστους καὶ ὑπούλους, δεύτερον δὲ ἀναστάτωσιν καὶ καταστροφὴν τῆς πατρίδος των, τοῦτο, λέγω, ὁμοιάζει πρὸς κάποιαν δαιμονίαν καὶ θείαν εὐεργεσίαν ὅλως διόλου· (τοὐτέστι τοῦτο εἶνε ἀπόδειξις τρανὴ τῆς παρὰ τῶν θεῶν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας)· διὰ ταῦτα πρέπει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ

ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων· ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἦμέν ποτε κύριοι φαίνεσθαι προϊεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν.

§. 2. Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι· διατί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ', ὅσ' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι· ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὑτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται, ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον, ἢ προσῆκε, κέχρησθε τοῖς

Ἀθηναῖοι, σκοπεῖν αὐτοὺς τοῦτ' ἤδη (οὕτως), ὅπως μὴ δόξομεν εἶναι χείρους τῶν ὑπαρχόντων περὶ ἡμᾶς αὐτούς· ὡς ἔστιν (ἔν) τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν κἰσχίστων (ἔν τὸ) μὴ φαίνεσθαι (ἡμᾶς) προϊεμένους πόλεων μόνον καὶ τόπων, ὧν ποτε ἦμεν κύριοι, ἀλλὰ (αἰσχρὸν ἐστι τὸ φαίνεσθαι προϊεμένους) καὶ τῶν συμμάχων καὶ καιρῶν τῶν παρασκευασθέντων (ἡμῖν) ὑπὸ τῆς τύχης.

§. 2. Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι διεξιέναι (τινὰ) τὴν ῥώμην Φιλίππου, καὶ προτρέπειν (ὑμᾶς) ποιεῖν τὰ δέοντα διὰ τούτων τῶν λόγων ἡγοῦμαι οὐκ ἔχειν (τοῦτο) καλῶς· διὰ τί; (ἡγοῦμαι οὐκ ἔχειν καλῶς;) ὅτι πάντα, ὅσ' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, δοκεῖ μοι ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ὑμῖν δὲ (δοκεῖ μοι) οὐ πεπράχθαι (ταῦτα) καλῶς· ὁ μὲν γὰρ νομίζεται θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι τοσούτῳ, ὅσῳ πεποίηκε πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ ὠφλήκατε αἰσχύνην πλείονα τοσούτῳ, ὅσῳ κέχρησθε

παρατηρῶμεν ἡμεῖς τώρα τοῦτο τὸ πῶς δὲν θέλομεν φανῇ, ὅτι εἴμεθα περὶ τὸν ἴδιον ἑαυτόν μας, δηλ. περὶ τὰ συμφέροντά μας χειρότεροι ἀπὸ τὰς δωρεὰς ταύτας τῶν θεῶν, αἵτινες ὑπάρχουσιν ἤδη εἰς ἡμᾶς· καθότι εἶνε αἰσχρὸν πρᾶγμα, διὰ νὰ εἴπω δὲ ὀρθότερα, αἴσχιστον τὸ νὰ φαινώμεθα, ὅτι προδίδομεν καὶ παραμελοῦμεν ὄχι μόνον πόλεις καὶ τόπους, τῶν ὁποίων ποτὲ εἴμεθα κύριοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἁρμοδίων περιστάσεων καὶ συμμάχων, τὰ ὁποῖα μᾶς παρεσκευάσθησαν ὑπὸ τῆς τύχης καὶ τῶν θεῶν.

§. 2. Τέλος τὸ μὲν νὰ περιγράφῃ τις, ὦ ἄνδρες Ἀθην., τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου, καὶ διὰ μέσου τῶν λόγων τούτων τῆς περιγραφῆς νὰ σᾶς προτρέπῃ νὰ ποιῆτε τὰ δέοντα δὲν φρονῶ, ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶνε καλόν· διατί; διότι πάντα, ὅσα ἤθελεν εἴπῃ τις περὶ τούτων (τῆς αὐξήσεως δηλ. δυνάμεως καὶ πράξεων τοῦ Φιλίπ.), εἰς ἐκεῖνον μὲν προξενοῦσι φιλοτιμίαν καὶ κομπασμὸν, εἰς ἡμᾶς δέ μοι φαίνεται, ὅτι δὲν εἶνε καλῶς πεπραγμένα, εἴτοι προξενοῦσιν ἀτιμίαν, διότι τὸν ἀφήσαμεν καὶ ηὔξησε τόσον· διότι ὁ μὲν Φίλιππος ὅσῳ περισσότερα ἔχει κατορθώσει ὑπὲρ τὴν ἀξίαν του, τόσον θαυμαστότερος κοντὰ=ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νομίζεται, κρίνεται· ὑμεῖς δὲ, ὅσον χειρότερα, παρ' ὅσον ἔπρεπεν, ἔχετε φερ-

πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω· καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ· ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

§. 3. Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον, καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξε διεξιόντα ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγθῃ εἰς ἐκείνας τὰς περιστάσεις, τόσον περισσοτέρας αἰσχύνης εἶσθε ἄξιοι· διὰ τοῦτο ταῦτα θὰ τὰ ἀφήσω· διότι ἐάν τις ἀληθῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἤθελε παρατηρῇ καὶ σκέπτηται, ἤθελεν ἴδῃ αὐτὸν τὸν Φίλιππον, ὅτι ἔχει γείνῃ μέγας ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν δηλ. καὶ ἀμέλειάν σας, καὶ τὴν κακὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τοὺς φιλιππίζοντας ῥήτορας καὶ προδότας, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἱκανότητά του· ἐκεῖνα λοιπόν, διὰ τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος μὲν ὁ Φίλ. χρεωστεῖ χάριν εἰς τοὺς προδότας ἐκείνους, οἵτινες ἔχουσι πολιτευθῇ πρὸς ὠφέλειάν του, σεῖς δὲ πρέπει νὰ τοὺς τιμωρήσητε, δὲν βλέπω τώρα τὸν ἁρμόδιον καιρὸν τοῦ νὰ τὰ λέγω· ἐκεῖνα δὲ, τὰ ὁποῖα εἶνε δυνατὸν νὰ εἴπω χωρὶς νὰ ἀναφέρω καὶ ταῦτα, τὰ ὁποῖα σᾶς προσβάλλουσι, καὶ ὠφέλιμον εἶνε νὰ τὰ ἔχητε ἀκουσμένα ὅλοι σας, καὶ τὰ ὁποῖα, ὦ ἄνδρες Ἀθην. ἤθελον φαίνωνται μεγάλα ὀνείδη κατ' ἐκείνου, ἐὰν ἔχητε ὄρεξιν νὰ τὰ παρατηρῆτε ὀρθῶς, ταῦτα θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς εἴπω.

§. 3. Διὰ ταῦτα τὸ νὰ καλῇ τις τὸν Φίλ. ἐπίορκον καὶ ἄπιστον χωρὶς νὰ δεικνύῃ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι πραχθῇ παρ' ἐκείνου, τοῦτο ἤθελεν εἴπῃ τις δικαίως, ὅτι εἶνε ἀνωφελὴς λοιδορία· τὸ δὲ νὰ ἐλέγχῃ τις αὐτὸν τοιοῦτον ἐπάνω εἰς ὅλα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἔπραξέ ποτε, μὲ τὸ νὰ τὰ διηγῆται, τοῦτο συμβαίνει, καταν-

τοῖς πράγμασι χεῖρον, ἢ προσῆκε (χρῆσθαι)· ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω· καὶ γὰρ εἴ τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοπεῖτο μετ' ἀληθείας, ἴδοι ἂν αὐτὸν γενημένον μέγαν ἐνθένδε, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. οὐχὶ νῦν οὖν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν (ταῦτα), ὧν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει χάριν τοῖς πεπολιτευμένοις ὑπὲρ αὐτοῦ, ὑμῖν δὲ προσήκει λαβεῖν δίκην· πειράσομαι δὲ εἰπεῖν ταῦτα, ἃ ἔνι (λέγειν) καὶ χωρὶς τούτων, καὶ (τὸ) ἀκηκοέναι (ταῦτα) πάντας ὑμᾶς ἐστι βέλτιον (ὑμῖν), καὶ (ἃ)φαίνοιτ' ἂν (εἶναι) μεγάλα ὀνείδη κατ' ἐκείνου (ὑμῖν) βουλομένοις δοκιμάζειν ὀρθῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

§. 3. Φήσειεν οὖν ἄν τις εἶναι λοιδορίαν κενὴν δικαίως τὸ καλεῖν (τινὰ τὸν Φίλιππον) ἐπίορκον καὶ ἄπιστον ἄνευ τοῦ δεικνύναι τὰ πεπραγμένα (ὑπ' ἐκείνου)· συμβαίνει δὲ δεῖσθαι καὶ βραχέος λόγου τὸ ἐλέγχειν (τινὰ) ἐφ' ἅπασι τούτοις διεξιόντα πάνθ', ὅσα πώποτ' ἔπραξε, διὰ τοῦτο ταῦτα θὰ τὰ ἀφήσω· διότι ἐάν τις ἀληθῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἤθελε παρατηρῇ καὶ σκέπτηται, ἤθελεν ἴδῃ αὐτὸν τὸν Φίλιππον, ὅτι ἔχει γείνῃ μέγας ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν δηλ. καὶ ἀμέλειάν σας, καὶ τὴν κακὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τοὺς φιλιππίζοντας ῥήτορας καὶ προδότας, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἱκανότητά του· ἐκεῖνα λοιπόν, διὰ τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος μὲν ὁ Φίλ. χρεωστεῖ χάριν εἰς τοὺς προδότας ἐκείνους, οἵτινες ἔχουσι πολιτευθῇ πρὸς ὠφέλειάν του, σεῖς δὲ πρέπει νὰ τοὺς τιμωρήσητε, δὲν βλέπω τώρα τὸν ἁρμόδιον καιρὸν τοῦ νὰ τὰ λέγω· ἐκεῖνα δὲ, τὰ ὁποῖα εἶνε δυνατὸν νὰ εἴπω χωρὶς νὰ ἀναφέρω καὶ ταῦτα, τὰ ὁποῖα σᾶς προσβάλλουσι, καὶ ὠφέλιμον εἶνε νὰ τὰ ἔχητε ἀκουσμένα ὅλοι σας, καὶ τὰ ὁποῖα, ὦ ἄνδρες Ἀθην. ἤθελον φαίνωνται μεγάλα ὀνείδη κατ' ἐκείνου, ἐὰν ἔχητε ὄρεξιν νὰ τὰ παρατηρῆτε ὀρθῶς, ταῦτα θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς εἴπω.

§. 3. Διὰ ταῦτα τὸ νὰ καλῇ τις τὸν Φίλ. ἐπίορκον καὶ ἄπιστον χωρὶς νὰ δεικνύῃ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι πραχθῇ παρ' ἐκείνου, τοῦτο ἤθελεν εἴπῃ τις δικαίως, ὅτι εἶνε ἀνωφελὴς λοιδορία· τὸ δὲ νὰ ἐλέγχῃ τις αὐτὸν τοιοῦτον ἐπάνω εἰς ὅλα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἔπραξέ ποτε, μὲ τὸ νὰ τὰ διηγῆται, τοῦτο συμβαίνει, καταν-

χειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν ῥῆσθαι, τοῦτ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι, καὶ τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματ' αὐτοῦ· ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον, καὶ θαυμαστὸν, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχὰς, ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ἡμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτε ἀῤῥήτον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγαγόμενον, τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν ἀντὶ τούτων ἀπολωλεκέναι· καὶ τὸ μὲν ἐξαπατηθῆναι τοσούτους ἄνδρας ἐν τοσούτοις πράγμασι, καὶ τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε· τὸ δὲ τὸν ἄνδρα τοσοῦτον ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαπατῆσαι, καὶ τοσούτῳ πλείονα ἀσχολίαν παρασχεῖν ὑμῖν, ὅσῳ μείζων ἐστὶν ἢ ἐκεῖνος ἦν, ἡνίκ' ἐπολιτεύεσθε, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὀφλήσετε, ἐὰν μὴ νῦν ἐπανορθώσησθε. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω· καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ· ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

§. 3. Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον, καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξε διεξιόντα ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγθῃ εἰς ἐκείνας τὰς περιστάσεις, τόσον περισσοτέρας αἰσχύνης εἶσθε ἄξιοι· διὰ τοῦτο ταῦτα θὰ τὰ ἀφήσω· διότι ἐάν τις ἀληθῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἤθελε παρατηρῇ καὶ σκέπτηται, ἤθελεν ἴδῃ αὐτὸν τὸν Φίλιππον, ὅτι ἔχει γείνῃ μέγας ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν δηλ. καὶ ἀμέλειάν σας, καὶ τὴν κακὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τοὺς φιλιππίζοντας ῥήτορας καὶ προδότας, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἱκανότητά του· ἐκεῖνα λοιπόν, διὰ τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος μὲν ὁ Φίλ. χρεωστεῖ χάριν εἰς τοὺς προδότας ἐκείνους, οἵτινες ἔχουσι πολιτευθῇ πρὸς ὠφέλειάν του, σεῖς δὲ πρέπει νὰ τοὺς τιμωρήσητε, δὲν βλέπω τώρα τὸν ἁρμόδιον καιρὸν τοῦ νὰ τὰ λέγω· ἐκεῖνα δὲ, τὰ ὁποῖα εἶνε δυνατὸν νὰ εἴπω χωρὶς νὰ ἀναφέρω καὶ ταῦτα, τὰ ὁποῖα σᾶς προσβάλλουσι, καὶ ὠφέλιμον εἶνε νὰ τὰ ἔχητε ἀκουσμένα ὅλοι σας, καὶ τὰ ὁποῖα, ὦ ἄνδρες Ἀθην. ἤθελον φαίνωνται μεγάλα ὀνείδη κατ' ἐκείνου, ἐὰν ἔχητε ὄρεξιν νὰ τὰ παρατηρῆτε ὀρθῶς, ταῦτα θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς εἴπω.

§. 3. Διὰ ταῦτα τὸ νὰ καλῇ τις τὸν Φίλ. ἐπίορκον καὶ ἄπιστον χωρὶς νὰ δεικνύῃ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι πραχθῇ παρ' ἐκείνου, τοῦτο ἤθελεν εἴπῃ τις δικαίως, ὅτι εἶνε ἀνωφελὴς λοιδορία· τὸ δὲ νὰ ἐλέγχῃ τις αὐτὸν τοιοῦτον ἐπάνω εἰς ὅλα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἔπραξέ ποτε, μὲ τὸ νὰ τὰ διηγῆται, τοῦτο συμβαίνει, καταν-

χειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν ῥῆσθαι, τοῦτ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι, καὶ τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματ' αὐτοῦ· ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον, καὶ θαυμαστὸν, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχὰς, ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ἡμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτε ἀῤῥήτον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγαγόμενον, τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν ἀντὶ τούτων ἀπολωλεκέναι· καὶ τὸ μὲν ἐξαπατηθῆναι τοσούτους ἄνδρας ἐν τοσούτοις πράγμασι, καὶ τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε· τὸ δὲ τὸν ἄνδρα τοσοῦτον ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαπατῆσαι, καὶ τοσούτῳ πλείονα ἀσχολίαν παρασχεῖν ὑμῖν, ὅσῳ μείζων ἐστὶν ἢ ἐκεῖνος ἦν, ἡνίκ' ἐπολιτεύεσθε, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὀφλήσετε, ἐὰν μὴ νῦν ἐπανορθώσησθε.

τᾷ νὰ χρειάζηται καὶ σύντομον λόγον· καὶ διὰ δύο αἰτίας τὰς ἀκολούθους φρονῶ, ὅτι συμφέρει νὰ ἦνε λελεγμένοι πρῶτον διὰ νὰ φαίνηται ἐκεῖνος ὁ Φίλ. φαῦλος, ὅπερ εἶνε καὶ ἀληθὲς, καὶ δεύτερον, διὰ νὰ ἴδωσιν οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι τὸν Φίλ., ὅτι εἶνε τάχα ἄμαχός τις καὶ ἀκατανίκητος, ὅτι πλέον ἔχει ἐξαντλήσει ὅλους τοὺς δολίους του τρόπους, διὰ τῶν ὁποίων πρότερον ἐξηπάτα καὶ ηὐξήθη μέγας, καὶ ὅτι ἔφθασαν τὰ πράγματά του εἰς αὐτὸ τὸ τέλος καὶ τὴν παρακμήν των· διότι καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἤθελον φρονῇ, ὅτι ὁ Φίλ. εἶνε παράπολυ φοβερὸς, ὦ ἄνδρ. Ἀθην. καὶ ἄξιος θαυμασμοῦ καὶ φρίκης, ἐὰν τὸν ἔβλεπον, ὅτι εἶχεν αὐξηθῇ μὲ τὸ νὰ ἔπραττε τὰ δίκαια· τώρα ὅμως μὲ τὸ νὰ τὸν θεωρῶ καὶ τὸν παρατηρῶ τὸν εὑρίσκω ηὐξημένον μὲ τὸ νὰ προσείλκυσε καὶ ἠπάτησε τὴν ἰδικήν μας ἀπονηρευσίαν κατ' ἀρχὰς, ὁπότε τινὲς (ὄργανα τοῦ Φιλίπ.) ἀπεδίωκον ἐντεῦθεν τοὺς Ὀλυνθίους, οἵτινες ἐπεθύμουν νὰ συνομιλήσωσι μὲ ἐσᾶς (σᾶς ἠπάτησε λέγω) μὲ τοῦτο τὸ ὅτι σᾶς ὑπέσχετο, ὅτι θὰ σᾶς παραδώσει τὴν Ἀμφίπολιν, καὶ μὲ τὸ ὅτι κατεσκεύασεν ἐκεῖνο τὸ ποτὲ θρυλούμενον μυστικόν· δεύτερον εὑρίσκω αὐτὸν,

λίαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτίδαιαν οὖσαν ὑμετέραν ἐξελεῖν, καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις· Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι· ὅλως δὲ οὐδείς ἐστιν, ὅντινα οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν, καὶ προσλαμβάνων, οὕτως ηὐξήθη· ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἦρθη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ὤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. Καιροῦ μὲν δή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθών τις ἐμοί, μᾶλλον δὲ ὑμῖν δειξάτω, ὡς οὐκ

νον) τὴν φιλίαν τῶν Ὀλυνθίων τῷ ἐξελεῖν Ποτίδαιαν οὖσαν ὑμετέραν, καὶ (τῷ) ἀδικῆσαι ὑμᾶς μὲν τοὺς πρότερον (ὄντας) συμμάχους, παραδοῦναι δ' ἐκείνοις (τοῖς Ὀλυνθίοις τὴν Ποτίδαιαν)· Θετταλοὺς δὲ (πάλιν εὑρίσκω προσαγαγόμενον Φίλ.) νῦν, τὰ τελευταῖα, τῷ ὑποσχέσθαι (αὐτὸν) παραδώσειν Μαγνησίαν καὶ ἀναδέξασθαι πολεμήσειν τὸν Φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν· οὐδεὶς δὲ ἐστὶν ὅλως, ὅντιν' ἐκεῖνος οὐ πεφενάκικε τῶν χρησαμένων αὐτῷ· ἐξαπατῶν γὰρ ἀεὶ τὴν ἄγνοιαν ἑκάστων τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν, καὶ παραλαμβάνων ηὐξήθη οὕτως· οὕτως οὖν ὀφείλει καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν διὰ τῶν αὐτῶν τούτων, ἐπειδὴ ἐξελήλεγκται ποιῶν πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ, ὥσπερ ἦρθη μέγας διὰ τούτων (τότε), ἡνίκα ἕκαστοι ὤοντο πράξειν αὐτόν τι συμφέρον ἑαυτοῖς. Τὰ πράγματα μὲν οὖν πάρεστι Φιλίππῳ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο (τὸ σημεῖον τοῦ) καιροῦ· ἢ (=εἰ μὴ οὕτως ἔχει) παρελθών τις δειξάτω ἐμοί, μᾶλλον δὲ (δει-

ὅτι ηὐξήθη, μὲ τὸ νὰ προσείλκυσε δολίως τὴν φιλίαν τῶν Ὀλυνθίων μὲ τὴν κυρίευσιν τῆς Ποτιδαίας, ἥτις ἦτο ἰδική σας, καὶ μὲ τὴν ἀδικίαν ὑμῶν τῶν πρότερον συμμάχων του, καὶ μὲ τὴν παράδοσιν τῆς Ποτιδαίας εἰς ἐκείνους τοὺς Ὀλυνθίους. Τελευταῖον δὲ τώρα τὸν εὑρίσκω, ὅτι ηὐξήθη, μὲ τὸ νὰ ἠπάτησε τοὺς Θετταλοὺς διὰ τούτου, τοῦ ὅτι τοῖς ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ τοῖς παραδώσει τὴν Μαγνησίαν, καὶ τοῦ ὅτι ἀνεδέχθη νὰ πολεμήσῃ τὸν Φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν τῶν Θετταλῶν· καθολικῶς δὲ δὲν εἶνε κανεὶς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες τὸν συνανεστράφησαν, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος δὲν ἔχει ἀπατήσει· καθότι αὐτὸς ηὐξήθη τόσον πολὺ μὲ τὸ νὰ ἐξηπάτα καὶ προσείλκυε τὴν ἀνοησίαν πάντοτε ἑνὸς ἑκάστου ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἐγνώριζον αὐτόν· καθὼς λοιπὸν ὑψώθη μεγάλως διὰ τούτων τῶν ἀπατηθέντων, ὁπότε δηλ. ἕκαστος ἤλπιζεν, ὅτι αὐτὸς ὁ Φίλ. θὰ πράξει τι συμφέρον εἰς ἑαυτούς, οὕτω πάλιν ὀφείλει καὶ νὰ καθαιρεθῇ διὰ τῶν ἰδίων τούτων, ἐπειδὴ καθαρῶς πλέον ἔχει φανῇ, ὅτι ὅλα τὰ ἔκαμνε πρὸς ὠφέλειάν του· εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν ἀκμὴν κατήντησαν τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου· εἰ δὲ μή, ἀφ' οὗ παρουσιασθῇ τις εἰς ἐμὲ, καλήτερα δὲ εἰς ἐσᾶς, ἂς δείξῃ, ὅτι ταῦτα, τὰ

ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύουσιν, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντ' ἄσμενοι.

§. 4. Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα τῷ τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἴεται· ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις, ὥσπερ οὗτος, ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις, καὶ μικρὸν πταῖσμα ἅπαντα ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν· οὐ γάρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ ἐπιορκοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βε-

ξάτω) ὑμῖν, ὡς οὐ λέγω ἐγὼ ταῦτα ἀληθῆ (εἶναι), ἢ (δειξάτω) ὡς πιστεύουσιν (αὐτῷ) τὰ λοιπὰ (πράγματα αὐτῶν) οἱ ἐξηπατημένοι τὰ πρῶτα, ἢ (δείξάτω) ὡς οὐκ ἂν γένοιντο οἱ Θετταλοὶ οἱ δεδουλωμένοι παρὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν ἐλεύθεροι νῦν ἄσμενοι.

§. 4. Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ἡγεῖται ἔχειν ταῦτα μὲν οὕτως, οἴεται δὲ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα βίᾳ τῷ προειληφέναι τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα, οὐκ οἴεται ὀρθῶς· οἱ γὰρ ἄνθρωποι ἐθέλουσι καὶ συμπονεῖν, καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν (τότε), ὅταν μὲν τὰ πράγματα συστῇ ὑπ' εὐνοίας, καὶ (ὅταν) ταὐτὰ συμφέρῃ πᾶσι τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου· ἡ πρώτη δὲ πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα ἀνεχαίτισε, καὶ διέλυσεν ἅπαντα (τὰ τῆς ἰσχύος τότε), ὅταν τις ἰσχύσῃ ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας, ὥσπερ οὗτος (ἴσχυσεν)· οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κτήσασθαί (τινα) δύναμιν βεβαίαν ἀδικοῦντα, καὶ ἐπιορκοῦντα, καὶ ψευδόμε-

οποῖα λέγω ἐγὼ, δὲν εἶνε ἀληθῆ, ἢ ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσιν ἐξαπατηθῇ εἰς τὰ πρῶτα, θὰ τὸν ἐμπιστευθῶσιν εἰς τὰ ἐπίλοιπα, ἢ ὅτι οἱ Θετταλοὶ, οἵτινες ἔχουσι δουλωθῇ τρόπον τινὰ παρὰ τὴν ἀξίαν των, δὲν ἤθελον γείνῃ τώρα ἐλεύθεροι εὐχαρίστως.

§. 4. Ὅστις ὅμως ἐξ ὑμῶν φρονεῖ, ὅτι ταῦτα μὲν διάκεινται οὕτω, νομίζει ὅμως, ὅτι αὐτὸς ὁ Φίλ. θὰ ἔχει εἰς τὴν κατοχήν του τὰ πράγματα, ἤτοι τοὺς συμμάχους, καὶ ὑπηκόους διὰ τῆς βίας, ἐπειδὴ ἔχει προλάβῃ τὰ χωρία καὶ τοὺς λιμένας των καὶ τὰ τοιαῦτα, δὲν φρονεῖ ὀρθῶς· καθότι ὅταν μὲν τὰ συμμαχικὰ πράγματα λάβωσι σύστασιν ἀπὸ ἀμοιβαίαν εὔνοιαν, καὶ ἔχωσιν ὅλοι οἱ μέτοχοι τοῦ πολέμου τὰ ἴδια συμφέροντα, τότε οἱ ἄνθρωποι εὐχαριστοῦνται καὶ νὰ συμπονῶσι καὶ νὰ ὑπομένωσι τὰς συμφορὰς, καὶ νὰ μένωσιν εἰς τὴν συμμαχίαν σταθεροί· ὅταν ὅμως τις λάβῃ ἰσχὺν ἀπὸ πλεονεξίαν καὶ πονηρίαν, καθὼς οὗτος ὁ Φίλ., τότε ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρόν τι πολιτικὸν ἢ πολεμικὸν λάθος ἀναποδογυρίζει, καὶ διαλύει τὰ πάντα· καθότι εἶνε ἀδύνατον, ὦ ἄνδρες Ἀθ., ἀδύνατον νὰ ἀποκτήσῃ τις βεβαίαν καὶ σταθερὰν δύναμιν μὲ ἀδικίας, καὶ ἐπιορκίας, καὶ μὲ ψεύ-

βαίαν κτήσασθαι· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γε ἤνθισεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ· τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὐτὰ καταῤῥεῖ· ὥσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει· τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

§. 5. Φημὶ δὴ δεῖν ἡμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἥ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσὶν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι· σκοπεῖσθε μέν τοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν, ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως. καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν· ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσιν πάντες αὐτῷ. Πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολὴν εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν· κἂν ταῦτα ἐθελήσητε, ὡς προσήκει καὶ δεῖ, περαίνειν, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ (πράγματα) καὶ τὰ τῆς Μαγνησίας ἀσφαλῶς ἕξετε, ἀλλὰ καὶ τὰ Θετταλῶν ὑμῖν ἔσται βέβαια καὶ μετὰ δικαιοσύνης.

§. 5. Φημὶ δὴ δεῖν βοηθεῖν ἡμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις, καὶ ἀρέσκει μοι (βοηθεῖν) οὕτως, ὅπως τις λέγει (βοηθεῖν) κάλλιστα καὶ τάχιστα· (φημὶ δὲ δεῖν) πέμπειν πρεσβείαν πρὸς Θεταλούς, ἥ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα (τὴν βοήθειαν δηλ. τῶν Ὀλυνθίων κτλ.), τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ εἰσὶν ἐψηφισμένοι νῦν (οἱ Θετταλοὶ) ἀπαιτεῖν (αὐτὸν) Παγασάς, καὶ ποιεῖσθαι λόγους περὶ Μαγνησίας· σκοπεῖσθε μέν τοι τοῦτο ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (τὸ) ὅπως μὴ ἐροῦσι λόγους μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ ἕξουσι δεικνύειν καὶ ἔργον τι, ἐξεληλυθότων ὑμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων (ὑμῶν) ἐπὶ τοῖς πράγμασιν· ὡς ἅπας μὲν λόγος φαίνεται (ὢν) μάταιόν τι, καὶ κενὸν (πρᾶγμα), ἂν τὰ πράγματα ἀπῇ, μάλιστα δὲ (ὁ λόγος) ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως (προερχόμενος φαίνεται ὢν μάταιόν τι πρᾶγμα καὶ κενόν)· τοσουτῳ γὰρ πάντες ἀπιστοῦσιν αὐτῷ (τῷ λόγῳ) μᾶλλον (παντὸς), ὅσῳ δοκοῦμεν χρῆσθαι αὐτῷ ἑτοιμότατα. Δεικτέον (ὑμᾶς) δὴ τὴν μετάστασιν πολλὴν καὶ μεγάλην τὴν μεταβολὴν εἰσφέροντας (χρήματα), ἐξιόντας (εἰς πόλεμον), ποιοῦντας ἅπαντα (τὰ δέοντα) ἑτοίμως, εἴπερ τις προσέξει τὸν νοῦν ὑμῖν· κἂν ἐθελήσητε περαίνειν ταῦτα (οὕτως), ὡς προσήκει (περαίνειν) καὶ δεῖ, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φανήσεται τὰ συμμαχικὰ (πράγματα) καὶ τὰ τῆς Μαγνησίας ἀσφαλῶς ἕξετε, ἀλλὰ καὶ τὰ Θετταλῶν ὑμῖν ἔσται βέβαια καὶ μετὰ δικαιοσύνης.

δη· ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται δυνάμεις διὰ μίαν μὲν φορὰν καὶ ὀλίγον χρόνον ἀντέχουσι, καὶ παράπολυ τῷ ὄντι ἀκμάζουσιν ἐπὶ τῶν ἐλπίδων στηριζόμεναι, ἂν τύχῃ καὶ τοῦτο, μὲ τὴν πρόοδον ὅμως τοῦ χρόνου ἀνακαλύπτονται, καὶ αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἀφανίζονται· διότι καθὼς μιᾶς οἰκίας, κατ' ἐμὴν κρίσιν, καὶ πλοίου τινὸς, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοίων τούτοις πρέπει νὰ ἦνε τὰ κάτωθεν μέρη, οἷον ἡ τρόπις καὶ τὰ θεμέλια, ἰσχυρότατα, παρομοίως τῶν πράξεων τῶν πολιτικῶν καὶ κοινῶν (πρόσθες δὲ καὶ τῶν μερικῶν καὶ ἰδιωτικῶν) αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ θεμέλια πρέπει νὰ ἦνε ἀληθεῖς καὶ δίκαιαι· τοῦτο δὲ τὸ πλεονέκτημα δὲν ὑπάρχει τώρα εἰς τὰ ὑπὸ Φιλίππου πεπραγμένα.

§ 5. Ἀποφαίνομαι λοιπὸν, ὅτι ἡμεῖς πρέπει νὰ βοηθῶμεν μὲν τοὺς Ὀλυνθίους, καὶ μὲ ὅποιον τρόπον μᾶς λέγει τις νὰ τοὺς βοηθῶμεν κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει καὶ εἰς ἐμέ· νὰ στέλλωμεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς Θεσσαλοὺς πρέσβεις, οἵτινες εἰς ἄλλους μὲν θέλουσιν ἀναπτύξῃ ταῦτα τὰ ὅτι εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ βοηθῶμεν τοὺς Ὀλυνθίους καὶ τὴν σαθρότητα τῶν συμμαχικῶν πραγμάτων κτλ. ἄλλους δὲ θέλουσιν ἐρεθίσει κατ' ἐκείνου· διότι καὶ ἐκεῖνοι τώρα εἶνε ἀποφασισμένοι νὰ τὸν ζητήσωσιν ὀπίσω τὰς Παγασὰς, καὶ περὶ τῆς Μαγνησίας νὰ τῷ κάμνωσι προτάσεις· πρέπει ὅμως νὰ παρατηρῆτε καὶ νὰ προσέχητε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο τὸ πῶς δὲν θέλουσιν εἴπῃ οἱ πρέσβεις Σας λόγους μόνον ξηροὺς, ἀλλὰ καὶ τὸ πῶς θέλουσι δύνανται νὰ δεικνύωσιν εἰς ἐκείνους καὶ κάποιον ἔργον· (τοῦτο δὲ θὰ δύνανται νὰ ποιῶσιν) ὅταν Σεῖς ἦσθε ἐβγαλμένοι ἐκτὸς τῆς πόλεως συμφώνως μὲ τὸ φρόνημα καὶ ἀξίωμα τῆς πόλεως, καὶ ἦσθε εἰς ἐνέργειαν ἐπάνω εἰς τὰ πράγματα τῆς βοηθείας καὶ ἐκστρατείας· καθότι ἅπας μὲν λόγος γενικῶς, ὅταν δὲν συνοδεύηται καὶ μὲ τὰ πράγματα, φαίνεται πρᾶγμα μάταιον καὶ ἀνωφελὲς (καὶ μάλιστα ὁ λόγος ὁ προερχόμενος ἀπὸ τὴν πόλιν μας· καθότι ὅσῳ φαινόμεθα, ὅτι μεταχειριζόμεθα αὐτὸν μετὰ μεγίστης ἑτοιμότητος καὶ προθυμίας, τόσον περισσότερον ἀπιστοῦσιν ὅλοι εἰς αὐτόν) διὰ ταῦτα πρέπει νὰ δεικνύητε τὴν μεταῤῥύθμισιν καὶ τὴν μεταβολὴν πολλὴν καὶ μεγάλην, μὲ τὸ νὰ εἰσφέρητε χρήματα, μὲ τὸ νὰ ἐξέρχησθε οἱ ἴδιοι εἰς τὸν πόλεμον, μὲ τὸ νὰ κάμνητε ὅλα μὲ προθυμίαν καὶ ταχύτητα, ἐάν τις πρέπῃ νὰ προσηλώσῃ τὸν νοῦν του εἰς ἐσᾶς. Καὶ ἂν θελήσητε νὰ φέρητε εἰς πέρας ταχέως ταῦτα, καθὼς πρέπει καὶ εἶνε χρεία, ὄχι μόνον, ὧν ἄνδρ. Ἀθην., οἱ σύμμαχοί του θὰ φανῶσιν, ὅτι

χικὰ ἀσθενῆ, καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται.

§. 6. Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἔστι τις οὐ μικρά, οἷον ὑπῆρξε ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνητι τοῦτο συναμφότερον· νυνὶ δὲ Θετταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε· καὶ ὅπῃ τις ἄν, οἶμαι, προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστι μεστή· καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείας, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν, ἢ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ· μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς

ματα) ἔχοντα ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως Φιλίππῳ, ἀλλ' ἐξελεγχθήσεται καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως ἔχοντα κακῶς.

§. 6. Ἡ μὲν γὰρ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἔστι τις οὐ μικρὰ ὅλως ἐν μέρει προσθήκης, οἷον ὑπῆρξεν (οὐ μικρὰ) ποθ' ὑμῖν πρὸς Ὀλυνθίους ἐπὶ Τιμοθέου· πάλιν αὖ ἐφάνη (ἡ Μακεδ. δύναμ. καὶ ἀρχ.) τι τοῦτο συναμφότερον Ὀλυνθίοις· νυνὶ δὲ ἐβοήθησεν (ἡ Μακεδ. δύν. καὶ ἀρχὴ) Θετταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν· καὶ πάντα (εἴτε μικρά, εἴτε μεγάλα) ὠφελεῖ (ἐκεῖ), ὅπῃ τις ἄν, οἶμαι, προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν· αὐτὴ δὲ (ἡ Μακεδ. δύναμ. καὶ ἀρχ.) καθ' ἑαυτὴν ἐστὶν ἀσθενὴς καὶ μεστὴ πολλῶν κακῶν· καὶ γὰρ οὗτος κατεσκεύακεν (αὐτὴν) ἐπισφαλεστέραν ἔτι, ἢ ὑπῆρχε φύσει, ἑαυτῷ ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις ἡγήσαιτο αὐτὸν (εἶναι) μέγαν, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις· μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

διάκεινται πρὸς αὐτὸν τὸν Φίλιππον ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως = εἶνε ἀσθενεῖς καὶ ἄπιστοι, ἀλλὰ προσέτι καὶ ἡ ἰδική του ἀρχὴ καὶ δύναμις θὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι διάκειται κακῶς πρὸς αὐτὸν, ἤτοι ὅτι εἶνε ἀσθενὴς καὶ ἐχθρά.

§. 6. Διότι καθολικῶς μὲν ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ προστεθεῖσα εἰς ἄλλην δὲν εἶνε μικρά, ὁποία ὑπῆρξέ ποτε (προστεθεῖσα) εἰς ἐσᾶς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ στρατηγοῦ Τιμοθέου ἐναντίον εἰς τοὺς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖται αἱ δύο δυνάμεις Μακεδόνων καὶ Ὀλυνθίων ἑνωθεῖσαι ἐφάνησαν ἀρκετὰ μεγάλαι καὶ ἰσχυραὶ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους κατὰ τῆς Ποτιδαίας· καὶ τώρα νεωστὶ ἐβοήθησε τοὺς Θεσσαλοὺς, οἵτινες εἶχον στάσεις, καὶ ἦσαν τεταραγμένοι ἐναντίον τῆς τυραννικῆς οἰκίας· καὶ, κατ' ἐμὴν κρίσιν, ὅπου ἤθελέ τις προσθέσῃ καὶ μικρὰν δύναμιν, ὅλα ὠφελοῦσιν· αὐτὴ ὅμως καθ' ἑαυτὴν ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων εἶνε ἀσθενὴς καὶ πλήρης πολλῶν κακῶν· καθότι οὗτος ὁ Φίλ. μὲ ὅλα ταῦτα, διὰ τὰ ὁποῖα ἤθελέ τις τὸν νομίσῃ μέγαν, δηλαδὴ μὲ τοὺς πολέμους, καὶ μὲ τὰς ἐκστρατείας, τὴν ἔχει καταντήσει εἰς ἑαυτὸν ἔτι περισσότερον ἐπισφαλῆ, παρ' ὅτι ὑπῆρχε φυσικά· διότι μὴ φαντάζησθε, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., ὅτι ὁ Φίλιππος καὶ οἱ ὑπήκοοί του

αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους· ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦτο ἐζήλωκε, καὶ προῄρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἠρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι δὲ ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις, ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω, λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὑτῶν ἰδίοις ἐῶμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅσ ἄν πορίσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

§. 7. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ

χαίρειν Φιλίππόν τε καὶ τοὺς ἀρχομένους (ἐπὶ) τοῖς αὐτοῖς, ἀλλ' ὁ μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης, καὶ τοῦτο ἐζήλωκε, καὶ προῄρηται (τὸ) παθεῖν πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι (παθεῖν), ἠρημένος τὴν δόξαν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς (διεπράξατο) ἄλλος βασιλεὺς Μακεδόνων πώποτε ἀντὶ τοῦ ζῆν (αὐτὸν) ἀσφαλῶς· τοῖς δὲ οὐ μέτεστι μὲν τῆς φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων, κοπτόμενοι δὲ ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω (γιγνομέναις) λυποῦνται, καὶ ταλαιπωροῦσιν (ἑαυτοὺς) συνεχῶς, οὔτε ἐῶμενοι διατρίβειν ἐπὶ τοῖς ἔργοις (τοῦ ἐπιτηδεύματος), οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν, οὔτε ἔχοντες διαθέσθαι ταῦτα, ὅσα ἂν πορίσωσιν οὕτως, ὅπως ἄν δύνωνται (πορίσαι), κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν (ὄντων) ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

§. 7. Ἐκ τούτων οὖν σκέψαιτό τις ἂν οὐ χαλεπῶς (τὸ) πῶς ἔχουσιν οἱ πολλοὶ Μακεδόνων Φιλίππῳ· οἱ δὲ δὴ ὄντες

ἐνασμενίζονται εἰς τὰ ἴδια πράγματα· καθότι ὁ μὲν Φίλ. ἐπιθυμεῖ δόξαν, καὶ τοῦτο προσπαθεῖ νὰ ἀποκτήσῃ, καὶ προαιρεῖται νὰ πάθῃ κακόν τι, ἂν τύχῃ, ὅταν πράττῃ καὶ κινδυνεύῃ, ἐπειδὴ ἀντὶ νὰ ζῇ μὲ ἀσφάλειαν ἔχει ἐκλέξῃ τὴν δόξαν καὶ φήμην τοῦ νὰ κατορθώσῃ ταῦτα, τὰ ὁποῖα κανεὶς ποτε ἄλλος βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων δὲν κατώρθωσεν· οἱ δὲ Μακεδόνες ἀπὸ ταύτην μὲν τὴν φιλοτιμίαν καὶ δόξαν τὴν προερχομένην ἀπὸ τούτους τοὺς ἀγῶνας καὶ κινδύνους οὐδεμίαν ἔχουσι μετοχὴν, ἀλλ' ἐν ᾧ κατακόπτονται καὶ ταλαιπωροῦνται πάντοτε μὲ ταύτας τὰς ἐκστρατείας τὰς ἄνω τε καὶ κάτω, λύπας μόνον δοκιμάζουσι, καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦνται, ἐπειδὴ δὲν τοὺς ἀφίνει οὔτε εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός των νὰ καταγίνωνται, οὔτε εἰς τὰ οἰκιακά των νὰ ἐνασχολῶνται, οὔτε δύνανται νὰ διαθέσωσι ταῦτα, ὅσα ἤθελον πορισθῇ οὕτως, ὅπως ἤθελον δυνηθῇ νὰ πορισθῶσιν· ἐπειδὴ οἱ ἐν τῇ Μακεδονικῇ χώρᾳ λιμένες εἶνε κεκλεισμένοι ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου.

§. 7. Ἐκ τούτων λοιπὸν δύναταί τις νὰ σκεφθῇ εὐκόλως τὸ πῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον οἱ πολλοὶ τῶν Μακεδόνων· οἱ δὲ ξένοι βεβαίως, καὶ οἱ ἐκλε-

περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου· ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵου τε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους· εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέρβλητον εἶναι· εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου, καὶ μέθην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι. καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον. Λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λῃστὰς καὶ κόλακας, τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι

περὶ αὐτὸν ξένοι καὶ πεζέταιροι ἔχουσι μὲν δόξαν (τοῦ) ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ (πράγματα) τοῦ πολέμου, οὐδένων δὲ εἰσὶν (αὐτοὶ) βελτίους (οὕτως), ὡς ἐγὼ ἤκουόν τινος τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, ἀνδρὸς οἵου τε (ὄντος) ψεύδεσθαι οὐδαμῶς· εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς (τοιοῦτος), οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν ἔφη (ὁ τὶς ἀνὴρ) ἀπωθεῖν αὐτὸν (τὸν Φίλ.) πάντας (ἐπὶ) φιλοτιμίᾳ βουλόμενον δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα πάντα (ἔργα) αὐτοῦ· (ἔφη ὁ ἀνὴρ) γὰρ εἶναι καὶ τὴν φιλοτιμίαν (τοῦ ἀνδρὸς) ἀνυπέρβλητον πρὸς αὖ τοῖς ἄλλοις· εἰ δέ τις σώφρων (ἐστὶν), ἢ δίκαιος ἄλλως, οὐ δυνάμενος φέρειν τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου (τοῦ Φιλίππου) καὶ μέθην, καὶ κορδακισμούς, (ἔφη ὁ τὶς) παρεῶσθαι τὸν τοιοῦτον, καὶ εἶναι ἐν μέρει οὐδενὸς (λόγου). Εἶναι δὴ (ἔφη ὁ τὶς ἄνθρωπος) περὶ αὐτὸν λοιποὺς λῃστὰς καὶ κόλακας, ἀνθρώπους (ὄντας) τοιούτους, οἵους (=ὥστε) ὀρχεῖσθαι με-

κτοὶ πεζοὶ στρατιῶται, οἵτινες ὑπάρχουσι περὶ αὐτὸν, ἔχουσι μὲν φήμην ὅτι εἶνε θαυμαστοὶ καὶ καλῶς συγκεκροτημένοι κατὰ τὰ πολεμικὰ, καθὼς ὅμως ἐγὼ ἤκουόν τινος ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες εἶχον διατρίψῃ πολὺν καιρὸν ἐντὸς αὐτῆς τῆς χώρας τῆς Μακεδονίας, ἀνδρὸς, ὅστις δὲν δύναται νὰ ψεύδηται παντελῶς, δὲν εἶνε καλήτεροι ἀπὸ κανένα ἄλλον· καθότι ἐὰν μὲν μεταξὺ αὐτῶν τῶν ξένων καὶ πεζεταίρων ὑπάρχῃ τις ἀνὴρ τοιοῦτος, ὥστε νὰ ἦ.ε ἐμπειροπόλεμος, καὶ ἱκανὸς εἰς τοὺς ἀγῶνας, τούτους μὲν ὅλους μ' ἔλεγεν, ὅτι ὁ Φίλιππος τοὺς ἀποβάλλει ἐκ φιλοτιμίας του, ἐπειδὴ θέλει νὰ φαίνωνται ὅλα τὰ κατορθώματα ἰδικά του· διότι κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα ἐλαττώματά του καὶ ἡ φιλοτιμία του μ' ἔλεγεν, ὅτι εἶνε ἀνυπέρβλητος, ἤτοι ἡ λύσσα τῆς φιλοδοξίας του· δεύτερον ἐὰν ὑπάρχῃ σώφρων τις ἀνὴρ, ἢ ἄλλως δίκαιος, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὴν καθημερινὴν ἀκρασίαν τοῦ βίου του, καὶ τὴν μέθην, καὶ τοὺς ἀσέμνους χορούς, μ' ἔλεγεν, ὅτι ὁ τοιοῦτος σώφρων καὶ δίκαιος ἀνὴρ ἦτο παρηγκωνισμένος καὶ καταφρονημένος, καὶ ὡς οὐτιδανός· ὅσοι λοιπὸν ἄλλοι μένουσι περὶ τὸν Φίλιππον, μ' ἔλεγεν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, εἶνε λῃσταὶ, καὶ κόλακες, ἄνθρωποι τοιοῦτοι, ὥστε, ἀφ' οὗ μεθύσωσι, νὰ

τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι· δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ, οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει.

§. 8. Καί τοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ἀλλ' οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη· εἰ δέ τι πταίσει, τότ' ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετα-

θυσθέντας τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ ὀκνῶ νῦν ὀνομάσαι πρὸς ὑμᾶς. (τὸ) ὅτι δὲ ταῦτα ἐστὶν ἀληθῆ δῆλόν (ἐστιν ἐκ τῶν ἑξῆς)· καὶ γὰρ ὁ Φίλιππος) ἀγαπᾷ καὶ ἔχει περὶ αὐτὸν τούτους (τοὺς ἀνθρώπους), οὓς πάντες ἀπήλαυνον ἐνθένδε, ὡς ὄντας πολὺ ἀσελγεστέρους τῶν θαυματοποιῶν, (δηλαδὴ) Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον (ὑπηρέτην) καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους (ὄντας) γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν ποιοῦσιν εἰς τοὺς συνόντας (αὐτοῖς) ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι.

§. 8. Καί τοι καὶ εἴ τις ἡγεῖται ταῦτα (εἶναι) μικρὰ, μεγάλα (ὅμως) ἐστὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς εὖ φρονοῦσι δείγματα τῆς γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐκείνου· ἀλλ' οἶμαι, νῦν μὲν τὸ κατορθοῦν ἐπισκοτεῖ τούτους· αἱ γὰρ εὐπραξίαι (εἰσὶ) δεναὶ (κατὰ τὸ) συγκρύψαι τὰ τοιαῦται ὀνείδη· εἰ δέ τι πταίσει (ὁ Φίλ.) τότε ταῦτ' αὐτοῦ ἐξετασθήσεται

χορεύωσι τοιούτους χορούς, ὁποίους ἐγὼ τώρα συστέλλομαι νὰ εἴπω κατ' ὄνομα πρὸς ὑμᾶς· ὅτι δὲ ταῦτα (τὰ ὁποῖα λέγω κατὰ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον) εἶνε ἀληθῆ, γίνονται φανερὰ ἐκ τῶν ἑξῆς· καθότι ὁ Φίλιππος ἀγαπᾷ καὶ ἔχει περὶ αὐτὸν καὶ τούτους, τοὺς ὁποίους ὅλοι ἀπὸ ἐδῶ ἐδίωκον, ἐπειδὴ ἦσαν πολὺ ἀσελγέστεροι καὶ ἀχρειότεροι ἀπὸ τοὺς θαυματοποιούς, δηλαδὴ ἐκεῖνον τὸν δημόσιον δοῦλον τὸν Καλλίαν, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵτινες εἶνε μῖμοι γελοίων πραγμάτων, καὶ ποιηταὶ αἰσχρῶν ᾀσμάτων, τὰ ὁποῖα κάμνουσιν εἰς ἐκείνους, οἵτινες τοὺς συναναστρέφονται, διὰ νὰ κινῶσι γέλωτα.

§. 8. Ταῦτα ὅμως, καὶ ἂν τις τὰ νομίζῃ μικρὰ, εἶνε ὅμως μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς διεφθαρμένης προαιρέσεως, καὶ τῶν θεοβλαβῶν φρονημάτων ἐκείνου τοῦ Φιλίππου εἰς τοὺς φρονίμους ἀνθρώπους, ἤτοι οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι τὰ θεωροῦσιν ὡς μεγάλας ἀποδείξεις τῆς διεφθαρμένης γνώμης του· πλὴν κατὰ τὴν κρίσιν μου, συσκιάζουσι ταῦτα τὰ ὀνείδη τὰ κατορθώματά του· καθότι αἱ εὐτυχίαι εἶνε ἐπιτήδειαι εἰς τὸ νὰ καλύψωσι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη τοῦ Φιλίππου· ἂν ὅμως σφάλῃ κατά τι, ἤτοι ἀποτύχῃ εἴς τινα ἐπιχείρησίν του πολιτικὴν καὶ νικηθῇ, τότε μὲ ἀκρίβειαν θὰ ἀνακαλυφθῶσι ταῦτα τὰ ἐλαττώματα καὶ

σθήσεται· δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βούλησθε· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, ἕως μὲν ἂν ἐρρωμένως ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὰν δὲ ἀῤῥώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾖ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστιν· ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα.

§. 9. Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην, ἐθελόντων, ἃ προσήκει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν Θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ· ἀλλ' οἶμαι, καθήμεθα οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τι γε δὴ τοῖς Θεοῖς· οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν, μηδ' ὥραν παραλείπων, ἡμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων, περιγίγνεται· οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος περιῆμεν.

εἰπεῖν) μᾶλλον τὸ ὅλον (ἐστὶν ἡ τύχη)· οὐ μὴν, ἀλλ' ἔγωγε ἑλοίμην ἂν τὴν τύχην τῆς πόλεως, εἴ τις μοι δοίη αἵρεσιν, ἐθελόντων ὑμῶν αὐτῶν ποιεῖν (ἐκεῖνα), ἃ προσήκει (ποιεῖν) καὶ κατὰ μικρὸν, ἢ (ἑλοίμην ἂν τὴν) ἐκείνου· ὁρῶ γὰρ ἀφορμὰς ἐνούσας ὑμῖν πολὺ πλείους εἰς τὸ ἔχειν (ὑμᾶς) τὴν εὔνοιαν (τὴν χορηγουμένην) παρὰ τῶν Θεῶν, ἢ (ὁρῶ ἐνούσας ἀφορμὰς) ἐκείνῳ (τῷ Φιλ.)· ἀλλ' οἶμαι, καθήμεθα ποιοῦντες οὐδὲν (τῶν δεόντων ποιεῖν). οὐκ ἔνι δὲ ἐπιτάττειν αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις ποιεῖν τι ὑπὲρ αὐτοῦ, μή τι γε δὴ (ἔνι ἐπιτάτ.) τοῖς θεοῖς (ποιεῖν τι ὑπὲρ αὐτοῦ). Οὐ δὴ θαυμαστόν (ἐστιν), εἰ περιγίνεται ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων, ἐκεῖνος αὐτὸς στρατευόμενος, καὶ πονῶν, καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι (τοῖς πράγμασι), καὶ παραλείπων μηδένα καιρὸν, μηδ' ὥραν· οὐ δὲ θαυμάζω ἐγὼ τοῦτο· θαυμαστὸν γὰρ ἂν ἦν τὸ ἐναντίον (τὸ) εἰ περιῆμεν ἡμεῖς (ἐκείνου) τοῦ ποιοῦντος πάντα (τὰ δέοντα) μηδὲν (τῶν δε-

---

ἐλλείψεις του· μοὶ φαίνεται δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλει τὰ δείξῃ, ἂν πρῶτον θέλωσιν οἱ θεοὶ, καὶ δεύτερον θελήσητε Σεῖς· διότι καθὼς εἰς τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, ἐν ὅσῳ μὲν εἶνέ τις ὑγιὴς, δὲν αἰσθάνεται τίποτε· ἂν ὅμως συμβῇ ἀῤῥώστημά τι, τότε ὅλα ἀρχίζουσι ν' ἀναφαίνωνται, εἴτε διάστασις καὶ τέντωμα νεύρου διαρκὲς εἶνε, εἴτε παραστράτισμα κοκκάλου, εἴτε ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων μελῶν τοῦ σώματος εἶνε σαθρὸν, τοιουτοτρόπως καὶ τὰ κακὰ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων εἶνε ἀφανῆ εἰς τοὺς πολλοὺς ἕως ἤθελον πολεμῇ ἔξω τῆς πατρίδος των καὶ μακράν· ὁπόταν ὅμως συγκροτηθῇ πόλεμος γειτονικὸς καὶ πλησίον τῆς χώρας, τότε ὅλα τὰ ἐλαττώματα καὶ ἐλλείψεις των δημοσιεύονται.

§. 9. Προσέτι ἐάν τις ἐξ ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ βλέπει τὸν Φίλιππον, ὅτι εὐτυχεῖ, διὰ τοῦτο τὸν νομίζει φοβερὸν εἰς τὸ νὰ τὸν πολεμήσῃ, οὗτος φρονίμου μὲν ἀνθρώπου κάμνει κρίσιν· διότι ἡ τύχη, τοὐτέστιν ἡ παρὰ τῶν θεῶν εὐτυχία, εἶνε μεγάλη τάσις καὶ δύναμις, διὰ νὰ εἴπω δὲ καλήτερα, τὸ πᾶν εἶνε εἰς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα· ἐγὼ ὅμως, ἂν τις ἤθελε μοὶ τὸ ἐπιτρέψῃ νὰ κάμω ἐκλογὴν, ἤθελον ἐκλέξῃ βεβαίως τὴν τύχην τῆς πόλεώς μας, ἂν ὅμως οἱ ἴδιοι σεῖς θέλητε νὰ κάμητε ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πρέπει, καὶ κατ' ὀλίγον, παρὰ τὴν τύχην ἐκείνου τοῦ Φιλίππου· καθότι ἐγὼ βλέπω, ὅτι ὑπάρχουσιν εἰς ἐσᾶς πολὺ περισσότεραι ἀφορμαὶ εἰς τὸ νὰ ἔχητε τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν, παρὰ εἰς ἐκεῖνον· πλὴν, καθὼς φρονῶ, καθήμεθα χωρὶς νὰ κάμνωμεν τίποτε· δὲν εἶνε δὲ δυνατὸν, ὅστις δήποτε καὶ ἂν ᾖ, καθήμενος αὐτὸς ἀργὸς οὐδὲ τοὺς φίλους του νὰ ἐπιτάττῃ νὰ κάμνωσί τι ὑπὲρ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον τοὺς θεούς· δὲν εἶνε λοιπὸν παράδοξον, ἂν ἐκεῖνος ὁ ἴδιος, ἐπειδὴ ἐκστρατεύει, καὶ κοπιάζει, καὶ ὑπάρχει παρὼν εἰς ὅλα του τὰ πράγματα, καὶ δὲν ἀφίνει κανένα ἁρμόδιον καιρὸν, μηδ' ὡραν κατάλληλον, δὲν εἶνε, λέγω, παράδοξον, ἂν νικᾷ ἐκεῖνος ἡμᾶς, οἵτινες ἀργοπορεῦμεν, καὶ ἀποφασίζομεν, καὶ ἐρωτῶμεν νὰ μανθάνωμεν τὰ νέα· οὐδὲ θαυμάζω τοῦτο ἐγώ· διότι θαυμαστὸν ἤθελεν ἦνε τὸ ἐναντίον, ἂν ἡμεῖς χωρὶς νὰ κάμνωμεν τίποτε ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ κάμνωσιν οἱ πολεμοῦντες, ἐνικῶμεν τὸν Φίλιππον, ὅστις κάμνει ὅλα, ὅσα πρέπει.

§. 10. Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μέν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν, οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἵν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε· ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδὲ εἷς ἐξ ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τὶ ποιούντων ὑμῶν, ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος· ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι μελλόντων αὐτῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταὐτὰ, ἅπερ νυνὶ, ποιούντων, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν.

§. 10. Ἀλλὰ θαυμάζω ἐκεῖνο (τὸ) εἰ ἀντήρατε Λακεδαιμονίοις μέν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων, καὶ ἐξὸν ὑμῖν πλεονεκτῆσαι πολλὰ ἰδίᾳ, οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἀνηλίσκετε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, εἰσφέροντες (χρήματα) καὶ στρατευόμενοι προεκινδυνεύετε, ἵν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων· νυνὶ δὲ ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν (χρήματα) ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων· καὶ πολλάκις σεσώκατε τοὺς μὲν ἄλλους πάντας, καὶ ἕκαστον ἐν μέρει καθ' ἕνα αὐτῶν, ἀπολωλεκότες δὲ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν κάθησθε. Ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις (τοῖς ἀνωτέρω θαυμάζω τὰ ἑξῆς), εἰ μηδὲ εἷς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι (τὸ) πόσον χρόνον πολεμεῖτε Φιλίππῳ, καὶ (τὸ) τὶ ποιούντων ὑμῶν, οὗτος ὁ χρόνος διελήλυθεν· ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο (τὸ) ὅτι ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθε, μελλόντων αὐτῶν (=ὑμῶν), ἐλπιζόντων (ὑμῶν) πράξειν ἑτέρους τινὰς, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, ποιούντων ταὐτὰ σχεδὸν, ἅπερ νυνὶ (ποιεῖτε).

---

§. 10. Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, ἂν τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ποτὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐπολεμήσατε ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων, καὶ, ἐν ᾧ ἦτον δυνατὸν εἰς ἐσᾶς νὰ πλεονεκτήσητε καὶ νὰ ὠφεληθῆτε πολλάκις ἰδιαιτέρως κατὰ πολλὰ, δὲν ἠθελήσατε, ἀλλ' ἐξωδεύετε τὰ ἰδικά σας, εἰσφέροντες χρήματα, διὰ νὰ τύχωσιν οἱ ἄλλοι τὰ δίκαιά των, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐξεστρατεύετε ἐπολεμεῖτε ὑπὲρ ἄλλων· τώρα δὲ ἀμελεῖτε νὰ ἐξέρχησθε, καὶ μελλαργεῖτε νὰ εἰσφέρητε χρήματα πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἰδικῶν Σας κτημάτων. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους πολλάκις τοὺς ἔχετε σώσει ὅλους γενικῶς, καὶ μερικῶς τὸν καθ' ἕνα ἐξ αὐτῶν κατὰ μέρος, τὰ δὲ ἰδικά σας, ἐν ᾧ τὰ ἔχετε χάσει, κάθεσθε· ταῦτα θαυμάζω καὶ ἀπορῶ, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις θαυμάζω τὸ, ἐὰν μηδὲ εἷς ἐξ ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δὲν δύναται νὰ λογαριάσῃ τὸ πόσον χρόνον πολεμεῖτε μὲ τὸν Φίλιππον, καὶ τί ἐν ᾧ ἐκάμνετε σεῖς, ὁ χρόνος οὗτος ἔχει ἀπεράσει· διότι γνωρίζετε βεβαίως τοῦτο, ὅτι ὅλος ὁ χρόνος οὗτος ἔχει ἀπεράσει, ἐπειδὴ ἐσεῖς ἀργοπορούσατε, ἐπειδὴ ἠλπίζετε, ὅτι ἄλλοι τινὲς θὰ κάμωσιν, ὅσα σεῖς ἔπρεπεν, ἐπειδὴ ἐ-

§. 11. Εἶθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐχρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὔτ' εὔλογον, οὔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε· νυνὶ δὲ ὅ,τι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ· αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη· φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδέν' αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε· τηνικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντες τοὺς μὲν ἀξί-

§. 11. Εἶτ' ἔχετε ἀγνωμόνως οὕτως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐλπίζετε γενήσεσθαι αὐτὰ (τὰ πράγματα) χρηστὰ ἐκ φαύλων διὰ τῶν αὐτῶν πράξεων τούτων, δι' ὧν τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονε φαῦλα ἐκ χρηστῶν; ἀλλὰ τοῦτό γε οὔτ' εὔλογόν ἐστιν, οὔτ' ἔχον (ἐστὶ) φύσιν· (τὸ) γὰρ φυλάττειν ἔχοντας (ὑμᾶς ἢ τοὺς ἀνθρώπους) πάντα πέφυκε πολὺ ῥᾷον, ἢ (πέφυκε ῥᾷον τὸ) κτήσασθαι (πάντα)· νυνὶ δὲ οὐδὲν τῶν πρότερον (κτημάτων) ἐστὶ λοιπὸν ὑπὸ τοῦ πολέμου, ὅ,τι μὲν φυλάξομεν, δεῖ δὲ κτήσασθαι· τοῦτ' οὖν (τὸ κτήσασθαι δηλαδὴ ἐστὶν) ἤδη ἔργον ἡμῶν αὐτῶν· φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, ἐξιέναι (εἰς πόλεμον) αὐτοὺς προθύμως, μηδένα (φημὶ δεῖν) αἰτιᾶσθαι (πρότερον) πρὶν ἂν κρατήσητε τῶν πραγμάτων· τηνικαῦτα δὲ (φημὶ δεῖν) τιμᾶν (ὑμᾶς) τοὺς μὲν ἀξί-

---

προφασίζεσθε ὁ εἷς τὸν ἄλλον, ἐπειδὴ ἐφέρετε εἰς δικαστήρια καὶ ἐκρίνετε τοὺς στρατηγοὺς, πάλιν ἐπειδὴ ἠλπίζετε εἰς αὐτοὺς, ἐπειδὴ τέλος ἐκάμνετε σχεδὸν τὰ ἴδια μὲ αὐτὰ, τὰ ὁποῖα κάμνετε τώρα.

§. 11. Ἔπειτα τόσον ἀναίσθητοι εἶσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐλπίζετε, ὅτι αὐτὴ ἡ πολιτική Σας κατάστασις θέλει γείνῃ χρηστὴ=βελτιωθῇ ἀπὸ φαύλης διὰ τῶν ἰδίων τούτων πράξεών Σας, δι' ὧν ἀπὸ χρηστῆς ἔχει γείνει φαύλη; ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως οὔτε εὔλογον εἶνε, οὔτε δυνατὸν εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων· διότι πολὺ εὐκολώτερον ὑπάρχει φυσικὰ νὰ φυλάττωσιν οἱ ἄνθρωποι πάντα, ὅταν τὰ ἔχωσι, παρὰ νὰ τὰ ἀποκτήσωσιν ἀπολεσθέντα· τώρα δὲ δὲν μᾶς μένει τ'ποτε ἀπὸ τὰ πρότερα ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ φυλάξωμεν, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ἀποκτήσωμεν· ἔργον λοιπὸν ἡμῶν τῶν ἰδίων εἶνε τώρα τοῦτο· ἀποφαίνομαι διὰ ταῦτα, ὅτι πρέπει νὰ εἰσφέρωμεν χρήματα, νὰ ἐξερχώμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι προθύμως εἰς τὸν πόλεμον, νὰ μὴ αἰτιᾶσθε κανένα, πρὶν ἠθέλετε γείνῃ ἐγκρατεῖς τῶν πραγμάτων· τότε δὲ ἀφ' οὗ κρίνητε ἕκαστον ἀπ' αὐτά του τὰ ἔργα, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου νὰ τοὺς τιμᾶτε, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας νὰ τοὺς

ους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας κολάζειν· τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλείμματα· οὐ γὰρ ἔστι πικρῶς ἐξετάσαι τὶ πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα· τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγοὺς, ἰδίους δ' εὑρίσκειν πολέμους, εἰδεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν; ὅτι ἐνταῦθά μέν ἐστι τὰ ἆθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα. Ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων, καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον

ους ἐπαίνου, κρίναντας (αὐτοὺς) ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων, κολάζειν δὲ (φημὶ δεῖν) τοὺς ἀδικοῦντας· ἀφελεῖν δὲ (φημὶ δεῖν) τὰς προφάσεις, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γὰρ ἐστιν ἐξετάσαι πικρῶς (τὸ) τὶ πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ ὑπάρξῃ τὰ δέοντα πρῶτον παρ' ὑμῶν αὐτῶν· τίνος γὰρ ἕνεκα (λόγου), ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε φεύγειν μὲν τοῦτον τὸν (ὑπὲρ τῆς πόλεως) πόλεμον πάντας τοὺς στρατηγοὺς, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε (εἰς τὸν πόλεμον), εὑρίσκειν δὲ (τοὺς στρατηγοὺς) ἰδίους πολέμους, εἰ δεῖ εἰπεῖν τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν; (ὁ λόγος ἐστιν ὁ ἑξῆς·) ὅτι τὰ ἆθλά ἐστιν ἐνταῦθα μὲν ὑμέτερα, ὑπὲρ ὧν (ἆθλων) ὁ πόλεμός ἐστιν· π. χ. Ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, ὑμεῖς κομιεῖσθε αὐτὴν παραχρῆμα, οἱ δὲ κίνδυνοι (εἰσὶν) ἴδιοι τῶν ἐφεστηκότων (ἐπὶ τῷ πολέμῳ), μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ (ἐν τοῖς ἰδίοις πολέμοις) κίνδυνοι μὲν (εἰσὶν) ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματά (ἐστι) τῶν ἐφεστηκότων, καὶ τῶν στρατιωτῶν Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα, ἃ συλῶ-

τιμωρῆτε· νὰ σηκώσητε δὲ ἀπὸ τὸ μέσον τὰς προφάσεις καὶ τὰς ἐλλείψεις Σας· διότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξετάσητε μὲ αὐστηρότητα τὸ τί ἔχει πραχθῆ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἐὰν πρῶτον δὲν ὑπάρξωσιν ἐκ μέρους ὑμῶν τῶν ἰδίων τὰ δέοντα· καθότι διὰ ποίαν αἰτίαν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε, ὅτι ὅλοι οἱ στρατηγοί, ὅσους ἠθέλετε ἐκπέμψῃ εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος πόλεμον, τοῦτον μὲν τὸν φεύγουσιν, εὑρίσκουσι δὲ ἰδιαιτέρους πολέμους, ἂν πρέπῃ νὰ εἴπω τι ἀπὸ τὰ ἀληθῆ= τὴν μαύρην ἀλήθειαν καθ' ἡμᾶς, καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν; ἡ αἰτία εἶνε ἡ ἑξῆς· ἐπειδὴ ἐδῶ μὲν=εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος πόλεμον, τὰ ἆθλα καὶ τὰ βραβεῖα, περὶ ὧν γίνεται ὁ πόλεμος, εἶνε ἰδικά σας. π. χ· ἡ Ἀμφίπολις καὶ ἂν κυριευθῆ, παρευθὺς αὐτὴν Σεῖς θὰ τὴν λάβετε· οἱ κίνδυνοι ὅμως εἶνε ἰδιαίτεροι τῶν στρατηγῶν, οἵτινες ἐπιστατοῦσιν ἐπ' αὐτῶν, μισθὸς δὲ διόλου κουκοῦτσι· ἐκεῖ δὲ, εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους δηλαδὴ πολέμους, κίνδυνοι μὲν εἶνε ὀλιγώτεροι, τὰ κέρδη ὅμως τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν, εἶνε ἡ Λάμψακος, τὸ Σίγειον, τὰ πλοῖα,

τὰ πλοῖα, ἃ συλῶσιν· ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν.

§. 12. Ὑμεῖς δὲ, ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε· ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν, καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως· πρότερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας· ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοησόμενοι, οἱ τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους.

σιν (οἱ ἐφεστηκ. καὶ στρατιῶται)· ἕκαστοι οὖν χωροῦσιν ἐπὶ τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς.

§. 12. Ὑμεῖς δὲ κρίνετε τοὺς ἐφεστηκότας (τότε), ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε ἔχοντα φαύλως, ἀφίετε δὲ (τοὺς ἐφεστ.) ὅταν δόντες λόγον ἀκούσητε τὰς ἀνάγκας ταύτας. περίεστι τοίνυν ὑμῖν (τὸ) ἐρίζειν ἀλλήλοις, καὶ (τὸ) διεστάναι, τοῖς μὲν (περίεστιν ἐρίζ. καὶ διεστάν.) πεπεισμένοις (κατὰ) ταῦτα, τοῖς δὲ (περίεστ. ἐρίζ. καὶ διεστ. πεπεισμέν. κατὰ) ταῦτα, τὰ κοινὰ δὲ (περίεστιν) ἔχειν φαύλως· πρότερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε (χρήματα) κατὰ συμμορίας, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας· ῥήτωρ (ἐστὶν) ἡγεμὼν ἑκατέρων (συμμοριῶν), καὶ στρατηγὸς (ἐστὶν) ὑπὸ τούτῳ (τῷ ῥήτορι), καὶ οἱ βοησόμενοι, (εἰσὶν), οἱ τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ (προσνενέμ.) ὡς ἐκείνους.

τὰ ὁποῖα λαφυραγωγοῦσι· διὰ ταῦτα ὁ καθεὶς τρέχει εἰς τὸ συμφέρον του.

§. 12. Σεῖς δὲ, ὅταν μὲν ῥίψητε τὸ βλέμμα σας εἰς τὰ πράγματα, καὶ τὰ παρατηρήσητε, ὅτι εὑρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, τότε ἄγετε εἰς κρίσιν τοὺς στρατηγούς· ὅταν δὲ πάλιν, ἀφ' οὗ τοῖς δώσητε τὴν ἄδειαν νὰ εἴπωσι τὰς αἰτίας, ἀκούσητε ταύτας τὰς ἀνάγκας, τοὺς ἀθωώνετε. Δὲν μένει λοιπὸν ἄλλο εἰς ἐσᾶς, εἰ μὴ νὰ ἔχητε ἔριδας πρὸς ἀλλήλους, καὶ νὰ ἦσθε διηρημένοι εἰς δύο, οἱ μὲν ἐπειδὴ ἔχετε πεποίθησιν εἰς ταῦτα ὡς καλήτερα, οἱ δὲ εἰς ταῦτα, εἰς ἄλλα δηλαδὴ καὶ ἐναντία τῶν πρώτων, τὰ δὲ κοινὰ νὰ διάκηνται εἰς ἀθλίαν καὶ φαύλην κατάστασιν· διότι πρότερον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε χρήματα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος κατὰ συμμορίας, τώρα ὅμως πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας=εἶσθε διηρημένοι εἰς ἀντιπολιτευομένας φατρίας πρὸς βλάβην τῶν κοινῶν· ῥήτωρ καὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς φατρίας ὑπάρχει ἄρχων καὶ ἡγεμὼν, καθὼς καὶ ἐκεῖ εἰς τὰς συμμορίας τῶν εἰσφορῶν καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τούτου τοῦ ῥήτορος, καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες μέλλουσι νὰ φωνάζωσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας, ὡς οἱ τριακόσιοι ὑπάρχουσιν εἰς τὰς συμμορίας τῶν εἰσφορῶν· οἱ δὲ ἄλλοι πολῖται εἶσθε διαμεμερισμένοι οἱ μὲν εἰς τὴν φατρίαν τούτων, οἱ δὲ εἰς τὴν φατρίαν ἐκείνων.

§. 13. Δὴ δεῖ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι· εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος, ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἠδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει, εἶθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται. Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν,ἀφ' ὅσων ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα, ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι, μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ· κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

§. 13. Δεῖ δὴ ποιῆσαι (ὑμᾶς) καὶ τὸ βουλεύεσθαι κοινόν, καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ πράττειν ἐπανέντας ταῦτα (τὸ πολιτεύεσθαι κατὰ συμμορ. καὶ διεστάν.) ἔτι καὶ νῦν γενομένους ὑμῶν αὐτῶν· εἰ δὲ ἀποδώσετε τοῖς μὲν ὑμῶν (τὸ) ἐπιτάττειν (οὕτως), ὥσπερ (ἐπιτάττουσιν) ἐκ τυραννίδος, τοῖς δὲ (ἀποδώσετε) (τὸ) ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, (τὸ) εἰσφέρειν (χρήματα), (τὸ) στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ (εἰ ἀποδώσετε) τὸ ψηφίζεσθε κατὰ τούτων (τῶν ἀναγκαζομένων τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι) μόνον, συμπονεῖν δ' ἄλλο (κατὰ) μηδοτιοῦν (πρᾶγμα), οὐδὲν (τῶν δεόντων) οὐχὶ γενήσεται ὑμῖν ἐν καιρῷ (τῷ δέοντι)· τὸ γὰρ ἠδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει· εἶτ' ἐξέσαι ὑμῖν (τὸ) κολάζειν τούτους (τοὺς πολίτας τοὺς ἐλλείποντας) ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν. Λέγω δὴ κεφάλαιον (τὸ) εἰσφέρειν πάντας (τοὺς πολίτας) τὸ ἴσον ἀπ' (ἐκείνων) ὅσων ἕκαστος ἔχει· (τὸ) ἐξιέναι (λέγω) πάντας κατὰ μέρος (μέχρι τότε), ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· (τὸ) διδόναι λόγον (λέγω) πᾶσι τοῖς παριοῦσι, καὶ αἱρεῖσθαι (λέγω) τὰ βέλτιστα (ἐκείνων) ὧν ἂν ἀκούσητε, μὴ (αἱρεῖσθαι λέγω ἐκεῖνα) ἃ ἂν εἴπῃ ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα· κἂν ποιῆτε ταῦτα, οὐκ ἐπαινέσεσθε παραχρῆμα μόνον τὸν εἰπόντα, ἀλλὰ (ἐπαινέσεσθε) ὕστερον καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, τῶν ὅλων πραγμάτων ἐχόντων βέλιον ὑμῖν.

---

§. 13. Διὰ τοῦτο πρέπει, ἀφ' οὗ ἀφήσητε ὅλως διόλου ταῦτα, καὶ γένητε κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ Σας ἀκόμη καὶ τώρα, νὰ κάμητε κοινὸν καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ δημηγορεῖν, καὶ τὸ πράττειν καὶ ἐνεργεῖν τὰ δέοντα· ἂν ὅμως ἀποδώσητε εἰς ἄλλους μὲν ἐξ ὑμῶν τὸ νὰ ἐπιτάττωσιν ὡς τύραννοι, εἰς ἄλλους δὲ τὸ νὰ ἀναγκάζωνται νὰ τριηραρχῶσι (κατασκευάζοντες δηλαδὴ ἰδίοις ἀναλώμασι τριήρη ὑπὲρ τῆς πόλεως), νὰ εἰσφέρωσι χρήματα, νὰ στρατεύωνται, εἰς ἄλλους πάλιν νὰ ψηφίζωνται μόνον καὶ νὰ ἀποφασιζωσι κατὰ τούτων, καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο νὰ συμπονῶσι παντελῶς, δὲν θέλει γείνῃ εἰς ἐσᾶς ἐγκαίρως οὐδὲν τῶν δεόντων· καθότι τὸ ἠδικημένον πάντοτε μέρος τῶν πολιτῶν θὰ μένει ἐλλιπὲς καὶ ὀπίσω ἀπὸ τ· ἐπιβαλλόμενα διὰ τῆς βίας χρέη, καὶ κατὰ συνέπειαν θέλει εἶνε δυνατὸν εἰς ἐσᾶς καὶ συγχωρημένον νὰ τιμωρῆτε τούτους ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν. Συμβουλεύω λοιτὸν περιληπτικῶς ὅλοι νὰ εἰσφέρητε τὸ ἀνάλογον μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, ὅσα ἔχει ἕκαστος, καὶ οὐχὶ ἐξίσου ὅλοι, νὰ ἐξέρχησθε εἰς πόλεμον κατὰ μέρος καὶ ἀλληλοδιαδόχως, ἕως οὗ ὅλοι ἠθέλετε ἐκστρατεύσῃ· νὰ δίδητε ἄδειαν λόγου εἰς ὅλους

τοὺς ἔχοντας τὸ δικαίωμα ἐκ τοῦ νόμου νὰ παρουσιάζωνται ἐπὶ τοῦ βήματος ῥήτορας, καὶ νὰ ἐκλέγητε τὰ βέλτιστα καὶ ὠφέλιμα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἠθέλετε ἀκούσῃ, καὶ ὄχι ἐκεῖνα,τὰ ὁποῖα ἤθελεν εἴπῃ ὁ δεῖνα ῥήτωρ, ἢ ὁ δεῖνα· καὶ ἂν κάμνητε ταῦτα, ὄχι μόνον τὸν σύμβουλον παρευθὺς θὰ ἐπαινέσητε, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτόν Σας ὕστερον, ὁπόταν τὸ σύνολον τῶν πολιτικῶν Σας πραγμάτων εὑρίσκηται εἰς καλητέραν κατάστασιν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΝ Β'.

§. 1 Ἐπὶ πολλῶν μὲν---οὐχ' ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι]=πραγμάτων, περιστάσεων· ἡ ἐπὶ συντάσσεται πολλάκις μὲ γενικὴν, εἰς ἣν γίνεται ἡ ἐνέργεια εἰς τὰ δεικτικὰ καὶ ὁράσεως σημαντικὰ ῥήματα σημαίνουσα μεταφορικῶς ἐνταῦθα τὸ ἐπάνω· ἡ δὲ ἐν ἂν καὶ ἐμπεριλαμβάνη πᾶν τὸ ἐνυπάρχον εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα κατὰ τὸν παρὰ Βασιλῆ Βρέμιον, ἐνταῦθα ὅμως σημαίνει χρόνον. Τὸ δὲ προοίμιον κατὰ μὲν Βάμβαν εἶνε ἐξ ὑποδιαιρέσεως· κατὰ δὲ τὸν Οὐλπιανὸν ἐξ Ἀορίστου προλήψεως· ἀλλ' ὁ ἡμέτερος Βάμβας διορθῶν ἐκ τῶν περὶ ἰδεῶν τοῦ Ἑρμογένους τόμ. Α'. κεφ. 11 λέγει ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ ἐξ Ἀορίσου προσλήψεως, οὐχὶ προλήψεως ὡς καὶ εἰς τὰ προηγούμενα εἴπομεν. «Γίνεται τοίνυν περιβολὴ κατ' ἔννοιαν μὲν, ὅταν ἤτοι ἔξωθέν τι προσλαμ-» βάνῃς τούτῳ, περὶ οὗ ὁ λόγος, οἷον, γένος εἶδει (καθὼς) πονηρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθην., » πονηρὸν ὁ συκοφάντης ἀεὶ, (τοῦτο εἶνε γένος, ὅπερ σημαίνει τὸ γενικὸν), τοῦτο » δὲ καὶ φύσει κίναδος τ' ἀνθρώπιόν ἐστι· (τοῦτο πάλιν εἶνε τὸ εἶδος, ὅπερ σημαίνει » τὸ μερικόν)· ἢ ἀόριστον ὡρισμένῳ· οἷον, πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἐλαττοῦμαι (Αἰσχίνου) » κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, δύο δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα, (ὅπερ εἶνε » ἴσον μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ προιμίου καὶ ὅμοιον· καθότι καὶ ἐκεῖ πρὸς τῷ ἀορίστῳ » τὸ ὡρισμένον προτέλαβεν)· ἢ ὅλον μέρει, οἷον, ἀλλ' ὅλης οὔσης ἱερᾶς τῆς Ἀκρο-» πόλεως ταυτησὶ, καὶ πολὴν εὐρυχωρίαν ἐχούσης, παρὰ τὴν χαλκῆν τὴν μεγά-» λην Ἀθηνᾶν ἐκ δεξιᾶς ἕστηκε κτλ.» καὶ πάλιν κατωτέρω λέγει «εἰδέναι δὲ » χρὴ, ὡς αἱ τοιαῦται προσλήψεις καὶ εὐκρινείας εἰσὶν, οὐ περιβολῆς μόνον » ποιητικαί.» λέγεται δὲ περιβολὴ τοῦ λόγου, πᾶν ὅ,τι περιβάλλει μέγεθος εἰς αὐτὸν, ὁποῖα τὰ ἀνωτέρω· ἔτι δὲ καὶ οἱ πλαγιασμοὶ τῆς Συντάξεως, καὶ αἱ παρενθέσεις, καὶ τὰ ἐφελκυστικὰ μὲν δὲ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· προσέτι δὲ καὶ τὰ περιστατικὰ τοῦ ἀντικειμένου, ὡς χρόνος, τόπος, τρόπος, αἰτία, κτλ.—γιγνομένην] καὶ ὁ Ἐνεστὼς πολλάκις σημαίνει τὸ εἰωθὸς γίγνεσθαι, ὡς καὶ ὁ Ἀόριστος καὶ ὄχι τὸ ἐν ὡρισμένῳ χρόνῳ γιγνόμενον μόνον, καθὼς, ἤδη βάπτεται κάλαμος ἀποφάσεως·—οὐχ ἥκιστα]=μάλιστα· τίθεται πολλάκις καὶ ἀντιθετικῶς, καθὼς, οὐχ' ἥκιστα, ἀλλὰ μάλιστα· γίνεται δὲ ἐκ τοῦ ἧκα, τὸ ὁποῖον σημαίνει σμικρὸν, ἥκιστος, καὶ οὐδετέρως, ἥκιστα, ὅπερ λαμβάνει δύναμιν ὑπερθετικὴν ἀρνήσεως, καὶ μετὰ τοῦ οὐ καταφατικήν· ἐπειδὴ δύο ἀρνήσεις ἰσοδυναμοῦσι πρὸς μίαν κατάφασιν·—τοὺς πολεμήσοντας] ὑποκείμενον τοῦ γεγενῆσθαι ὑποκειμένου ὄντος τῆς αἰτιολογικῆς προτάσεως, ἥτις αἰτιολογεῖ τὴν ἔχουσαν χρείαν ἀποδείξεως πρότασιν τοῦ προοιμίου· ὁ δὲ Μέλλων τῆς μετοχῆς σχεδὸν ἐφετικός· καθότι τὸ ἄρθρον δὲν ἀναπολεῖ εἰς τὴν μνήμην προεγνωσμένους τινὰς, ἀλλ' ἁπλῶς ἐκείνους, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἐπιθυμοῦσιν, εἰ μὴ αὐτὸ τοῦτο τὸ νὰ πολεμήσωσι

τὸν Φίλιππον· ὥστε καταντᾷ σχεδὸν νὰ σημαίνῃ τὸ ἄρθρον καὶ τάξιν ὁλόκληρον τῶν ἐχόντων ἔργον αὐτὸ τὸ πολεμεῖν·—καὶ χώραν ὅμορον]=γειτνιάζουσαν τῇ Μακεδονίᾳ, εἰς τ' ἀνατολικὰ τῆς ὁποίας κεῖται ἡ Χαλκιδικὴ Χερσόννησος, ὅπου ἡ Ὄλυνθος· τὰ πλεονεκτήματα τῆς Ὀλύνθου ἠθικὰ καὶ φυσικὰ περιγράφει ὁ ῥήτωρ, ἵνα καταδείξῃ τὴν φανερὰν εὔνοιαν τῶν θεῶν πρὸς τὴν πόλιν·—καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους]=μεγάλην· ἡ δὲ Μετοχὴ ἀναφορικὴ, λαμβανομένη ὡς κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου πολεμήσοντας, καθὼς καὶ ἡ κατωτέρω ἔχοντας· ὁ δὲ καὶ εἶνε ἀρκτικὸς τῆς συνδέσεως, ὁ δὲ δεύτερος συμπλεκτικός· — καὶ τὸ μέγιστον] ἡ φράσις αὕτη εὑρίσκεται καὶ ἀναλελυμένη, καθὼς, ὃ δὲ πάντων μέγιστον, ὅταν ἀκολουθῇ κατόπιν πρότασις ἔχουσα εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ τὸ ὅτι ἢ τὸ γάρ·—τὴν γνώμην τοιαύτην] πολὺ διάφορον ποιεῖ τὴν ἔννοιαν ἡ θέσις τοῦ ἄρθρου· ὅταν αὐτὸ τίθεται πρὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ εἴτε προτασσομένου, εἴτε ἐπιτασσομένου, καὶ ἀκολουθῇ ἢ προηγῆται τὸ Ἐπίθετον ἄναρθρον, τότε διαστέλλεται κατάστασις τοῦ ἰδίου ἀντικειμένου προσώπου, ἢ πράγματος· καθὼς, ὁ μαθητὴς ἐπιμελὴς· ὅταν ὅμως λαμβάνῃ τὸ ἄρθρον τὸ Ἐπίθετον, εἴτε προηγεῖται, εἴτε ἐπιφέρεται, τότε διαστέλλεται πρόσωπον ἀπὸ πρόσωπον, ἢ πρᾶγμα ἀπὸ πρᾶγμα· καθὼς, ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς· καθότι εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ ἄναρθρον Ἐπίθετον εἶνε κατηγορούμενον, ἐν ᾧ εἰς τὴν δευτέραν εἶνε κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου· κατὰ ταῦτα ῥύθμισον καὶ τὸ προκείμενον·—διαλλαγὰς] τὸ ἁπλοῦν σημαίνει μεταβολὴν κυρίως πράγματός τινος=ἄλλαγμα· συνθέτως δὲ διαφόρους λαμβάνει σημασίας· καὶ διὰ μὲν τῆς Διὰ σημαίνει τὴν διαπραγμάτευσιν καὶ συνδιάλεξιν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης, τῆς προθέσεως Διὰ σημαινούσης τὸ διαμέσου· διὰ δὲ τῆς Κατὰ τὴν περὶ καταπαύσεως τοῦ πολέμου, τὴν μεταβολὴν δηλονότι τῆς ἔχθρας εἰς φιλίαν· διὰ δὲ τῆς Μετὰ τὴν μετάληψιν ἑνὸς ἀντικειμένου ἀντ' ἄλλου· οὐχὶ ὅμως ἴσον τῇ Ἀνταλλαγῇ· καθότι ἐν τῇ ἀνταλλαγῇ γίνεται λῆψις ἀμοιβαία, ἐν δὲ τῇ μεταλλαγῇ λῆψις ἑνὸς καὶ ἐγκατάλειψις ἑτέρου· ἡ δὲ παραλλαγὴ σημαίνει τὴν μεταβολὴν τόπου· μουσικῶς ὅμως σημαίνει τὸν συλλαβισμὸν οἱονεὶ τῶν φωνῶν, μετάβασίς τις οὖσα ἀπὸ φθόγγου εἰς φθόγγον, καθ' ἣν ῥυθμίζεται τὸ μέλος· ἡ δὲ ἀπαλλαγὴ τὴν ἐλευθέρωσιν, μετάβασις οὖσα καὶ αὐτὴ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον· καθότι ὁ ἀπαλλασσόμενος κυρίως οὐδὲν ἄλλο ποιεῖ, εἰ μὴ ἐγκαταλείπει τὸν τόπον τῆς δουλείας, ἢ εἱρκτῆς, καὶ μεταβαίνει εἰς ἄλλον, ὅπου ὑπάρχει ἡ ἐλευθερία του·—ἀνάστασιν] ἀναστάτωσιν καὶ ὄλεθρον σημαίνει ἐνταῦθα, καὶ οὐχὶ τὴν ἐξ ἐρειπίων ἀνόρθωσιν ἢ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν· ἐπειδὴ ἡ λέξις εἶνε μέση, λαμβανομένη καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ·—δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ] ἐκ παραλλήλου κεῖνται καὶ τὰ δύο, ἢ διαφέρουσιν; οἱ ἀρχαῖοι ἔθετον τοὺς Δαίμονας μεταξὺ Θεῶν καὶ ἀνθρώπων· ἐπειδὴ ἐνομίζοντο νόθοι παῖδες τῶν Θεῶν ἐκ Νυμφῶν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων· κυρίως ὅμως τοιούτους ἐνόμιζον τοὺς Ἥρωας, ἢ Ἡμιθέους, δαίμονας δὲ τοὺς τῆς δευτέρας τάξεως θεούς· τὸ δὲ ἐπίθετον δαιμόνιος λαμβάνεται καὶ ἀντὶ τοῦ θαυμαστὸς, καὶ ἐξαίσιος, ὅπερ ἴσως ἁρμόσει καὶ ἐνταῦθα· τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν] ἡ δεικτικὴ εἶνε προπαρασκευαστικὴ ἔχουσα τὴν δεῖξιν εἰς τὸ ὅπως μὴ χείρους εἶναι δόξομεν· —ὅπως μὴ . . . δόξομεν] τὸ ὅπως εἶνε τροπικὸν, συντάσσεται δὲ μὲ μέλλοντα Ὁριστικῆς, ὅταν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ῥήματα σκεπτικὰ, ἢ παραγγελματικὰ, φροντιστικὰ, ἢ τάσιν καὶ σπουδὴν πρός τι σημαίνοντα· ἄλλως δὲ, κατὰ πάντα χρόνον

τῆς Ὁριστικῆς· εἶνε δὲ ὅλος ὁ τροπικὸς λόγος ἀντικείμενον κατ' ἐπεξήγησιν τοῦ τοῦτο· — χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς]= περὶ τὰ συμφέροντα ἡμῶν αὐτῶν· — χείρους . . . τῶν ὑπαρχόντων]= προδόται καὶ ἀνάξιοι τῆς ὑπαρχούσης καὶ δοθείσης εἰς ἡμᾶς θείας εὐεργεσίας· τοιαύτη δὲ ἤδη εἶνε οἱ παρασκευασθέντες ὑπὸ τῆς τύχης σύμμαχοι (οἱ Ὀλύνθιοι) καὶ ἁρμόδιοι καιροί·—τῶν αἰσχρῶν] ὅταν τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ γενικὴν ἐλλειπτικήν, τότε λαμβάνει καὶ ἄρθροι, ἐν ᾧ ὅταν ὁμοιοπτωτῇ μὲ τὸ ὑποκείμενον, τίθεται ἀνάρθρως· καθὼς, τὸ φαίνεσθαι προϊεμένους ἔστιν αἰσχρόν· — μᾶλλον δὲ] σχῆμα ἐπιδιορθώσεως· ἐπειδὴ τὸ θετικὸν αἰσχρῶν τῷ ἐφάνη ἀνάρμοστον, ἐπιδιορθοῖ ἑαυτὸν διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ αἰσχίστων· τὸ δὲ μᾶλλον ἀποδοθήσεται ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς εἰς τὸ εἰπεῖν τῆς ἐξυπακουομένης προτάσεως «δότε μοι εἰπεῖν μᾶλλον»·— πόλεων καὶ τόπων προϊεμένους] οἷον, Ἀμφιπόλεως, Πύδνας, Ποτιδαίας, Μεθώνης, Παγασῶν, ἐξ ὧν τὰς μὲν πρώτας τρεῖς ἐξουσίασεν ὁ Φίλιπ. τὸ δεύτερον ἔτος τῆς 104 Ὀλυμπιάδος 358 π. Χ. τὰς δὲ ἄλλας δύο τὸ τρίτον ἔτος τῆς 106 π. Χ. 349· τόπους δὲ ἐννοεῖ λιμένας, ὁρμητήρια χρήσιμα εἰς τὸν πόλεμον· αἱ δὲ γενικαὶ εἶνε ἀντικείμενα τῆς Μετοχῆς προϊεμένους=ἀμελοῦντας, καὶ οὐχὶ καθ' ἕλξιν ἐκ τῆς ἀναφορικῆς ὧν· εἶνε ἀληθὲς, ὅτι καὶ τὸ ἡγούμενον ἕλκεται ἐκ τοῦ ἑπομένου, ἀλλ' ὅταν ἀκολουθῇ τὴν ἀναφορικὴν, καὶ οὐχὶ ὅταν προηγῆται, καθὼς, οὐκ ἔστιν ἥν τινα οὐκ ἦρξεν ἀρχὴν — καὶ οὗτός ἐστιν ὃν ἴδες ἄνδρα κτλ. αἱ δὲ λέξεις ἀλλάζουσαι σημασίαν, ἀλλάζουσι καὶ σύνταξιν, ὡς ἐνταῦθα.

§. 2. Τὸ μὲν οὖν . . . διεξιέναι] τὸ διεξέρχεσθαι, καὶ διεξιέναι λαμβάνονται ἐπὶ κινήσεως, μεταφορικῶς ὅμως καὶ ἐπὶ διηγήσεως ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· ἡ δὲ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κεῖται κάτω κάτω εἰς τὸ «ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνια»· τὰ δὲ, «ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω— ὧν οὖν . . . μὲν» εἶνε ὅλα ἐπανάληψις τοῦ πρώτου μὲν διὰ τὰ παρεμπίπτοντα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀποδόσεώς του·— προτρέπειν . . . ποιεῖν ὑμᾶς] τὸ ὑμᾶς εἶνε καὶ τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον τοῦ προτρέπειν, καὶ ὑποκείμενον συγχρόνως τοῦ ποιεῖν, ὅπερ ποιεῖν εἶνε τὸ δεύτερον ἀντικείμενον τοῦ προτρέπειν·— οὐχὶ καλῶς ἔχειν] ἡ ἐπέκτασις τῆς συλλαβῆς χι ἐπιτείνει τὴν ἄρνησιν· ἐξ αὐτοῦ δὲ φαίνεται, ὅτι παρήχθη καὶ τὸ ἡμέτερον ὄχι·— ὑπὲρ τούτων]=περὶ τούτων· ἡ ὑπὲρ ἀντικαθιστᾷ πολλάκις τὴν περὶ, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ περὶ τὴν ὑπέρ· ἤρχισε δὲ ἡ τοιαύτη συνήθεια μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον· διὰ δὲ τῆς δεικτικῆς τούτων ἐννοεῖ τὴν ῥώμην, τὴν δύναμιν καὶ τὰς πράξεις τοῦ Φιλίππου·—ἔχειν]= τῷ παρέχειν, ὅπερ καὶ ὁ Θουκυδίδης συνειθίζει «οὐδὲ τῷ πολεμίῳ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχειν»·—ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπράχθαι] ἀντὶ νὰ εἴπῃ ἡ ἔκθεσις τῶν κατορθωμάτων του φέρει εἰς ἡμᾶς ἀτιμίαν εἶπεν εὐφήμως «ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπράχθαι, ἵνα συσκιάσῃ τὴν ἀδοξίαν· τὴν δοτικὴν ἡμῖν τινὲς τὴν ἐκλαμβάνουσι παθητικὴν=ὑφ' ἡμῶν· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐκληφθῇ καὶ ἠθικὴ, εἴτε ἀντιχαριστικὴ εἰς τὸ ἔχειν, τὸ ὁποῖον δύναται ἀπὸ κοινοῦ νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ εἰς τὸ κῶλον τῆς ἀντιθέσεως οὕτως; «ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν πάνθ' ὅσ' ἂν εἴποι τις δοκεῖ, ἡμῖν δὲ (δοκεῖ ἔχειν τὰ αὐτὰ τὸ) οὐχὶ καλῶς πεπράχθαι=ἀδοξίαν· ὥστε τὸ οὐχὶ καλῶς πεπράχθαι κατὰ ταύτην τὴν σύνταξιν θεωρεῖται ἄμεσον ἀντικείμενον τοῦ ἔχειν, τὸ δὲ ἡμῖν δεύτερον κατὰ τὰ δοτικά·— ὁ μὲν γὰρ-ὑμεῖς δὲ]περίοδος τετράκωλος ἔχουσα δύο προτάσεις, καὶ δύο ἀποδόσεις· ἡ πρώτη «ὅσῳ πλείονα . . . τοσούτῳ θαυμαστότερος· ἡ δευτέρα «ὅσῳ χεῖρον . . . κέχρηθε. .

τοσούτῳ πλείονα . . . ὠφλήκατε· ἐνταῦθα δὲ διὰ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν «ὅσῳ . . τοσούτῳ» καὶ τῶν συγκριτικῶν, τὰ ὁποῖα συνάπτονται μὲ αὐτὰς, ἐμφαίνεται, ὅτι ὁ λόγος τῆς ποιότητος καὶ τοῦ βαθμοῦ τῶν παραβαλλομένων προσώπων Φιλίππου καὶ Ἀθηναίων εἶνε ὁ ἴδιος·—ὑπὲρ τὴν ἀξίαν]=περισσότερον ἀφ' ὅ,τι ἐνομίζετο ἄξιος· εἶνε δὲ ἀνάλυσις τῆς γενικῆς τοῦ συγκριτικοῦ, ἥτις ποικιλοτρόπως ἀναλύεται·—τὴν αὐτοῦ]=τὴν σφετέραν· ὅταν ὁ προσδιορισμὸς τοῦ προσδιοριζομένου ἐπιφέρηται, τότε τὸ ἄρθρον ἐπαναλαμβάνεται, ἐν ᾧ ὅταν προηγῆται, αὐτὸς μόνος λαμβάνει ἄρθρον, καθὼς ὁ μαθητὴς ὁ ἐπιμελὴς, καὶ ὁ ἐπιμελὴς μαθητής·—παρὰ πᾶσι]=παρὰ τῇ κρίσει πάντων, ὅπως πάντες κρίνουσι·—χεῖρον, ἢ προσῆκεν] ὁ ἢ ἐνταῦθα εἶνε ἀναλυτικὸς τῆς γενικῆς τοῦ συγκριτικοῦ, ἀντὶ χεῖρον τοῦ προσήκειν· ἡ γενικὴ τῶν συγκριτικῶν ἀναλύεται πολλαχῶς· ἀ. διὰ τοῦ ἤ, καὶ τότε τίθεται εἰς τὴν πτῶσιν, ἐν ᾗ εἶνε καὶ τὸ συγκριτικόν· καθὼς Εὐριπίδης σοφώτερος Σοφοκλέους, κατ' ἀνάλυσιν σοφώτερος ἢ Σοφοκλῆς· ὅταν ὅμως τὸ συγκριτικὸν ἦνε ἐπίρρημα, τότε ἀναλυομένης τῆς γενικῆς του διὰ τοῦ ἤ, ἐπαναλαμβάνεται, ἢ ἐννοεῖται ἔξωθεν τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐν ᾗ εὑρίσκεται καὶ τὸ συγκριτικόν· καθὼς, ὑμεῖς χεῖρον, ἢ ἐκεῖνοι, βουλεύεσθε=χεῖρον ἐκείνων κτλ. β'. διὰ τῆς ὑπὲρ καὶ παρὰ, ἀλλὰ πάντοτε πρὸς αἰτιατικήν· καθὼς ὁ Πλάτων σοφώτερος παρὰ τὸν Ἀριστοτέλην, καὶ ὑπὲρ τόν· . γ'. διὰ τοῦ ἢ καὶ τοῦ ὥστε πρὸς Ἀπαρέμφατον, καθὼς, τὸ νόσημα μεῖζον, ἢ ὥστε φέρειν· δ'. διὰ τοῦ ἢ καὶ τῆς κατὰ πρὸς αἰτιατικὴν, καθὼς, μακρότερον, ἢ κατὰ τὴν παροῦσαν ὁρμήν· μειζόνων δὲ, ἢ καθ' ὑμᾶς· Βασίλ. Παραίν. πρὸς τοὺς νέους·—αἰσχύνην ὠφλήκατε] ὅρ. §. 13. Ὀλυνθ. Α'.—εἰσκοπεῖτο . . . ἴδοι ἄν] ἡ ὑπόθεσις πάλιν ἰδεατὴ καὶ προβληματώδης, ἡ δὲ ἀπόδοσις μετὰ τοῦ ἂν πρὸς Εὐκτικὴν διὰ τὸ ἀμφίβολον τῆς συνεπείας·—ἐνθένδε] πρῶτον ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως τῶν πραγμάτων, καὶ δεύτερον ἐκ τῶν Φιλιππιζόντων ῥητόρων καὶ τῶν ὑπὲρ Φιλίππου πολιτευομένων δωροδοκούντων, ὅπερ ὑπαινίττεται ὁ ῥήτωρ διὰ τῶν παρὰ πόδας λεγομένων «ὧν οὖν ἐκεῖνος . . ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν κτλ.» καθότι δὲν εἶχε λόγον νὰ κάμῃ μνείαν περὶ αὐτῶν, ἂν δὲν ὑπηνίττετο αὐτούς· — ὧν οὖν ἐκεῖνος μέν. . οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν] δὲν βλέπω δηλαδὴ τώρα τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν ταῦτα τὰ καλὰ τοῦ Φιλίπ. καὶ τὴν αὔξησιν, διὰ τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος μὲν χρεωστεῖ χάριν εἰς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ πολιτευθέντας, ὑμεῖς ὅμως πρέπει νὰ τοὺς τιμωρῆτε· ἡ δὲ γενικὴ ὧν ἔχει ἔλλειψιν τοῦ ἕνεκα, ἀναφέρεται δὲ πρὸς τὸ ταῦτα, ὅπερ εἶνε ἀντικείμενον τοῦ λέγειν· ἡ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτως «ἐγὼ νῦν οὐχ ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν (ταῦτα) ὧν (ἕνεκα) ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει χάριν τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν.» — ὀφείλει· χάριν]λέγεται καὶ οἶδά σοι χάριν· καὶ ἔχω σοι χάριν, ἀλλὰ τὸ ὀφείλω σοι χάριν εἶνε ἐμφαντικώτερον, ὡς σημαῖνον τὸ κατὰ χρέος· αἱ δὲ ἄλλαι δύο φράσεις ἐμφαίνουσιν ἁπλῶς τὴν χάριν.—δίκην λαβεῖν]ἡ φράσις αὕτη σημαίνει τὸ τιμωρεῖν, ἑπομένως ἐνέργειαν· διότι ὁ τιμωρῶν οἱονεὶ λαμβάνει, πληροῖ τὸν πόθον του· εὑρίσκεται ὅμως καὶ παθητικῶς, καθὼς, πληγὰς ἔλαβον=ἐπλήγην ἐδάρην· ἡ δὲ ἑτέρα ἡ δίδωμι δίκην σημαίνει πάθος=τιμωροῦμαι, δι' ἧς φαίνομαι ὡς νὰ πληρόνω κάτι τι εἰς τὸν τιμωροῦντά με· — χωρὶς τούτων] διὰ τὰ ὁποῖα εἶπεν ὁ ῥήτωρ, ὅτι δὲν βλέπει τὸν κατάλληλον καιρὸν τοῦ νὰ τὰ λέγῃ· — ἔνι] κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ ἔνεστι — καὶ βέλτιον-ἀκηκοέναι]· τὸ ἀκηκοέναι ἐστὶ βέλτιον

τοῦ μὴ ἀκηκοέναι· ἔθηκε δὲ παρακείμενον, καὶ οὐχὶ ἀόριστον, ἢ ἐνεστῶτα· διότι ὁ μὲν ἐνεστὼς ἐν γένει φανερόνει τὸ παριστάμενον πρᾶγμα, τὸ παρὸν ἢ ὡς παρόν· ὁ δὲ ἀόριστος παριστᾷ κυρίως τὸ πρᾶγμα συνεπτυγμένον, καὶ ὡς ἅπαξ τελεσθὲν ἄνευ διαρκείας, ἤτοι ἐκ τοῦ τέλους τῆς χρονικῆς γραμμῆς· διὰ ταῦτα δὲν ἔχουσι χώραν ἐνταῦθα αὐτοί· ὁ δὲ παρακείμενος φέρων τὸ γενόμενον εἰς τὸ παρὸν, καὶ συνήθως θεωρῶν αὐτὸ ὡς σωζόμενον ἀποτέλεσμα, καθὼς, ἔκτισται ἡ οἰκία καὶ σώζεται, πρεπόντως ἐτέθη ἐνταῦθα· διότι σκοπὸν ἔχων νὰ ἐκβάλῃ τὸν φόβον ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐνόμιζον τὸν Φίλιππον δι' ἐκεῖνα δύσμαχον, καὶ νὰ ἀναλάβωσι θάρρος κατ' ἐκείνου, εἰκότως λέγει, ὅτι βέλτιον ἀκηκοέναι τὰ ἑξῆς· ἤγουν νὰ τὰ ἔχητε διὰ παντὸς εἰς τὸν νοῦν Σας· — φαίνοιτ' ἂν] τὰ μὲν δύο προηγούμενα ῥήματα ἕνι, ἐστὶν ἐτέθησαν καθ' ὁριστικὴν, ἐπειδὴ ἐξηγοῦσι θετικὰ καὶ βέβαια πράγματα, τοῦτο δὲ κατ' εὐκτικὴν μετὰ τοῦ ἂν, ἐπειδὴ εἶνε συνέπεια ἐνδεχομένη ὑποθέσεως προβληματώδους, ἥτις ἐμπεριέχεται εἰς τὴν μετοχὴν βουλομένοις = εἰ βούλοισθε· τὸ δὲ ἃ εἰς μὲν τὸ ἀκηκοέναι εἶνε ἀντικείμενον, εἰς δὲ τὰς ἄλλας δύο ἐξαρτωμένας προτάσεις εἶνε ὑποκείμενον· — ὀνείδη] ταῦτα δὲ εἶνε τὸ ὅτι ὁ Φίλιππος εἶνε ἄπιστος καὶ ἐπίορκος.

§. 3. Τὸ μὲν οὖν] ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ εἰσβολὴ τῶν ἀγώνων καὶ ἀποδείξεων ἀπὸ τὰ μερικὰ προχωροῦντος τοῦ λόγου εἰς τὰ καθόλου· — ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι] ὁ μὲν κύριος Βασιάδης εἰκάζει, ὅτι ἄλλοι ῥήτορες θὰ κατηγόρησαν τὸν Φίλιππον ὡς ἄπιστον καὶ ἐπίορκον ἄνευ ἀποδείξεων, αὐτὸς δὲ ὁ ῥήτωρ ὑπόσχεται νὰ κάμῃ τοῦτο μετ' ἐλέγχων· ἀλλ' ἐνδέχεται νὰ μὴ ἔκαμεν αὐτὸ οὔτε οὐδεὶς ἄλλος, ἀλλὰ πρῶτος αὐτὸς νὰ ἐπιχειρῇ τοῦτο ὡς φρόνιμος, ἀνάξιον ἑαυτοῦ ὑπολαμβάνων τὸ νὰ καταφέρηται κατά τινος ἄνευ ἀποδείξεων, καθὼς καὶ εἰς τὸν §. 7, ὅπου λέγει « ὡς δ' ἐγὼ ἤκουόν τινος κτλ. στρατήγημα τοῦτο ῥητορικόν· — λοιδορίαν-κενὴν] λοιδορία κυρίως λέγεται ἡ διὰ λόγου ὕβρις καὶ βλασφημία, τὴν ὁποίαν αὐτὸς οὗτος ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ περὶ Στεφάνου §. 123: διαξέλλει τῆς κατηγορίας· ἐνταῦθα ὅμως τὴν διαστέλλει τοῦ ἐλέγχου λέγων, ὅτι ἡ ἄνευ ἀποδείξεων λοιδορία εἶνε ἁπλῆ καὶ ἀδιανόητος ματαιολογία, ἐν ᾧ ὁ ἔλεγχος περιέχει καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων· — τὸ δὲ--ἐλέγχειν] ἀποδείξεις δηλαδὴ ἐπιφέρειν ἀπὸ τὰς πράξεις του, ὅτι εἶνε ἄπιστος καὶ ἐπίορκος, τὰ ὁποῖα παρακατιὼν ἐξελέγχει, ἐκθέμενος πρῶτον τὴν ἀπάτην, τὴν ὁποίαν μετῆλθεν, ἵνα ἀπατήσῃ αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, ἔπειτα τοὺς Ὀλυνθίους, καὶ τρίτον τοὺς Θετταλούς· — καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει] τῷ ὄντι· διότι ὅταν τὰ πράγματα ἦνε οἴκοθεν σαφῆ, δὲν ἀπαιτοῦσι πολυλογίαν· — δυοῖν ἕνεκα] τὰ δύο ταῦτα πρῶτον εἶνε τὸ φαίνεσθαι κτλ. καὶ δεύτερον τὸ ἰδεῖν κτλ. — τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους] ὑποκείμενον τοῦ ἰδεῖν· δηλοῖ δὲ τοὺς μετ' ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ φοβουμένους τὸν Φίλ: ὡς ἄμαχον· — πάντα διεξελήλυθε] κυρίως τὸ διεξέρχεσθαι καὶ τὰ συγώνυμα τούτῳ ἐπι διανύσεως ὁδοῦ λαμβάνονται· μεταφορικῶς ὅμως καὶ ἐπὶ ἀναγνώσεως, καὶ διηγήσεως, καὶ διαπεραιώσεώς τινος, ὡς ἐνταῦθα, διεπέρανε πάντα, ἐξήντλησε δηλαδὴ ὅλους τοὺς πανούργους του τρόπους, καὶ δὲν δύναται εὐκόλως πλέον νὰ ἀπατήσῃ τινά· διότι ὅλοι ἔφθασαν νὰ γνωρίσωσι τοὺς ὑπούλους καὶ καταχθονίους σκοπούς του· ὥστε τὸ πάντα εἶνε ἀντικείμενον τοῦ διεξελήλυθεν, οὗτινος ὑποκείμενον εἶνε ὁ Φίλιππος· — παρακρουόμενος] = ἀπατῶν·

εἴληπται δὲ μεταφορικῶς ἀπὸ τοὺς ἀπατῶντας ἢ διὰ τοῦ παραζυγίσματος, ἢ διὰ τῆς παρακρούσεως τοῦ μέτρου, οἷον κοιλοῦ, ὃ καὶ προτιμότερον· τινὲς ὅμως λέγουσιν, ὅτι μετεφέρθη ἐκ τῆς διὰ χειρὸς ἢ ποδὸς ὑποσκελίσεως τῶν ἀθλητῶν, οἵτινες μεταχειρίζονται, ἵνα καταβάλωσι τοὺς ἀντιπάλους των· ἀληθὲς τοῦτο, ἀλλὰ τὸ παρακρούεσθαι ἐνταῦθα δὲν ἐφαρμόζεται· — μέγας ηὐξήθη] κατηγορούμενον τὸ μέγας = τῷ ἔρχεται ταχὺς-ζῇ ἐλεύθερος· — καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν] δηλαδὴ ἡ αὔξησίς του ἔφθασε πλέον εἰς τὸ τέλος της, καὶ ἤρχισεν ἡ παρακμή· — ἐγὼ--καὶ αὐτὸς] ὁ καὶ εἶνε ἐπιδοτικός. οὐ μόνον οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἤθελον τὸν νομίζῃ σφόδρα φοβερόν, εἰ κτλ. ἡ δὲ αὐτὸς ἔχει διασταλτικὴν ἔννοιαν· — σφόδρ] ἐπιτείνει τὰ ἐπίθετα = φοβερώτατον καὶ θαυμαστότατον· — εἰ ἐώρων-πράττοντα-αὐτὸν ηὐξημένον] αὕτη μὲν εἶνε κατηγορηματικὴ, εἴτε εἰδικὴ μετοχή· διότι τὰ ὁράσεως συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν συνάμα εἰδικῇ μετοχῇ· ἡ δὲ πρώτη πράττοντα τροπικὴ, προσδιορίζουσα τὴν εἰδικήν· — νῦν δὲ] ὁ δὲ ἐνταῦθα δὲν εἶνε ἀντιθετικὸς, ἀλλ' αἰτιολογικὸς, αἰτιολογῶν τὴν ἀποσιωπηθεῖσαν ἀντίθεσιν, ἥτις εἶνε αὕτη· «εἰ ἐώρων τὸν Φίλ: ηὐξημένον διὰ δικαίων πράξεων, τότε καὶ ἐγὼ ἤθελον τὸν νομίζῃ φοβερώτατον καὶ θαυμαστότατον· τώρα ὅμως (ἰδοὺ ἡ ἀντίθεσις) δὲν τὸν νομίζω τοιοῦτον· διότι θεωρῶν ἤδη καὶ σκοπῶν τὸν εὑρίσκω κτλ. — εὑρίσκω-προσαγαγόμενον] τὸ προσάγεσθαι σημαίνει τὸ φέρω τι πρὸς ἑμαυτὸν πρὸς ἐμὴν ὠφέλειαν, καὶ μεταφορικῶς ἐκ τούτου προσοικειοῦμαι-ἀπατῶ, ὡς ἐνταῦθα· δύναται δὲ νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς Μέσον Διάμεσον· ἡ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτως: εὑρίσκω τὸν Φίλ. προσαγαγόμενον τὴν ἡμετέραν εὐήθειαν πρῶτον, τὴν Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, καὶ τοὺς Θετταλοὺς ἔπειτα· — τὴν ἡμετέραν εὐήθειαν] ἐπειδὴ ὁ ῥήτωρ ἀναμιγνύει καὶ ἑαυτὸν, ἡ εὐήθεια ἐκληπτέα μᾶλλον ἀντὶ τῆς ἀπονηρευσίας καὶ εὐπιστίας, καὶ οὐχὶ μωρίας· — τὸ κατ' ἀρχὰς, ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἔνθένδε] αὕτη εἶνε ἡ πρώτη τῶν Ὀλυνθίων πρεσβεία πρὸς Ἀθηναίους, ἥτις ἐγένετο τὸ 359 π. Χ. Ἐπειδὴ οἱ Ὀλύνθιοι βλέποντες ἐξ ἀρχῆς τὸ δραστήριον τοῦ Φιλίππου καὶ ἐνεργὸν, καὶ ὅτι ταχέως τοσούτους κατέβαλεν ἐχθροὺς, εἰς δὲ τοὺς Μακεδόνας ἐκπεπληγμένους πρότερον ἐνέβαλε μέγα θάρρος, ἤρχισαν νὰ φοβῶνται τὴν αὔξησίν του καὶ τὴν φιλαρχίαν, καὶ διὰ ταῦτα ἠθέλησαν νὰ συνδιαλλαγῶσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ νὰ συνομιλήσωσι περὶ συμμαχίας, οἱ κοῦφοι ὅμως Ἀθηναῖοι δελεασθέντες ἀπὸ τὰς ἐπαγγελίας καὶ ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου προετίμησαν τὴν φιλίαν ἐκείνου ἀντὶ τῆς συμμαχίας τῶν Ὀλυνθίων· διὸ καί τινες ἀπήλαυνον αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ τῆς ἐκκλησίας· ὁ δὲ παρατατικὸς ἐκφράζει τὴν διάρκειαν τῆς πράξεως· Βασιάδης· — τῷ φάσκειν] διαφέρει τὸ φάσκειν τοῦ φημί· καθότι ἐκεῖνο μὲν σημαίνει τὸ λέγειν, ἢ ἐπαγγέλλεσθαι ψεύδη, ὡς ἐνταῦθα· τὸ δὲ φημὶ = τῷ κελεύειν, ὁμολογεῖν· — παραδώσειν---καὶ κατασκευάσαι] ταῦτα εἶνε αἱ ψευδεῖς ὑποσχέσεις, δι' ὧν ἠπάτησε τοὺς Ἀθηναίους· ἑτέθη δὲ τὸ μὲν κατὰ παρατατικὸν, τὸ δὲ κατ' ἀόριστον· διότι τὸ μὲν ἀπόῤῥητον ἅπαξ κατεσκευάσθη, ὅτε ἐπεθύμει νὰ ἀνανεώσῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὴν πατρικὴν φιλίαν εἰς τὰ 359 π. Χ. ἐψεύσθη δὲ καὶ κατὰ τὰ δύο, καὶ ἐξηπάτησε τοὺς Ἀθηναίους· ἐπειδὴ ὑποσχεθεὶς νὰ παραδώσῃ τὴν Ἀμφίπολιν, δὲν τὴν παρέδωκεν· ἐπίσης τοὺς ἠπάτησε καὶ διὰ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀποῤῥήτου, ὅπερ ἦτο νὰ τηρηθῇ ἄκρα μυστικότης εἰς τὴν ἀμοιβαίαν παράδοσιν τῶν πόλεων· καθότι συνεφωνήθη μεταξὺ τῶν πρέ-

σβεων τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Φιλίππου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νὰ παραδώσωσιν εἰς τὸν Φίλιππον τὴν Πύδναν, κ' ἐκεῖνος τὴν Ἀμφίπολιν, ἀλλὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ μένῃ μυστικὸν, διὰ νὰ μὴ τὸ μάθωσιν οἱ Πυδναῖοι καὶ Ἀμφιπολῖται, καὶ ταραχθῶσι· καθότι οὔτε οἱ Ἀμφιπολῖται εὐαρεστοῦντο νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οὔτε οἱ Πυδναῖοι εἰς τὸν Φίλιππον· ἀποκοιμίσας δὲ τοὺς Ἀθηναίους ὁ Φίλιππος διὰ τούτου μέχρις οὗ ἐξεπολιόρκησε τὴν Ἀμφίπολιν, οὐδέτερον τούτων ἔπραξε· θρυλούμενον δὲ τὸ ὀνομάζει ὡς ἐκ τῆς ἀναζητήσεως τῶν Ἀθηναίων περὶ αὐτοῦ· καθότι ὅτε ἐπανῆλθον οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, πρὸς μὲν τὸν δῆμον οὐδὲν ἀνήγγειλαν, θέλοντες νὰ τηρῶσι μυστικὴν τὴν ἀμοιβαίαν καὶ ἐναλλὰξ παράδοσιν τῆς Ἀμφιπόλεως καὶ Πύδνης, ἀλλ' εἰς τὴν βουλὴν μόνον ταῦτα ἐκοίνωσαν, μεθ' ἧς κρυφίως ἐνήργουν, ὁ δῆμος τότε περίεργος νὰ μάθῃ τί ἦτο αὐτὸ τὸ ἀπόῤῥητον, ἠρώτα ὁ εἷς τὸν ἄλλον, καὶ ἐκ τούτου ὀνομάζει αὐτὸ ὁ ῥήτωρ θρυλούμενον· εἶνε μ' ὅλα ταῦτα ἀρκετὰ δυσκατάληπτον τὸ χωρίον· καθότι ὅσῳ ἐκ τῶν ὑπὸ Θεοπόμπου λεγομένων τὶ μὲν ἦν τὸ ἀπόῤῥητον γίνεται κατάδηλον, τίς ὅμως ὁ κατασκευάσας, εἴτε μηχανορράφησας ἦτο; κατὰ μὲν τὸν Σχαίφερον δὲν ἦτο ὁ Φίλιππος, ἀλλ' οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, ὅτε ἐπεχείρουν νὰ πείθωσιν αὐτὸν νὰ συμπράττῃ μὲ τοὺς Ἀθηναίους κρυφίως, (ἀλλ' εἰς τί ἤθελε συμπράττῃ μὲ τοὺς Ἀθηναίους; βεβαίως εἰς τὸ νὰ ἐργάζωνται ἀπὸ κοινοῦ συμφώνως ὁ μὲν ἐκπολιορκήσας τὴν Ἀμφίπολιν νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οὗτοι δὲ ἀμοιβαίως νὰ παραδώσωσιν ἐκείνῳ τὴν Πύδναν) αὐτὸς δὲ ὑπετχέθη μόνον εἰς αὐτοὺς νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἀπόῤῥητον, τουτέστι νὰ συμπράξῃ μὲ τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὰ παρὰ τῶν πρέσβεων προταθέντα· διὸ καὶ προτιμᾷ τὸν μέλλοντα κ α τ α σ κ ε υ ά σ ε ι ν τοῦ ἀορίστου· ἀλλ' ἕτεροι τεκμαιρόμενοι ἀπὸ τοὺς πανούργους τοῦ Φιλίππου τρόπους, ἀρνοῦνται τοῦτο εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀποδίδουσιν εἰς ἐκεῖνον, λέγοντες, ὅτι ἂν καὶ πρῶτοι οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἐπρότειναν τοῦτο, ὁ ῥήτωρ ὅμως εἰς τὸν Φίλιππον ἠδύνατο νὰ ἀναφέρῃ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀπορῥήτου, διὰ νὰ κάμῃ καταφανεστέραν τὴν δολιότητα καὶ ἀπάτην αὐτοῦ, ὅτι ἠπάτησε δῆθεν τοὺς Ἀθηναίους οὐ μόνον ὑποσχόμενος, ἀλλὰ καὶ ἀπόῤῥητα κατασκευάζων· ἀλλὰ τοῦτο πρῶτον μὲν εἶναι ἀνάρμοστον εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥήτορος, ὅστις ἀνωτέρω διαμαρτύρεται κατὰ τῶν ἀποκαλούντων τὸν Φίλιππον ἐπίορκον καὶ ἄπιστον ἄνευ ἐλέγχων καὶ ἀποδείξεων, κενὴν λοιδορίαν τὰ τοιαῦτα ἀποφαινόμενος· εἶτα καὶ ὁ ἱστορικὸς Θεόπομπος εἰς τοὺς πρέσβει- ἀναφέρει, ἐκτὸς τοῦ ὁποίου οὐδεμίαν ἄλλην ἔχομεν ἱστορικὴν πηγὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ἵνα δὲ συνάψωμεν τὰ διεστῶτα, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην ἐν μέρει τοῦ Θεοπόμπου, ὅτι οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων πρῶτοι ἐπρότειναν ἁπλῶς τὴν σύμπραξιν, αὐτὸς ὅμως ἰδὼν, ὅτι ἡ πρότασις αὕτη συνήργει ὄχι ὀλίγον εἰς τοὺς σκοπούς του, ἀμέσως τὴν παρεδέχθη καὶ τὴν ἔβαλεν εἰς πρᾶξιν, συστήσας πρὸς αὐτοὺς ἄκραν ἐχεμύθιαν καὶ μυστικότητα, διὰ νὰ τοὺς ἀπατήσῃ εὐκολώτερα, ὅπερ καὶ ἐποίησε· διὰ τοῦτο καὶ ὁ ῥήτωρ φαίνεται, ὅτι ἀναφέρει εἰς αὐτὸν ὄχι τὴν πρώτην γένεσιν τοῦ ἀπορῥήτου, ἀλλὰ τὴν υἱοθεσίαν αὐτοῦ· ἂν δὲ τελευταῖον καὶ τὸ κατασκευάζειν δὲν λέγεται μεταφορικῶς ἐπὶ τῶν συμπραττόντων, ἀλλ' ἐπὶ τῶν μηχανορράφων, οὐδὲν, λέγουσι, τὸ προσκροῦον, καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἂν ἀποδοθῇ· καθότι ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ἐμηχανορράφησαν τοῦτο οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, ἐδικαιοῦντο, λέγουσι, κατά τι

νὰ τὸ κάμωσι διὰ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος των, ἀλλὰ τοῦτο οὐ μόνον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ῥήτορος ἀντιμάχεται, ἀλλὰ καὶ τὸν Φίλιππον δικαιοῖ· — καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ὑμᾶς] τὸ ὑμᾶς εἶνε ἐπεξήγησις τοῦ ἀντικειμένου συμμάχους.— Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα] τὸ μὲν νῦν τὸν χρόνον σημαίνει, τὸ δὲ τελευταῖα τὴν τάξιν τῶν ἱστορουμένων· καὶ ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ προσαγαγόμενον (τοὺς Θετταλούς). τίνι δὲ τρόπῳ ἠπάτησε; τῷ ὑποσχέσθαι παραδώσειν, καὶ ἀναδέξασθαι. Καί τοι καὶ τὰ δύο ἀπαρέμφατα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ ὑ π ο σ χ έ σ θ α ι, τὸ πρῶτον μόνον ἐτέθη κατὰ μέλλοντα, τὸ δὲ δεύτερον κατ' ἀόριστον· καθότι τὴν παράδοσιν τῆς Μαγνησίας ἔμελλε νὰ τὴν κάμῃ, τὸν πόλεμον ὅμως εὐθὺς τὸν ἀνεδέχθη, τὸ μὲν ὡς τετελεσμένον, τὸ δὲ ὡς μέλλον. Οἱ Θετταλοὶ καταπιεζόμενοι ἀπὸ τοὺς τυράννους τῶν Φεραίων, ἐπεκαλέσθησαν τὴν συνδρομὴν τοῦ Φιλίππου· οὗτος δὲ ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν τυράννων ἠλευθέρωσε τοὺς Θετταλοὺς, ἀλλὰ μὲ σκοπὸν ἰδιοτελῆ· καθότι κατὰ ταύτην τὴν ἐκστρατείαν κυριεύσας τὴν Μαγνησίαν, πόλιν παράλιον τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀνήκουσαν εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς, καὶ ὑποσχόμενος, ὅτι θὰ τοῖς τὴν παραδώσει, οὐ μόνον δὲν τὴν παρέδωκεν, ἀπατήσας αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ φρούριον ἐπεχείρησε νὰ οἰκοδομήσῃ ἐν αὐτῇ· — ὅλως δὲ] ἀπὸ τὰ μερικὰ μεταβαίνει εἰς τὰ καθόλου· — οὐδείς ἐστιν, ὅν τιν' οὐ πεφενάκικε] = ἐξηπάτησε πάντας· διότι δύο ἀρνήσεις ἀποτελοῦσι μίαν κατάφασιν = ἓν ναί· ἡ δὲ μεταφορὰ ἀπὸ τῆς φενάκης (περούκας), τὴν ὁποίαν οἱ φαλακροὶ μεταχειριζόμενοι ἀπατῶσι· δι' ὅλων δὲ τούτων καὶ τῶν μερικῶν καὶ τῶν καθόλου τὴν ἐπιορκίαν καὶ ἀπιστίαν τοῦ Φιλίππου πειρᾶται νὰ ἐξελέγξῃ· — τῶν αὐτῷ χρησαμένων] ὅσοι ἔλαβον σχέσιν τινὰ μετ' αὐτοῦ, ἐπικαλεσθέντες τὴν βοήθειάν του, ἢ τὸν παρεκάλεσαν νὰ ἐνεργήσῃ τι ὑπὲρ τοῦ συμφέροντός των· — τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν] ἐξαπατῶν δηλαδὴ ἑκάστοτε τὴν ἀνοησίαν καὶ μωρίαν τῶν ἀγνοούντων τοὺς ἀπατηλοὺς αὐτοῦ τρόπους, ηὐξήθη καὶ ἔγεινε μέγας· διὰ τί δὲ ἀφ' οὗ τὸν ἠγνόουν, τοὺς ἀποκαλεῖ ἀνοήτους; διότι ἔπρεπεν ἀπὸ τὰ παθήματα τῶν γειτόνων νὰ σωφρονισθῶσιν, ὡς ἡ Ἀλώπηξ τοῦ μύθου ἀπὸ τὴν συμφορὰν τοῦ ὄνου· ἀλλὰ τοῦτο ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τοὺς δευτέρους καὶ λοιποὺς, οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς τοὺς πρώτους ἐξαπατηθέντας· τὴν δὲ ἀντωνυμίαν α ὐ τ ὸ ν τινὲς τὴν θέλουσιν αὐτοπαθῆ· διότι ὁ ῥήτωρ, λέγουσι, λέγει ταῦτα κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Φιλίππου· οὐδαμῶς· ὁριστικὴ πρέπει· διότι ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ ῥήτωρ φαίνεται ἐκφραζόμενος ταῦτα· — καὶ προσλαμβάνων] προσοικειούμενος, φέρων εἰς τὸ μέρος του· ἡ πρὸς σημαίνει προσθήκην· — οὕτως] διὰ τῶν ἀπατηλῶν δηλ. τρόπων καὶ τῆς ἀδικίας καὶ ἐπιορκίας· — διὰ τούτων] βέλτιον ἡ δεικτικὴ ἐνταῦθα νὰ ἐκληφθῇ προσωπικὴ = τῶν ἐξαπατηθέντων, καὶ οὐχὶ τῆς ἀπάτης καὶ ἀδικίας· διότι πῶς διὰ τῆς ἀπάτης καὶ ἀδικίας πάλιν θὰ καθαιρεθῇ; οἱ ἀπατηθέντες τάχα θὰ δυνηθῶσι νὰ ἀπατήσωσιν αὐτὸν, καὶ ν' ἀδικήσωσι, διὰ νὰ καθαιρεθῇ; πρὸς τῷ ἀδυνάτῳ τοῦτο καὶ ἀδιανόητον· ὥστε ὀρθότερον, καθὼς διὰ τῶν ἐξαπατηθέντων, οἵτινες ἠγνόουν εἰσέτι τοὺς ἀπατηλοὺς αὐτοῦ σκοποὺς καὶ καταχθόνια σχέδια, ἤρθη μέγας, οὕτω καὶ διὰ τούτων πάλιν κατανοησάντων τοὺς κατακτητικούς του σκοποὺς, καὶ οὐ μόνον φυλαξομένων τοῦ λοιποῦ, ἀλλὰ καὶ ἀποστησομένων ἀπ' αὐτοῦ, μέλλει νὰ καθαιρεθῇ ἡ δύναμίς του· — ἤρθη μέγας] τὸ μέγας κατηγορούμενον, ἰσοδυναμεῖ δὲ πρὸς τὸ ὑψώθη εἰς μεγάλην δύ- [illegible] καὶ καθαιρεθῆναι] τοῦτο κυριολεκτικῶς ἐφαρ-

μόζεται ἐπὶ τῆς κρημνίσεως τῶν τειχῶν καὶ τῶν οἰκοδομῶν, μεταφορικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως καὶ δόξης τῶν ἀνθρώπων·—ἐξελήλεγκται] τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀναγόμενον εἰς τὴν τάξιν τῶν Δηλωτικῶν συντάσσεται μὲ εἰδικὴν, εἴτε κατηγορηματικὴν Μετοχήν· ἡ δὲ ἐκ σημαίνει ὑπερβολὴν, καθὼς καὶ ἡμεῖς θέλοντες νὰ παραστήσωμεν τὴν ὑπερβολὴν κυρίως καὶ μεταφορικῶς λέγομεν ἐξεχείλησε· — Καιροῦ μὲν δὴ--πρὸς τοῦτο] = πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ καιροῦ, ἤτοι εἰς τοιαύτην τὴν σήμερον κατάστασιν ἔφθασαν καὶ εὑρίσκονται τὰ συμμαχικὰ πράγματα εἴτε δύναμις τοῦ Φιλίππου· τὸ δὲ πρὸς τοῦτο καιροῦ εἶνε μετάληψις, ἥτις συνήθως γίνεται εἰς τὴν ἐπιθετικὴν συμφωνίαν, εἴτε τὸν κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸν, καθ' ὃν τὸ μὲν οὐσιαστικὸν μεταβάλλεται εἰς γενικὴν, τὸ δὲ ἐπίθετον εἰς οὐδέτερον γένος, καθὼς, ἡ Ἰωνικὴ στολὴ — τὸ Ἰωνικὸν τῆς στολῆς· ἀλλ' ἀττικώτερον πολλάκις μένει ἀμετάβλητον καὶ τὸ γένος τοῦ ἐπιθέτου, ὥς, οἱ σοφοὶ τῶν ἀνθρώπων κτλ. ἡ δὲ λέξις καιρὸς εἶνε μέση, ἤτοι κοινὴ λαμβανομένη καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ·—ἢ παρελθὼν] ὃ ἢ ἐνταῦθα ἐμφαίνει ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἡγούμενα οὕτως, ἐάν τις δὲν παραδέχηται τὰ λεγόμενά μου, παρελθὼν ἂς δείξῃ· γίνεται δὲ ἀντιθετικὸς ὁ ἢ, ὅταν ἕπηται προστακτική·—ὡς οὐκ ἀληθῆ---λέγω-ἢ ὡς --πιστεύσουσιν-ἢ ὡς--οὐκ ἂν γένοιντο] ταῦτα καὶ τὰ τρία κῶλα εἶνε ἀναλελυμένοι λόγοι διὰ τοῦ ὡς ἐξ ὀνοματικῶν Ἀπαρεμφάτων ἀντικείμενα τοῦ δειξάτω· τὸ δὲ οὐκ ἀληθῆ=ψευδῆ· τὸ οὐ ἐνταῦθα ἐκπληροῦν τὰ τοῦ σ ερητικοῦ ἄλφα δὲν συνάπτεται πρὸς τὸ λέγω· διότι τότε ἔπρεπε νὰ τεθῇ Μὴ καὶ οὐχὶ οὐ, ἐπειδὴ προηγεῖται ἀνάλυσις· τὸ δὲ οὐκ ἂν γένοιντο καὶ αὐτὸ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν Ὁριστικὴν, ὡς καὶ τὰ δύο προηγούμενα· καθότι ἡ Εὐκτικὴ μὲ τὸ οὐ καὶ τὸν ἂν ἰσοδυναμεῖ ὁριστικῇ—οἱ παρὰ τὴν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοί]=οἱ ἀναξίως δεδουλωμένοι· οἱ Θεσσαλοὶ ἦσαν σύμμαχοι καὶ φίλοι πιστοὶ τοῦ Φιλίππου καὶ οὐχὶ δοῦλοι· πῶς λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ἀποκαλεῖ αὐτοὺς δούλους τοῦ Φιλίππου παρὰ τὴν ἀξίων των; πρῶτον ὡς ῥήτωρ· διότι οἱ ῥήτορες τὰ μικρὰ ποιοῦσι μεγάλα, καὶ τἀνάπαλιν τὰ μεγάλα μικρὰ κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ οὐχὶ πάντοτε· καὶ δεύτερον ὁ ἀσθενὴς φίλος, ὅσῳ καὶ ἐλεύθερος καὶ ἂν ἦνε, λογίζεται πάντοτε δοῦλος τοῦ ἰσχυροῦ·—ἄσμενοι] ἐπιῤῥηματικὴν ἐξηγεῖ ἔννοιαν πάντοτε αὕτη ἡ μετοχὴ=ἀσμένως.

§. 4. Καὶ μὴν] ἐναντιωματικός·—εἴτις ἡγεῖται---οὐκ ὀρθῶς οἴεται] ἡ ὑπόθεσις δυνατὴ καὶ ἀπροσδιόριστος διὰ τὴν Ἀόριστον Ἀντωνυμίαν, ἡ δὲ συνέπεια ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος·—βίᾳ καθέξειν-τὰ πράγματα] διὰ μὲν τῆς βίας ἐξηγεῖ τὴν προκατάληψιν τῶν πόλεων, τῶν χωρίων, καὶ τῶν λιμένων συμμάχων του τινῶν, διὰ δὲ τοῦ πράγματα τὴν ἀποκτηθεῖσαν δύναμίν του· διότι ἡ λέξις πράγματα ἔχει μεγίστην ἐλαστικότητα σημαίνουσα πολλὰ καὶ ποικίλα·—ὅταν γὰρ-συστῇ] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ οὐκ ὀρθῶς οἴεται, τὸ δὲ ῥῆμα, εἰς ὃ ὑπάγεται ὁ γὰρ, εἶνε τὸ ἐθέλουσιν, ὅπερ εἶναι καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ χρονικοῦ λόγου· τὸ δὲ συςῇ=λάβωσι σύςασιν, ὕπαρξιν· —ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα]=οἱ σύμμαχοι καὶ φίλοι,οἵτινες,ὅταν συνδέωσι φιλίαν καὶ συμμαχίαν ὑπ' ἀμοιβαίας εὐνοίας καὶ ὠφελείας, τότε καὶ ἐν ταῖς εὐτυχίαις καὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις οἵτε φίλοι καὶ σύμμαχοι εἶνε μόνιμοι καὶ σταθεροὶ, εἰ δὲ μὴ, εὐκόλως διαλύονται·—καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν—καὶ μ έ·ειν] τὸ πρῶτον εἶπεν ἐπὶ τῶν πόνων τοῦ πολέμου, τὸ δεύτερον ἐπὶ τῶν ἀτυχιῶν αὐτοῦ, καὶ τὸ τρίτον ἐπὶ τῆς σταθερότητος τῶν φίλων καὶ συμμά-

χων·—ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ἰσχύσῃ] ὁ λόγος εἶνε μὲν ἀορίστως γενικὸς, μερικεύεται ὅμως κατὰ τὸ σιωπώμενον ἐπὶ τοῦ Φιλίππου· ἡ δὲ πλεονεξία παράγεται ἐκ τοῦ πλεονεκτεῖν, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ νὰ ὀρέγηταί τις νὰ ἔχῃ τὰ περισσότερα ἀδίκως ὑπὲρ πάντα ἄλλον, ὡς γινόμενον ἐκ τοῦ πλέον καὶ ἔχειν· διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα ἔχοντα τὴν ἰδέαν τῶν παραθετικῶν ὀνομάτων συντάσσονται καὶ γενικῇ·—πρόφασις] προφασιολογία, ψευδὴς αἰτία καὶ ἀφορμή·—ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσε] οἱ Ἀόριστοι οὗτοι κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους Γραμματικοὺς λέγονται ἀντιχρονισμοὶ, ὡς τιθέμενοι ἀντὶ τῶν ἐνεστώτων· λέγουσι δὲ, ὅτι τὸ τοιοῦτον γίνεται, ὅταν θέλουσιν οἱ Συγγραφεῖς νὰ παραστήσωσι τὸ μέλλον ἢ ἤδη γιγνόμενον ὡς τετελεσμένον καὶ βέβαιον ἀναποφεύκτως· κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους λέγονται δηλωτικοὶ τοῦ συνήθως γιγνομένου κατ' ἀνώμαλόν τινα χρῆσιν, ὥστε ἀντὶ νὰ εἴπῃ ἀναχαιτίζει καὶ διαλύει, ὅπερ συνήθως γίνεται, λέγει ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν· ἀλλ' αὗται αἱ ἀνταλλαγαὶ γίνονται ἐπὶ τοιούτων περιστάσεων, ὁποίας ἐξηγεῖ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀορίστου ἐκφερόμενον, ὅπερ ἅπαξ ἐγενετο καὶ ἐτελείωσε· κυριολεκτεῖται δὲ τὸ ἀναχαιτίζειν ἐπὶ τῶν ἵππων, οἵτινες ὄρθιοι ἱστάμενοι ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ῥίπτουσι τοὺς ἱππέας ἀπὸ τῆς χαίτης των· βέλτιον ὅμως, λακτίζοντες διὰ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ποιοῦσι τοῦτο· σημαίνει προσέτι καὶ τὸ ἐμποδίζειν εἰς τὰ ὀπίσω, ὅπερ καὶ τοῦτο μετείληπται ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἱππέων, οἵτινες κρατοῦντες τὸν ἵππον ἀπὸ τῆς χαίτης ἐμποδίζουσι τὴν εἰς τὰ πρόσω ὁρμήν του·—οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν] ἐπανάληψις, ἢ ἐπαναδίπλωσις πρὸς ἔμφασιν περισσοτέραν τοῦ λόγου γιγνομένη·—ἀδικοῦντα, ἐπιορκοῦντα, ψευδόμενον] αἱ μετοχαὶ ὀργανικαὶ, ἢ τροπικαί·—τὰ τοιαῦτα] αἱ ἐξ ἀδικίας, ἐπιορκίας, καὶ ψεύδους ἀποκτώμεναι δυνάμεις, σὺ δὲ πρόσθες καὶ πλούτη, ἅπερ ἡ συνήθεια πάνυ κομψῶς καὶ ἀστείως ἐκφράζεται λέγουσα, ἀπὸ τὰ καλῶς συναγμένα 'παίρνει ὁ Διάβολος τὰ μισὰ, ἀπὸ δὲ τὰ κακῶς συναγμένα 'παίρνει καὶ τὸν οἰκοκύρην μαζί·—εἰς μὲν ἅπαξ] ὑπερβατῶς=εἰσάπαξ, ἀντὶ δι' ὀλίγον χρόνον, ἢ διὰ μίαν μόνην φορὰν ἀντέχουσι, διαρκοῦσι·—καὶ σφόδρα γε ἤνθισεν]ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐνταῦθα τοῦ Ἀορίστου ἐπὶ τοῦ συνήθως γιγνομένου· ὁ δέ γε βεβαιωτικός· ἡ δὲ ἔννοια αὕτη καὶ ἐνταῦθα εἶνε μεταφορικὴ ἀπὸ τῶν ἀνθέων· καθὼς τὰ ἄνθη προσωρινῶς θάλλουσι, καὶ μετ' ὀλίγον μαραίνονται, οὕτω καὶ αἱ ἐξ ἀδικίας, πλεονεξίας, καὶ ἐπιορκίας ἀποκτώμεναι δυνάμεις κατ' ἀρχὰς μὲν φαίνονται, ὅτι λαμβάνουσι τοσαύτην ἐπίδοσιν, ὥστε καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος παρέχουσι χρηστὰς ἐλπίδας, ὅτι θὰ εἶνε πάντοτε εἰς τοιαύτην αὔξησιν καὶ ἰσχύν· μετ' ὀλίγον ὅμως μηδενίζονται, καθὼς καὶ τὰ ἄνθη μαραινόμενα καταῤῥέουσιν·—ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ] σφόδρα ἀκμάζουσι κατὰ τὰς ἐλπίδας, δηλαδὴ παρέχουσι μεγάλας ἐλπίδας τῆς ἰσχύος καὶ διαρκείας των, ἂν βοηθήτῃ ἡ τύχη·—τῷ χρόνῳ δὲ φωράται] = μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου ἀνακαλύπτονται ὡς οἱ φῶρες-οἱ κλέπται·—καταῤῥεῖ] ἐπιμένει εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν ἀνθέων· ἐπειδὴ εἶπεν ἤνθησε, πρεπόντως λέγει καὶ καταῤῥεῖ· διότι καὶ τοῦτο σχεδὸν ἐπὶ τῶν μαραινομένων ἀνθέων κυριολεκτεῖται·—οἰκίας---καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων] τὰ δύο πρῶτα ἄναρθρα· διότι ὁ λόγος δὲν εἶνε περὶ ὡρισμένων, τὸ δὲ ἄλλων ἐνάρθρως, ἐπειδὴ ἀντιθέτως ξεχωρίζει τὰ λοιπὰ ἀπὸ τὰ προηγούμενα· εὑρίσκονται ὅμως καὶ περιστάσεις, καθ' ἃς καὶ τοῦτο ἀνάρθρως ἐκφέρεται ὅταν μάλιστα ἡ ἀντίθεσις παραμελῆται·—τὰ κάτωθεν]= τὰ θεμέλια καὶ ἡ τρόπις (καρίνα ἰταλιστὶ) ἀφ' ὧν

ἄρχεται ἡ οἰκοδομὴ νὰ ὑψοῦται εἰς τὰ ἄνω· — τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις] ἡ ὑπόθεσις ἐνταῦθα δὲν σημαίνει τὴν λογικὴν ὑπόθεσιν, τὴν ὁποίαν ποιοῦμεν δηλαδὴ διὰ τοῦ λόγου λέγοντες: ἐὰν ἐπιμεληθῇ ὁ μαθητὴς, προκόπτει, ἀλλὰ σημαίνει κυρίως τὰ θεμέλια, τὰς ἀρχὰς, καὶ βάσεις τῶν πολιτικῶν πράξεων, οἷον, δυνάμεων, σχέσεων φιλικῶν, εἰρήνης κτλ. διότι ἡ λέξις ὑ π ό θ ε σ ι ς κυρίως σημαίνει τὸ τιθέμενον ὑποκάτω τινός· τοιοῦτον δὲ ἐπὶ μὲν τῶν οἰκοδομῶν εἶνε τὸ θεμέλιον, ἐπὶ δὲ τῶν πλοίων ἡ τρόπις, ἀλλ' ἐνταῦθα ἐτέθησαν μεταφορικῶς· διότι αἱ πολιτικαὶ πράξεις εἶνε ἀφῃρημένα πράγματα· ἡ δὲ ἔννοια εἶνε αὕτη: καθὼς διὰ νὰ ἦνε μία οἰκοδομὴ, ἢ ἓν πλοῖον στερεὰ, πρέπει νὰ ἦνε καὶ τὰ θεμέλια καὶ ἡ τρόπις γερὰ καὶ στερεὰ, οὕτω καὶ μία πολιτικὴ, ἢ ἠθικὴ πρᾶξις καὶ σχέσις, ὡς λ. χ. δύναμίς τις ἢ φιλία συγκροτουμένη, διὰ νὰ ἦνε μόνιμος καὶ διαρκὴς, πρέπει καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ σύστασίς της νὰ ἦνε δικαία, ἀληθὴς, καὶ εἰλικρινὴς, πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὰς πράξεις ἐν γένει τοῦ Φιλίππου.

§. 5. Ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα] οἱ ὡς ἐπιῤῥηματικοὶ οὗτοι προσδιορισμοὶ κ ά λ λ ι σ τ α κ α ὶ τ ά χ ι σ τ α δὲν κατηγοροῦνται ἐπὶ τοῦ λέγει, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ βοηθεῖν·— οὕτως] διὰ τοῦτο καὶ τὸ ο ὕ τ ω ς προσδιορίζει μὲν τὸ ἀρέσκει μοι, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπὸ κοινοῦ ἐπαναλαμβανόμενον β ο η θ ε ῖ ν μετὰ τῶν ἰδίων ὡς ἐπιῤῥηματικῶν προσδιορισμῶν κ ά λ λ ι σ τ α κ α ὶ τ ά χ ι σ α, τοὺς ὁποίους ἐπιτείνει· ἡ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτως, «ὅπως κάλλισα καὶ τάχισα βοηθεῖν (τοῖς Ὀλυνθίοις) λέγει τις, οὕτω τάχιστα, καὶ κάλλιστα βοηθεῖν ἀρέσκει μοι· ὥστε τὸ ὅπως μὲ τὸ οὕτως δὲν προσδιορίζουσι μόνον τὰ ῥήματα λ έ γ ε ι κ α ὶ ἀ ρ έ σ κ ε ι, ἀλλ' ἐπιτείνουσι καὶ τὸ κ ά λ λ ι σ τ α κ α ὶ τ ά χ ι σ τ α· ἢ τὸ πολὺ πολὺ εἶνε κοινοὶ προσδιορισμοὶ καὶ τῶν ὀρθῶν ῥημάτων, ἅτινα παράγονται ἐξ αἰτίας αὐτῶν, καὶ τοῦ Ἀπαρεμφάτου ὡς ἀπ' αὐτῶν ἐξαρτωμένου καὶ ἕνα τέλειον λόγον μετ' αὐτῶν ἀπαρτίζοντος· — πρὸς δὲ Θετταλοὺς πέμπειν] καλῶς ἔθηκε τὸν ἐνεστῶτα, ἐπειδὴ ἀπῃτεῖτο χρονοτριβή τις φροντίδος τῶν Ἀθηναίων μέχρι τῆς σώας ἀφίξεως τῶν πρέσβεων εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον·— ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ] ὁ ἀναφορικὸς λόγος ὅταν ἐκφέρηται διὰ μέλλοντος Ὁριστικῆς, ἰσοδυναμεῖ ἐνίοτε πρὸς τὸν τελικὸν λόγον, καθὼς καὶ εἰς τὸν πρῶτον Ὀλυνθιακὸν, «ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ καὶ παρέσται τοῖς πράγμασι»· τοὺς δὲ Θετταλοὺς διαιρεῖ εἰς δύο, εἰς ἀγνοοῦντας τὸν Φίλιππον, καὶ εἰς εἰδότας μὲν, φοβουμένους ὅμως· διὰ τοῦτο οἱ ἀποσταλησόμενοι πρέσβεις ἐχρεώστουν τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας νὰ κατηχήσωσι καὶ νὰ διδάξωσι ταῦτα, τοὺς σκοποὺς δηλονότι τοῦ Φιλίππου, τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ταχεῖαν τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους βοήθειαν· τοὺς δὲ εἰδότας μὲν, φοβουμένους δὲ, νὰ τοὺς ἐνθαῤῥύνωσι πρῶτον, καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ τοὺς ἐρεθίσωσι κατ' ἐκείνου·— λόγους ποιεῖσθαι] δηλ· νὰ συνομιλήσωσι, καὶ νὰ τὸν ζητήσωσιν ὀπίσω τὴν Μαγνησίαν· ἐλέχθη καὶ ἀλλαχοῦ, ὅτι διαφέρει τὸ λόγον ποιῶ τοῦ λόγον ποιοῦμαι — ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι] καὶ ἐνταῦθα τὸ ὅπως τροπικὸν, πρῶτον, διότι φέρεται πρὸς μέλλοντα Ὁριστικῆς, δεύτερον, διότι ἐξαρτᾶται ἀπὸ σκεπτικὸν ῥῆμα· οὗτος δὲ ὁ τροπικὸς ὁλόκληρος λόγος εἶνε ἀνάπτυξις καὶ ἐπεξήγησις τῆς προπαρασκευαστικῆς ἀντωνυμίας τ ο ῦ τ ο, ὅπερ εἶνε ἀντικείμενον τοῦ σ κ ο π ε ῖ σ θ ε συνεπιφέρον καὶ ὅλον τὸν τροπικόν· ἀντίκειται δὲ τὸ λόγους ἐρεῖν εἰς τὸ ἔργα δεικνύναι·— ἐξεληλυθότων--καὶ ὄντων] αἱ μετοχαὶ χρονικαὶ, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀναλυθῶσιν

εἰς ὑποτακτικήν· διότι ὁ λόγος δὲν ἀποβλέπει εἰς τὸ μέλλον ἁπλῶς, ἀλλ' εἰς τὸ τετελεσμένον ἐν τῷ μέλλοντι, αἵτινες ἰσοδυναμοῦσι τῷ μετ' ὀλίγον Μέλλοντι· ἀλλ' εἰς ὁριστικὴν οὕτω: τότε οἱ πρέσβεις ἡμῶν θὰ δύνανται νὰ δεικνύωσι καὶ ἔργα, ὅταν ἡμεῖς εἴμεθα ἐβγαλμένοι ἔξω τῆς πόλεως εἰς τὸν δρόμον, καὶ προσηλωμένοι εἰς τὴν βοήθειαν τῶν Ὀλυνθίων· — ἀξίως τῆς πόλεως]=συμφώνως μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως, ὅπερ ἐστηρίζετο εἰς τὸ νὰ ἄρχῃ τῶν ἄλλων, καὶ οὐχὶ νὰ ἄρχηται· ἀλλὰ δύναται νὰ σημαίνῃ καὶ τὸ μὲ οἰκείας δυνάμεις, καὶ οὐχὶ ξενικὰ στρατεύματα· — ὡς ἅπας λόγος· — μάταιον] γνωμικὸν τοῦτο ἄριστον· ὅταν οἱ λόγοι δὲν συνοδεύωνται μὲ τὰ ἔργα, εἶνε ψευδεῖς καὶ ἀνωφελεῖς· λέγομεν καὶ ἡμεῖς: λόγια μόνον εὔκερα στὸν ἀέρα δὲν κάμνουν παράδες· — ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα] ὑπόθεσις προσδοκωμένη μὲ νύξιν ἐπαληθεύσεως· ἡ δὲ συνέπεια ἀπαραιτήτως ἀναγκαία, ἥτις πολλάκις προηγεῖται τῆς ὑποθέσεως· ἠγοῦνται γὰρ καὶ ἕπονται ἀλλήλων ἐν τῇ συντάξει πάντες οἱ ἐσωτερικῶς συνδεδεμένοι λόγοι· — ὅσῳ--ἑτοιμότατα---τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσιν] ὅρα τὸν λόγον εἰς τὸν δεύτερον παράγραφον· — πολλὴν τὴν μετάστασιν, καὶ μεγάλην τὴν μεταβολὴν] ἡ μὲν μετάστασις σημαίνει μερικὴν ἀλλοίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ μεταβολὴ καθολικὴν ἀλλοίωσιν· διδάσκει δὲ ὁ ῥήτωρ διὰ μὲν τῆς μεταστάσεως νὰ ἀλλάξωσι τὰ ξενικὰ διὰ τῶν πολιτῶν, στρατευόμενοι οἱ ἴδιοι· διὰ δὲ τῆς μεταβολῆς νὰ εἰσφέρωσι χρήματα, ἂν δὲν θέλωσι ν' ἀποδώσωσι τοῖς στρατευομένοις τὰ θεωρικὰ, νὰ μεταβάλωσι τὴν ῥαθυμίαν εἰς δραστηριότητα, νὰ πραγματοποιῶσι πάραυτα, ὅσα λέγουσι καὶ ἀποφασίζουσι κτλ· — εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει]=ἂν θέλητε νὰ σᾶς ἀκούωσιν οἱ ἄνθρωποι, καὶ νὰ ἔχωσι πίστιν καὶ θάῤῥος νὰ σᾶς ἀκολουθῶσιν· — ὡς προσήκει καὶ δεῖ]=ὡς πρέπει, καὶ εἶνε χρεία καὶ ἀνάγκη· ἐνίοτε δὲ τίθενται ἐκ παραλλήλου ὡς συνώνυμα· — οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ] αἱ φράσεις: οὐκ, ἀλλά· οὐ μόνον, ἀλλὰ καί· οὐ μόνον, ἀλλὰ. διαφέρουσιν· εἰς τὴν πρώτην ἀποκλείεται ὅλως ἡ ἔννοια τοῦ πρώτου κώλου, καθὼς, ὁ μαθητὴς οὐκ ἀμελεῖ, ἀλλ' ἐπιμελεῖται· εἰς τὴν δευτέραν συνυπάρχει ἡ ἔννοια ἀμφοτέρων τῶν κώλων, καθὼς, ὁ φρόνιμος μαθητὴς οὐ μόνον ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους καλὸν παράδειγμα γίνεται, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἐπιμελεῖται καὶ . . . . γίνεται· εἰς τὴν τρίτην τὸ τελευταῖον κῶλον ὅλως διόλου δὲν ἀποκλείει μὲν τὸ πρῶτον, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε ἐντονώτερον ἐφέλκει τὴν προσοχὴν εἰς ἑαυτὸ, καὶ νὰ λησμονηθῇ τὸ πρῶτον γίνεται παραίτιον, καθὼς, καὶ «ἱμάτιον ἠμφίεσαι οὐ μόνον σαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος»· — ἔχοντα φανήσεται --καὶ ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται] αἱ μετοχαὶ κατηγορηματικαί· καθότι τὰ ῥήματα εἶνε δηλωτικά.

§. 6. Ὅλως μὲν γὰρ] ὁ μὲν γὰρ αἰτιολογεῖ τὰ ῥήματα φανήσεται καὶ ἐξελεγχθήσεται μέ τοὺς προσδιορισμούς των· τοῦ δὲ μὲν ἡ ἀπόδοσις κεῖται κατωτέρω εἰς τὸ: οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν κτλ. ἐπαναλαμβανομένου ὅμως πάλιν τοῦ μὲν ὡς ἀπομακρυνθέντος πολὺ ἀπὸ τὴν ἀπόδοσίν του διὰ τὰ παρεμπεσόντα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ αὐτῆς· — ἐν μὲν προσθήκης μέρει]=ὡς προσθήκη, περιγραφικῶς· τοιαῦται δὲ περιγραφαὶ καὶ περιφράσεις διὰ τοῦ ἐν μέρει καί τινος γενικῆς καθ' ὑπερβιβασμὸν εἶνε συνήθεις· καθὼς, ἐν οὐδενὸς μέρει — ἐν ὑπηρέτου μέρει — ἐν ἀδικήματος μέρει — ἐν εὐεργεσίας μέρει — ἐν ἀκροβολιστῶν μέρει κτλ. — οἷον] = παραδείγματος χάριν· ὥστε ἐπιῤῥηματικὴν ἔχει σημασίαν· — ὑπῆρξεν] οὐ μικρὰ ὑμῖν δηλαδὴ, ἀλλὰ μεγάλη προστεθεῖσα εἰς τὴν ἡμετέραν δύναμιν· — ἐπὶ Τιμο-

θέου] υἱὸς οὗτος τοῦ περιφήμου στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Κόνωνος, καὶ στρατηγὸς καὶ οὗτος περίδοξος διὰ τὴν ἀνδρίαν του χρηματίσας καὶ μεγαλοψυχίαν· ἐκυρίευσε τὴν Κέρκυραν, ὑπέταξε πολλὰς πόλεις τῶν Θηβαίων· στρατεύσας εἰς Θράκην πολλὰς πόλεις ἔκαμε συμμάχους πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· ἐβασίλευε δὲ τότε εἰς τὴν Μακεδονίαν ὁ Ἀμύντας ὁ πατὴρ τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἦτο φίλος τῶν Ἀθηναίων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔπεμψε τὸν υἱόν του Περδίκαν μὲ βοήθειαν κατὰ τῶν Ὀλυνθίων· ὅτε δὲ Χῖοι, Ῥόδιοι, Κῶοι, καὶ Βυζάντιοι ἐκήρυξαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πόλεμον, οἱ Ἀθηναῖοι ἐχειροτόνησαν στρατηγοὺς τὸν Χάρητα, τὸν Ἰφικράτην, καὶ τὸν Τιμόθεον· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος δὲν ἔδωκε γνώμην νὰ ναυμαχήσωσι διὰ τὸν τότε πνεύσαντα σφοδρὸν ἄνεμον, διέβαλεν ὁ Χάρης αὐτὸν καὶ τὸν Ἰφικράτην πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὡς προδότας, οὓς οἱ Ἀθηναῖοι παροξυνθέντες κατεδίκασαν εἰς ζημίαν πολλῶν ταλάντων, καὶ τοὺς ἔπαυσαν καὶ ἀπὸ τὴν στρατηγίαν. Τότε ὁ Τιμόθεος ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Χαλκίδα, ὅπου καὶ ἀπέθανεν ἀλλ' ὁ στρατηγὸς οὗτος ἦτο ἀφιλοκερδέστατος· δὲν ἐκράτησέ ποτε οὐδὲν ἐκ τῶν λαφύρων τοσούτων πόλεων, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσε· τοσοῦτον δὲ ἐπετύγχανεν εἰς τὰς ἐκστρατείας διὰ τῆς φρονήσεώς του, ὥστε οἱ φθονοῦντες αὐτὸν τὸν ἐζωγράφιζον κοιμώμενον πλησίον τῆς τύχης, καὶ ταύτην σύρουσαν τὰς πόλεις εἰς τὰ δίκτυά της· ἀλλὰ χωρὶς τῆς φρονήσεως καὶ ἀνδρίας τὰ δίκτυα τῆς τύχης δὲν ἰσχύουσι πάντοτε (ἐὰν ἀληθεύῃ τὸ σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κινεῖν), ἀλλὰ διαῤῥηγνύονται, καὶ ὁ ἐπὶ τούτοις (μόνον) θαῤῥῶν ἁλίσκεται. Ἡ ἐπὶ Τιμοθέου μόλα ταῦτα ἐκστρατεία εἶνε ἀμφίβολος, μὴ φαινομένη ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἀλλὰ μόνον ὁ Νέπως ἀναφέρει μεταξὺ τῶν στρατηγικῶν πράξεων τοῦ Τιμοθέου (καὶ ὁ Δημοσθένης ἐνταῦθα) καὶ τὴν κυρίευσιν τῆς Ὀλύνθου, ἀλλὰ περὶ συμμαχίας Μακεδόνων δὲν ἀναφέρει τίποτε· Ν. Βάμβας·—πάλιν αὖ πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνητι τοῦτο συναμφότερον] ἡ ἀόριστος τὶς συναπτομένη μὲ τὰ δοξαστικὰ σημαίνει μέγα· ἀντὶ δὲ νὰ εἴπῃ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις ἐφάνη μεγάλη τοῖς Ὀλυνθίοις πρὸς Ποτίδαιαν, προσθέσας ἔπειτα: τοῦτο συναμφότερον, συμπεριέλαβε καὶ τὴν τῶν Ὀλυνθίων δύναμιν· ὅθεν λέγει τοῦτο (δηλαδὴ ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων) συναμφότερον (ἤτοι συνενωθεῖσα αὐτὴ καὶ ἡ τῶν Ὀλυνθίων) ἐφάνητι=μεγάλη καὶ ἰσχυρά· ἡ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτως: τοῦτο συναμφότερον ἐφάνη (ὂν) τι Ὀλυνθίοις πρὸς Ποτίδαιαν·—ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν] ἡ ἐπὶ σημαίνει ἐναντίαν κίνησιν· ὁ μὲν Οὐλπιανὸς καὶ Βάμβας τυραννικὴν οἰκίαν ὑπολαμβάνουσι τὴν γενεὰν τῶν Ἀλευαδῶν· μάλιστα δὲ ὁ Βάμβας φέσει καὶ μαρτυρίαν ἀπὸ τὰ στρατηγήματα τοῦ Πολυαίνου, ἀναφέρων καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἅπερ εἶνε Τισίφονος, Πυθόλαος, καὶ Λυκόφρων, οἵτινες ἀνενέωσαν τὴν τυραννίαν τοῦ ἀδελφοῦ των Ἀλεξάνδρου, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσαν τυραννεύοντα ἐν Φεραῖς τὸ τέταρτον ἔτος τῆς 105 Ὀλυμπιάδος 356 π. Χ. Οἱ Θεσσαλοὶ ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου κατὰ τῶν τυράννων των, ὅστις ἐλθὼν ἠλευθέρωσεν αὐτοὺς συμμαχήσας· ἦσαν δὲ οἱ τύραννοι οὗτοι ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀλευαδῶν, ἐλέγοντο ὅμως Φεραῖοι ἀπὸ τῆς πόλεως Φεραὶ (ὅπου ἐτυράννουν ἆρά γε, ἢ ὅπου ἐγεννήθησαν; βέλτιον τὸ πρῶτον) ὅρα Πολυαίν. στρατηγήμ. σελ. 112· ὁ δὲ Κύριος Ἡροκλ. Βασιάδης διαφωνεῖ πρὸς αὐτοὺς, λέγων, ὅτι ἐννοοῦνται οἱ Φεραῖοι τύραννοι, καὶ οὐχὶ οἱ Ἀλευάδαι, ἕτεροι ὄντες οὗτοι, ὡς δοκεῖ, καὶ ἕτεροι ἐκεῖνοι· ἀλλὰ μήπως εἶνε οἱ αὐτοὶ, τύραννοι μὲν Φεραῖοι λεγόμενοι διὰ τὸ τυραννῆσαι ἐν Φεραῖς, Ἀλευάδαι δὲ ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς των;—πάντ' ὠφελεῖ] καὶ εἰς τοῦτο διαφωνοῦσιν οἱ Σχολιασταί· οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ κατὰ πάντα· οἱ δὲ πρὸς τὸ ἀεί· οἱ δὲ πρὸς τὸ βεβαιωτικὸν πάντως· καὶ ἄλλοι τὸ θέλουσιν ὡς ὀνομαστικὴν ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ὠφελεῖ: πάντα ὠφελεῖ: δηλαδὴ καὶ μεγάλα καὶ μικρὰ πράγματα, ὅταν προστεθῶσιν εἰς ἄλλα· ἀλλ' ἐὰν παραδεχθῶμεν τὸ πάντα ὡς ὑποκείμενον τοῦ ὠφελεῖ, πῶς εὐοδοῦται ἡ ἔννοια; ὁ ῥήτωρ λέγει, καὶ μικρὰν δύναμιν ὅποι ἄν τις προσθῇ, πάντ' ὠφελεῖ· ἔπειτα τότε καταντᾷ καὶ ταὐτολογία περιττή· καθότι κυρίως ὑποκείμενον τοῦ ὠφελεῖ εἶνε ὁ ἀναφορικὸς λόγος τὸ ὅποι ἄν τις—προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν· εἶνε δὲ καὶ μετάβασις ἀπὸ τῶν μερικῶν εἰς τὰ καθόλου· κατ' ἐμὲ προτιμότερον νὰ ἦνε τὸ πάντα ἐλλειπτικὸν τῆς κατά· —αὐτὴ δὲ καθ' ἑαυτὴν] ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχή· ὁ δὲ ἀνταποδοτικὸς τοῦ δευτέρου μὲν: ἐν μὲν προσθήκ. κτλ. — μεστὴ πολλῶν κακῶν] τὰ πληρωτικὰ μὲ γενικὴν συντάσσονται· κακὰ δὲ ἐννοεῖ τοὺς συνεχεῖς πολέμους, τὰς στρατείας τὰς ἄνω καὶ κάτω, τοὺς πόνους καὶ ταλαιπωρίας κτλ., τὰ ὁποῖα παρακατιὼν ἐκθέτει·—τοῖς αὐτοῖς χαίρειν] ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πράγμασι· τὰ χαρᾶς καὶ λύπης σημαντικὰ συντάσσονται μὲ δοτικὴν ἐλλείψει τῆς ἐπὶ, καὶ μὲ αἰτιατικὴν ἐλλείψει τῆς διὰ, καθὼς, φοβοῦμαι τὸν θάνατον=ἔχω φόβον διὰ τὸν θάνατον· —ἀλλ' ὁ μὲν] ὁ ἀλλὰ θετικὸς ὡς πρὸς τὸ μὴ, καὶ αἰτιολογικὸς ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν· —καὶ τοῦτο]=τὴν δόξαν· —ἐζήλωκε] ζητεῖ μὲ ζῆλον· διαφέρει δὲ ζῆλος φθόνου· διότι ὁ μὲν ζῆλος παραγόμενον παρὰ τὸ ζέειν τὸ βράζειν σημαίνει τὴν ἔνθερμον ἐπιθυμίαν δοκοῦντός τινος καλοῦ· φθόνος δὲ παρὰ τὸ φθένειν τὸ φθείρειν παραγόμενος, τὴν τῆξιν καὶ λύπην τῆς ψυχῆς τοῦ φθονεροῦ δηλοῖ διὰ τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουσιν εἴς τινα, μὴ προσόντα δὲ καὶ αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο προσπαθοῦντος νὰ τὰ ἀφαιρέσῃ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον. Διὸ καὶ τὸ ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ περὶ τοῦ φθονεροῦ Ἐπίγραμμα λέγει περὶ τοῦ φθόνου «ὁ φθόνος ἐστὶ κάκιστον, ἔχει δέ τι καλὸν ἐν ἑαυτῷ· τήκει γὰρ φθονερῶν ὄμματα καὶ κραδίην»· — προήρηται] τὴν προαίρεσιν ταύτην τοῦ Φιλίππου θαυμάσια περιγράφει ὁ αὐτὸς οὗτος ῥήτωρ ἐν τῷ περὶ Στεφ. §. 67· «ἑώρων δ' αὐτὸν (τὸν Φίλ.) ὑπὲρ ἀρχῆς καὶ δυναστείας » τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν κατεαγότα, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πε- » πηρωμένον, πᾶν ὅ,τι βουληθείη (μέρος) ἡ τύχη τοῦ σώματος παρελέσθαι, τοῦ- » το ῥᾳδίως προϊέμενον, ὥστε τῷ λοιπῷ μετὰ τιμῆς καὶ δόξης ζῆν»· —ἂν συμβῇ τι] ἀπευκταῖον, ἀνήκεστον· —τοῖς δὲ τῆς μὲν—οὐ μέτεστι] ὁ δὲ ἀνταποδοτικὸς τοῦ μὲν—ἀλλ' ὁ μέν· οἱ δὲ ὑπήκοοί του δὲν μετέχουσιν ἀπὸ ταύτην τὴν δόξαν τὴν προερχομένην ἀπὸ ταύτας τὰς πράξεις· —οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις] ἔργα μὲν αἱ ἀσχολίαι τῆς γεωργίας, τοῦ ἐμπορίου, τῶν τεχνῶν· ἴδια δὲ τὰ οἰκιακά· —διατρίβειν]=νὰ διαμένωσιν ἐν τῇ πατρίδι των διὰ τὰ ἔργα των· — οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται] μὲ μόχθους καὶ πόνους καὶ ἄλλους μισθούμενοι διὰ τὰ ἔργα των· — διαθέσθαι] νὰ τὰ πωλήσωσι· τὸ ῥῆμα Μέσον ἀνταναλλώμενον=νὰ τὰ πωλῶσι πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτῶν· εἶνε δὲ τὸ ῥῆμα τοῦτο πολυσήμαντον· πηγάζουσι δὲ ἅπασαι αἱ σημασίαι του ἀπὸ τὴν πρώτην ταύτην, ἥτις εἶνε τὸ τιθέναι εἰς μέσον πᾶν ὅ,τι ἂν ᾖ, καὶ κατὰ τάξιν ἀραδιάζειν, ἐξ οὗ προέκυψε καὶ ἡ σημασία τοῦ πωλεῖν· καθότι καὶ οἱ πωληταὶ κατὰ τάξιν ἀραδιάζουσι τὰ πωλούμενα· τὸ αὐτὸ συμβαίνει μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τοῦ διατίθεσθαι, καὶ διαθήκης· διότι ὁ διατιθέμενος, ἤτοι ἀ ποιῶν τὴν διαθήκην του, οἱονεὶ ἀρα-

διάζει κατὰ σειρὰν ὅσα διατίθεται· καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως·— κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων]=τῶν λιμένων· ἐμπόριον κυρίως λέγεται τόπος παραθαλάσσιος =σκάλα ἰταλιστί· τοιοῦτοι δὲ τόποι οἱ λιμένες.

§. 7. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ] ἐπανάληψις εἶνε τοῦ μὲν ἀπὸ τὸν πρῶτον « ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ κτλ. ὅστις ἀποδίδεται παρακάτω εἰς τὸ « οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν» κτλ.—πῶς ἔχουσι]=ποίαν διάθεσιν ἔχουσι πρὸς τὸν Φίλιππον.—ἐκ τούτων] ὅσα εἶπον ἀνωτέρω, γίνεται φανερόν· δηλ. εὐκόλως τις ἀπὸ τὰ εἰρημένα ἤθελε πληροφορηθῇ τὴν διάθεσιν καὶ ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ τῶν Μακεδόνων κατὰ τοῦ Φιλίππου· ἐπειδὴ πρῶτον ἐμποδίζονται νὰ ἐργάζωνται, ἔπειτα καὶ ἂν πορισθῶσι τίποτε ἀπὸ τὰ ἔργα των ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ὅπως ἤθελον δυνηθῇ, ἴσως καὶ ἐκ τοῦ πολέμου, ταῦτα δὲν δύνανται νὰ τὰ πωλήσωσιν· ἐπειδὴ διὰ τὸν ἀδιάκοπον πόλεμον οἱ λιμένες εἶνε κλειστοί, καὶ οἱ ἔμποροι φοβοῦνται νὰ ταξειδεύωσι, μήπως περιπέσωσιν εἰς χεῖρας τῶν πολεμίων, καὶ κινδυνεύσωσι καὶ περὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ των·—ξένοι καὶ πεζέταιροι] οἱ πεζέταιροι ἦσαν Μακεδόνες· ὅθεν ἐτέθησαν ἀντιθετικῶς πρὸς τοὺς ξένους· ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ προτίθεται νὰ ἐξετάσῃ τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου, ἥτις συνέκειτο ἀπὸ ξένους καὶ ἐντοπίους· καὶ οἱ μὲν ἡγεμόνες τῶν ξένων ἐφημίζοντο μὲν διὰ τὴν ἀνδρίαν των, ἦσαν ὅμως χειρότεροι τῶν ἀδόξων, καθὼς αὐτὸς ὁ ἴδιος ῥήτωρ λέγει ἐν τῷ πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίππου λόγῳ «τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους, καὶ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας εὑρήσετε δόξαν μὲν ἔχοντες ἐπ' ἀνδρίᾳ, περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας»· οἱ δὲ πεζέτεροι ἦσαν τάγμα Μακεδονικὸν συνιστάμενοι ἐξ ἐκλεκτῶν πεζῶν, οἵτινες ἐλέγοντο ἑταῖροι· διότι ἦσαν σωματοφύλακες τοῦ Φιλίππου· ὠνομάζοντο δὲ πεζέταιροι πρὸς διάκρισιν τῶν ἐκλεκτῶν ἱππέων, τοὺς ὁποίους ἔλεγον ἁπλῶς ἑταίρους· ἦσαν δὲ καὶ οὗτοι σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως· οὗτοι δὲ οἱ πεζέταιροι συνεκρότουν κατὰ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην καὶ τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα, τῆς ὁποίας τὴν πυκνότητα καὶ τὴν κατασκευὴν πρῶτος ὁ Φίλιππος ἐπενόησε καὶ συνέστησε κατὰ μίμησιν τοῦ συναπισμοῦ τῶν ἐν Τροίᾳ Ἡρώων·—δόξαν μὲν]=φήμην·—οὐδένων δ' εἰσὶ βελτίους, ὡς ἐγὼ ἤκουον---ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ] τὸ οὐδεὶς εὕρηται Ἀττικῶς καὶ Ἰωνικῶς ἐσχηματισμένων καὶ πληθυντικῶς· τὸ δὲ ὡς ἀνάλυσις εἶνε τοῦ ὀνοματικοῦ Ἀπερεμφάτου (εἶναι)=δόξαν τοῦ εἶναι, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μὲν βεβαίων ἐννοιῶν ἀναλύεται διὰ τοῦ ὡς καὶ ὅτι καὶ τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως, ἐπὶ δὲ ἀμφιβαλλομένων διὰ τῶν ὑποθετικῶν ἂν, ἐὰν, ἤν· ἀλλὰ διὰ μὲν τοῦ ὅτι, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ λέγων ἀποφαίνηται, διὰ δὲ τοῦ ὡς, ὅταν τὸ ἀφίνῃ εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀκροατῶν του· τὸ δὲ θαυμαστοὶ καθὸ εἰς τὸ ῥηματικὸν σημαίνει πάθος, τὸ ὁποῖον καὶ ἐνταῦθα φαίνεται· διότι δὲν θέλει νὰ εἴπῃ ἄλλο τι, εἰ μὴ ὅτι θαυμάζονται διὰ τὴν πολεμικὴν των ἐμπειρίαν· ἡ δὲ λέξις πάθος εἶνε μέση, λαμβανομένη καὶ ἐπὶ καλοῦ, καὶ κακοῦ· ὡς ἡ χαρὰ καὶ ἄλλα ψυχικὰ παθήματα·—συγκεκροτημένοι]=ἐξησκημένοι καὶ γυμνασμένοι ἐπὶ τὸ τέλειον· ἐλήφθη δὲ ἡ λέξις μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν χαλκέων, οἵτινες σφυρηλατοῦντες ὁμοῦ συγκολλῶσι καὶ συναρμόζουσί τινα πρὸς κατασκευὴν ὅλου τινός·—ὡς δ' ἐγὼ--ἤκουον--τινὸς--τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ] τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Μακεδονίᾳ πολὺν χρόνον διατριψάντων·—ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵουτε ψεύδεσθαι] ἡ Ἀντωνυμία οἷος σχετικῶς μὲν κυρίως ἀναφέρεται πρὸς τὴν τοιός δε καὶ τοιοῦτος, αἵτινες ἡγοῦνται καὶ ἕπονται ἀλλήλων ἐν τῇ συντάξει, καθὼς καὶ ὅλα τὰ συσχε-

τικὰ μόρια, οὐχὶ ὅμως ἀδιαφόρως, ἀλλ' ὅταν προηγοῦνται αἱ ἀναφορικαὶ, ὁ λόγος γίνεται ἐμφαντικώτερος, καθὼς, ὃς ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται—ὅσῳ πλείονα, τοσούτῳ θαυμαστότερος· κτλ. ἀπολύτως δὲ ἐκφερομένη συντάσσεται μετ' ἀπαρεμφάτου· καὶ ἂν μὲν τίθεται μονωτάτη πρὸς τὸ Ἀπαρέμφατον, σημαίνει τὸ πρός τι ἐπιτήδειον, καθὼς, «οὐ γὰρ ἦν ἡ ὥρα οἵα ἄρδειν τὸ πεδίον· Ξεν. Κύρ. Ἀνάβ. Κ. Γ. 13»· ἂν ὁμως συνοδεύηται μὲ τὸν τε, σημαίνει τὸ δυνατὸν, τὸ ἱκανὸν, καθὼς ἐνταῦθα «οἵου τε ψεύδεσθαι»=οὐδαμῶς ὄντος δυνατοῦ ψεύδεσθαι· καὶ τὸ μὲν Ἀπαρέμφατον ἐνταῦθα εἶνε προσδιορισμὸς τοῦ οἵου τε σημαίνων τὸ κατά τι, τὸ δὲ οἵου τε ἐτέθη καθ' ἕλξιν· διότι τὸ πλῆρες ἔχει οὕτω: ἀνδρὸς τοιούτου, οἵου τε οὐδαμῶς ψεύδεσθαι, ὅπερ ὁμαλῶς ἤθελεν ἦνε ἀνδρὸς οὐδαμῶς ὄντος τοιούτου, οἷός τε ἦν ψεύδεσθαι=ἀξιόπιστος· συνιστᾷ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ τὴν ἐν Μακεδονίᾳ πρῶτον πολυχρόνιόν του διαμονὴν, καὶ δεύτερον ἀπὸ τὸν ἠθικόν του χαρακτῆρα· ἐνδεχόμετον δὲ τὸ τοιοῦτον νὰ ἦνε καὶ πλάσμα τῆς ἀγχινοίας τοῦ ῥήτορος πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐπιχειρηματος καὶ τοῦ σκοποῦ του·—εἰ μὲν γάρ τις--οἷος ἔμπειρος, τούτους] ἡ δεικτικὴ ἔχει τὴν δεῖξιν κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὴν Ἀόριστον τις, ἥτις καθὸ τοιαύτη ἔχει καὶ περιληπτικὴν σημασίαν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀναφέρεται καὶ εἰς πληθυντικά· πρὸ δὲ τοῦ οἷος ἐννοεῖται τὸ τοιοῦτος· ὥστε καὶ ἐνταῦθα τὸ πλῆρες εἶνε: εἰ ἔστι τις τοιοῦτος, οἷάς ἐστιν ὁ ἔμπειρος πολέμου·—πολέμου καὶ ἀγώνων] πόλεμος μὲν κυρίως λέγεται τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ αἱ φιλικαὶ καὶ διπλωματικαὶ σχέσεις θεωροῦνται διακεκομμέναι, κἂν δὲν μάχωνται, μέχρι τῆς ἐπαναλήψεως αὐτῶν· μάχη δὲ αὐτὴ ἡ πραγματικὴ ἐχθροπραξία καὶ σύγκρουσις τῶν δύο πολεμίων στρατῶν· τὸ ἀγὼν περιέχει εὐρυτέραν σημασίαν τῆς μάχης· ἐπειδὴ ἀγὼν δὲν λέγεται μόνον ἡ μάχη, ἀλλὰ καὶ πᾶσα γύμνασις σωματικὴ τε καὶ ψυχική· ἐμπείρους δὲ πολέμου καὶ ἀγώνων ἐννοεῖ τοὺς ἐξησκημένους ὁπωσοῦν ἐντελῶς εἰς τὴν τέχνην τοῦ πολέμου καὶ τῶν στρατιωτικῶν γυμνασίων·—φιλοτιμίᾳ]=τὴν λύσσαν, ἣν εἶχε πρὸς τὴν δόξαν·—εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως--παρεῶσθαι] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔφη· ἂν μέν τις δηλαδὴ δὲν ἦνε ἐμπειροπόλεμος, εἶνε ὅμως κατ' ἄλλους λόγους σώφρων=φρόνιμος, ἢ δίκαιος μὴ ἀνεχόμενος μηδὲ τὸ παραμικρὸν ἄτοπον καὶ ἄδικον (τότε γὰρ κυρίως δίκαιος), καὶ τοῦτον ὁ Φίλιππος ἀπωθεῖ καὶ περιφρονεῖ·—ἀκρασίαν] παρὰ τὸ ἀκρατὴς ἀκρατία, καὶ μεταβολῇ τοῦ ταῦ εἰς σίγμα ἀκρασία· διότι εὐκόλως τὸ τ μεταβάλλεται εἰς σ. ὅρ τὴν σημασίαν της εἰς τὰ Λεξικά·—καὶ κορδακισμοὺς] εἶδος κωμικοῦ χοροῦ ἄσεμνον, ὁποῖον ποτὲ ἐχόρευον ἴσως τὰ λεγόμενα τουρκιστὶ Κιοτσέκια, καὶ Ταουσάνια·—παρεῶσθαι] τὸ παρωθεῖν σημαίνει καταφρόνησιν ἴσην τῷ παραγκωνίζειν, ὡς καὶ τὸ ὑπερορᾶν· ἀλλὰ τὸ πρῶτον κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν φύσει εὐτελῶν, ἢ ὡς τοιούτων νομιζομένων, τὰ ὁποῖα τὰ σπρόχνομεν οἱονεὶ ὡς τοιαῦτα διὰ τῶν ἀγκώνων καὶ ποδῶν· τὸ δὲ δεύτερον ἐπί τε τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν οὐχὶ εὐτελῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν πρὸς ἃ ἔχομεν δυσαρέσκειάν τινα, ἢ ἀποστροφήν· ὥστε διαβαίνοντες ἐκεῖθεν ὑψόνομεν ἐπίτηδες τοὺς ὀφθαλμούς, ἵνα μὴ ἴδωμεν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀποστροφῆς μας, καθὼς ποιοῦμεν τὸ ἐναντίον διὰ τὸ παρορᾶν, βλέποντες ἀλλαχοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἀλλ' ὄχι πρὸς περιφρόνησιν, ἀλλὰ πρὸς παράβλεψιν ἐκείνου, τὸν ὁποῖον προσποιούμεθα, ὅτι δὲν βλέπομεν, ὄχι διὰ λόγους ἀποστροφῆς, ἀλλὰ δι' ἄλλας πολλὰς αἰτίας·—λῃστὰς] ἐνταῦθα ἡ λέξις λῃστὴς

δὲν σημαίνει τὸν κυριολεκτικῶς ἐξ ἐπαγγέλματος τοιοῦτον, ἀλλὰ τὸν ἀσπαζόμενον τὸν στρατιωτικὸν βίον δι' οὐδὲν ἄλλο, ἢ δι' ἁρπαγὰς καὶ λείας, ὡς ψέγονται τὴν σήμερον ὡς τοιοῦτοι οἱ Ἀλβανοί· —οἵους ὀρχεῖσθαι]=ὥστε· ἡ συσχετικὴ ἀναφορική, προηγουμένης τῆς ἀνταποδοτικῆς, συντασσομένη μετ' Ἀπαρεμφάτου ἰσοδυναμεῖ τῷ ὥ σ τ ε, ἅπερ τότε ἐξηγεῖ συνέπειαν σύμφωνον καὶ σύμμετρον πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς κυρίας προτάσεως, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται· ὑπάρχει δὲ καὶ ἐνταῦθα ἔλξις ἑλκομένου τοῦ οἵ ο υ ς ἐκ τοῦ ἀνταποδοτικοῦ τ ο ι ο ύ τ ο υ ς· τὸ δὲ πλῆρες καὶ ὁμαλὸν τῆς συντάξεως ἔχει οὕτω: τοιούτους (ἔφη ἐκεῖνος ὁ τὶς εἶναι περὶ τὸν Φίλ.), ὥστε εἰσὶν οἷοι (κατὰ τὸ) ὀρχεῖσθαι· —δῆλον δ' ὅτι] τὰ ἀπὸ τοῦ ἀεὶ μὲν γάρ τις-οἷος ἔμπειρος κτλ. μέχρις ὧδε εἶνε λόγοι ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρὸς, παρ' οὗ ἤκουσε ταῦτα· —ἐνθένδε πάντες] ὄχι τινὲς, καθὼς τοὺς πρέσβεις τῶν Ὀλυνθίων, ἀλλὰ πάντες Ἀθηναῖοι ἀπήλαυνον ἐκ τῆς πόλεως, ὅπερ τρανῶς καταδεικνύει τὸν διεφθαρμένον των χαρακτῆρα καὶ τὴν φαύλην διαγωγήν των· —θαυματοποιῶν] διαφέρουσιν οὗτοι τῶν θαυματουργῶν· καθότι θαυγατουργὸς μὲν λέγεται ὁ διὰ θείας δυνάμεως ἐκτελῶν θαύματα, τὰ ὁποῖα γίνονται παρὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως πρὸς κοινὴν τῶν ἀνθρώπων ὠφέλειαν, οἷα τὰ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ καὶ ἁγίων ἀνδρῶν· θαυματοποιοὶ δὲ οἱ ταχυδακτυλουργοί, οἱ κατ' ὀπτικὴν ἀπάτην ποιοῦντες φαινόμενα μόνον θαύματα δι' ἀγυρτίαν καὶ χρηματολογίαν τῶν πολλῶν, ὡς οἱ τουρκιστὶ λεγόμενοι χοκαμπάζιδες, καὶ κιὸζ παγιτσίδες· —Καλλίαν] οὗτος ἦτο δημόσιος ὑπηρέτης ἐν Ἀθήναις· ἀλλὰ μὴ φέρων ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων τὴν βδελυρίαν του ἐξέβαλεν ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ἀπορῶν ποῦ νὰ καταφύγῃ, μετέβη εἰς Μακεδονίαν, ὅπου τὸν ἐγκολπώθη ὁ Φίλιππος, καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοίων του συνησχημόνει μεθύων καὶ κορδακίζων·—ἐκεῖνον τὸν δημόσιον] ἡ δεικτικὴ ἐ κ ε ῖ ν ο ς οὐ μόνον ἐπὶ καλοῦ λαμβάνεται θαυμαστικῶς, οἷον περιβοήτου τινὸς διὰ τὰς ἀρετάς του, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κακοῦ, οἷον διαβοήτου τινὸς διὰ τὰς κακουργίας του, εἰς δὲ τὸ δ η μ ό σ ι ο ν ἐξυπακούεται τὸ δ ο ῦ λ ο ν· οἱ Ἀθηναῖοι συνείθιζον νὰ μεταχειρίζωνται δημοσίους δούλους καὶ δι' ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας, καὶ ἐξαιρέτως διὰ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ. Τούτων τινὰς ἐδίδασκον καὶ γράμματα, καὶ τοὺς συναπέστελλον εἰς τὰς ἐκστρατείας μετὰ τῶν ταμιῶν καὶ λοιπῶν τοῦ στρατοῦ ἀρχηγῶν, διὰ νὰ καταγράφωσι τὰ ἔξοδα, καὶ νὰ παρατηρῶσι τὰ γινόμενα· συναπέστελλον δὲ τοὺς τοιούτους ὡς ἐπιτηρητὰς τῶν ἀναλωμάτων ἐπίτηδες· διότι ἂν οἱ ταμίαι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔκαμναν καταχρήσεις τινὰς, ἐβασάνιζον αὐτοὺς νὰ τὰς ὁμολογήσωσι· καθότι ἐλεύθερον Ἀθηναῖον ἔως καὶ πενέστατον καὶ τῆς κατωτάτης τάξεως δὲν συνεχωρεῖτο νὰ βασανίσωσι. Συντακτικῶς δὲ εἶνε ἐπεξήγησις τῆς Ἀναφορικῆς οὓς—μίμους γελοίων]μῖμοι λέγονται οἱ μιμούμενοι τοὺς λόγους καὶ τὰ σχήματα τῶν ἄλλων, καὶ ἔτι παντοῖα ἄτεμνα, ὡς οἱ Τουρκιστοὶ Μαυκαλίτιδες, διὰ νὰ κινήσωσι τὸν γέλωτα· ἡ δὲ γενικὴ προσδιορίζουσα τὸ μ ί μ ο υ ς ἐμφαίνει μεταφορικῶς τὴν σχέσιν τοῦ ἔργου πρὸς τὸν ἐργάτην, ἢ καὶ τοῦ αἰτιατοῦ πρὸς τὸ αἴτιον· — καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων] διὰ τῶν ὁποίων ἔσκωπτον εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ μάλιστα εἰς τὰ συμπόσια τοὺς συνόντας μὲ τὸν Φίλιππον, καὶ μὲ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, ἵνα κινήσωσι γέλωτα· ἐπειδὴ δὲ οἱ τοιοῦτοι ἐσπούδασαν καλῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Φιλίππου, καὶ γινώσκοντες, ὅτι ἀκούων τὰ τοιαῦτα ἐξεκαρδίζετο ἀπὸ τὰ γέλοια, διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὶ ἄλλοτε μὲν εἰρωνικῶς ὑπερεπῄνουν τὰ προτερήματα τῶν συν-

όντων μὲ τὸν Φίλιππον, ἄλλοτε δὲ ἔσκωπτον ἄλλον καὶ διέστρεφον μὲ ὑπερβολὴν τὰς σωματικὰς, ἢ ἠθικὰς ἐλλείψεις, μὲ τρόπον κωμικώτερον καὶ γελοιωδέστερον· διὸ καὶ πολλάκις οἱ σκωπτόμενοι παρωξύνοντο κατ' ἐκείνων· ἡ δὲ γενικὴ καὶ ἐνταῦθα ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τοῦ ποιήματος πρὸς τὸν ποιητήν· ἴσως τινὲς προσχθίσουσι διὰ τὴν ἔρευναν ταύτην τῆς σχέσεως· ἀλλ' ἐκλιπαροῦνται οἱ Κύριοι οἱοιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν ὑπὲρ τῆς παιδείας αὐτῆς, ὑπὲρ αὐτῆς τῆς φιλτάτης ἡμῖν σπουδαζούσης Ἑλληνικῆς νεολαίας νὰ ἔχωσι μικρὰν ἀνοχήν, καὶ νὰ μὴ καταφέρωνται παρευθὺς ἐκ συναρπαγῆς, κοπιάζοντες ὀλίγον εἰς τὴν ἔρευναν αὐτῶν τῶν σχέσεων πρὸς ἐξάσκησιν τῶν μαθητῶν, καὶ μάλιστα ὅσοι τὸ Συντακτικὸν τοῦ σοφοῦ Ἀσωπίου διδάσκοντες, ὅστις συνιστᾷ ἐν αὐτῷ τὴν τούτων ἔρευναν διὰ παντοίων παραδειγμάτων, παραμελοῦσιν οὐκ' οἶδ' ὅπως τὸ τοιοῦτον ὡς ἐπουσιῶδες. Ἀλλ' ἴσως ἀντικρούσουσιν ἕτεροι: ὁ τρόπος οὗτος εἶναι ἱκανῶς δυσχερὴς, καὶ δὲν πρέπει νὰ σκοτίζηται τὸ πνεῦμα τῶν μαθητῶν· σύμφημι, ὅτι δυσχερής· ἀλλὰ τί δὲν κατορθοῖ ἡ ἄσκησις καὶ ἐπιμονή; μαρτυροῦσί μου τῷ λόγῳ πολλὰ τοῦ θήλεως φύλου δωδεκαετὴ καὶ δεκατετραετῆ, τὰ ὁποῖα ἄριστα διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ ἐξασκήσεως τοσοῦτον ἐγυμνάσθησαν εἰς τὴν εὕρεσιν αὐτῶν, ὥστε σχεδὸν οὐδεμία τὰ διαφεύγει· τί δὲ ὠφελεῖ τὸ λέγειν μόνον γενικὰς συτακτικὰς, ἢ κτητικὰς,, ἢ διαιρετικὰς, ἐν ᾧ κυρίως ἄλλο τι σημαίνουσι; ὅρα εἰς τὸ περὶ ὁδηγιῶν Συντάξεως τοῦ πρώτου τόμου· σοφῶς ἄρα ὁ σοφὸς Ἀσώπιος προσδιορισμοὺς διὰ πλαγίων πτώσεων ἀποκαλεῖ· καὶ ἂν μὲν τὸ ὄνομα τὸ συντασσόμενον μὲ γενικὴν, ἢ δοτικὴν, ἢ αἰτιατικὴν ἦνε οὐσιαστικὸν, τότε πρέπει νὰ ἐξετάζηται καὶ ἡ σχέσις τῆς γενικῆς μόνης, τὴν ὁποίαν ἔχει πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον, καθὼς, ἡ λευκότης τῆς χιόνος, ἡ χωλότης τοῦ Ἀγησιλάου, σταγὼν ὕδατος, ἀγρὸς Περικλέους, κτήτωρ οἰκίας, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τῆς ὑποστάσεως πρὸς τὴν ἰδιότητα, ἡ δὲ δευτέρα τὴν τῆς ὑποστάσεως πρὸς τὸ συμβεβηκὸς, ἡ τρίτη τὴν τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος, ἡ τετάρτη τὴν τοῦ κτήτορος πρὸς τὸ κτῆμα, καὶ ἡ πέμπτη τὴν τοῦ κτήματος πρὸς τὸν κτήτορα, καὶ τινὲς μόλα ταῦτα ἐν γένει τὰς ἀποκαλοῦσι γενικὰς κτητικὰς, πλὴν τῆς τοῦ ὅλου, τὴν ὁποίαν γενικὴν διαιρετικὴν ὀνομάζουσι· καὶ τίνες μάλιστα; οἵτινες ἀνὰ χεῖρας τὸ τοῦ Ἀσωπίου Συντακτικὸν ἔχουσιν· ἂν δὲ τὸ ὄνομα τὸ συντασσόμενον μὲ γενικὴν, δοτικὴν, αἰτιατικὴν ἦνε ἐπίθετον, τότε ζητητέα ἡ τάξις, πρὸς ἣν ἀνάγεται, καὶ εὐρεθείσης, νὰ ἐφαρμόζηται ὁ κανὼν ἐκείνης τῆς Κλάσεως. Π. Χ. μνήμων τῆς χάριτος—ἐπιλήσμων τῶν φίλων — δύσνους τῇ πόλει — εὔνους τῇ πατρίδι — σοφὸς τὰ μηχανικὰ καὶ δεινὸς τὸ λέγειν· ἡ μὲν γενικὴ εἶνε προσδιορισμὸς διὰ πλαγίας πτώσεως τοῦ ἐ π ι λ ή σ μ ω ν καὶ μ ν ή μ ω ν· διότι τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ συντάσσονται μὲ γενικὴν, κτλ. ἡ δὲ δοτικὴ εἰς τὰ ἀκόλουθα παραδείγματα ὁμοίως εἶνε δοτικὴ προσδιορισμὸς διὰ πλαγίας πτώσεως τοῦ δ ύ σ ν ο υ ς καὶ ε ὔ ν ο υ ς· διότι τὰ σημαίνοντα φιλικὴν, ἢ ἐχθρικὴν διάθεσιν συντάσσονται μὲ δοτικήν· ἡ δὲ αἰτιατικὴ εἰς τὰ τελευταῖα εἶνε προσδιορισμὸς ἐπίσης διὰ πλαγίας πτώσεως τοῦ σ ο φ ὸ ς καὶ δ ε ι ν ὸ ς τὸν κατά τι ἐμφαίνουσα προσδιορισμὸν, ἐλλειπτικὴ τῆς Κ α τ ὰ, ἢ εἰ ς, ἢ π ρ ό ς· διότι τὰ Ἀόριστα τῶν ἐπιθέτων χρήζουσι τοῦ κατά τι προσδιορισμοῦ πρὸς μερίκευσιν τῆς γενικῆς ἰδέας των· ταῦτα ῥητῶς ἀποφαίνεται ὁ σοφὸς Ἀσώπιος λέγων «τὰ μὲν ὀνόματα καὶ ῥήματα, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μὲ γενικ: δοτικ: αἰτιατικ: αὐτὰ μὲν λέγονται, ὅτι συντάσσονται μὲ γενικ. δοτικ. αἰτ.

οὐχὶ ὅμως καὶ αὐταὶ νὰ λέγωνται συντακτικαὶ, ἢ κτητικαὶ, ἢ διαιρετικαί· ἀλλ' εἰς μὲν τὰ ὀνόματα νὰ λέγωνται προσδιορισμοὶ διὰ πλαγίων πτώσεων, εἰς δὲ τὰ ῥήματα ἀντικείμενα·—ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσι] ἡ μὲν γενικὴ ἑτέθη καθ' ἕλξιν ἐκ τοῦ ἡγουμένου ἀ σ μ ά τ ω ν· ἡ δὲ ε ἰ ς ἀναφορὰν σημαίνει·— ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι] τοῦτο ἀναφερόμενον εἰς τοὺς συνόντας εἶνε παθητικὸν, εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς, Μέσον ἀνεκτικόν.

§. 8. Καὶ εἰ] ἡ φράσις αὕτη εὑρίσκεται καὶ ἀντιστρόφως — ε ἰ κ α ί· περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν δύο τούτων φράσεων πολλὰ λέγουσιν οἱ ἑλληνισταὶ παρὰ Βασιάδῃ, ἀλλὰ τὸ κατ' ἐμὲ προτιμητέα ἡ τοῦ Σαυππίου γνώμη· λέγει δὲ ὁ σοφὸς οὗτος μὲ ἀρκετὴν ἐμβρίθειαν ὡς ἑξῆς: ἑκάτεραι αἱ φράσεις ἐκφράζουσί τι, τὸ ὁποῖον ἀντιμάχεται μὲν εἰς τὰ ἐμπεριλαμβανόμενα ἐν τῇ πρώτῃ προτάσει (πρώτην δὲ πρότασιν ἐννοεῖ, ὡς νομίζω, τὴν πρότασιν τῆς ἀποδόσεως, ἥτις εἶνε καὶ ἡ κυρία) ἀλλ' οὐχ ἧττον ταῦτα ὑπάρχουσιν, ἢ γίνονται. Καὶ ἡ μὲν φράσις: κ α ὶ ε ἰ, ὡς ἐνταῦθα, δεικνύει ἀντιμαχόμενα μόνα τὰ ἐν τῇ ὑποθετικῇ προτάσει ἐμπεριεχόμενα· ἡ δὲ ἑτέρα ἡ: ε ἰ κ α ὶ, δεικνύει, ὅτι πρᾶγμά τι, ὅπερ μετ' ἄλλων πολλῶν (διότι τοῦτο ἐμφαίνει ὁ Καὶ) ἢ ὑπάρχει, ἢ δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἀντιμάχεται μὲν (εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς κυρίας προτάσεως), ἀλλ' οὐδὲν ἰσχύει, (καθὼς λέγομεν, ἂν καὶ δὲν ἠθέλησας νὰ μὲ συνδράμῃς, ἐγὼ ὅμως οὐχ ἧττον ἐτελείωσα τὴν δουλειάν μου)· καὶ ἐντεῦθεν ἡ μὲν φράσις: κ α ὶ ε ἰ, αὐξάνει καὶ ἐξαίρει τὴν δύναμιν τῶν ἐπαγομένων· ἡ δὲ: ε ἰ κ α ὶ ἐξ ἐναντίας ἐλαττοῖ αὐτὰ καὶ τὰ περιστέλλει· δὲν ἀρνούμεθα ὅμως, ὅτι ἡ φράσις: ε ἰ κ α ὶ ἐνίοτε ἀντικαθιστᾷ τὴν ἑτέραν· — τῆς γνώμης καὶ κακοδαιμονίας] τῆς κακῆς καὶ διεφθαρμένης του προαιρέσεως, καὶ τῶν ὁμοίων του φρονημάτων·—ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν]= τὰ κατορθώματά του, καὶ ἡ παροῦσα εὐτυχία του καλύπτει καὶ σκότος ἐπιχέει εἰς ταῦτα τὰ ἐλαττώματά του· — αἱ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι]=αἱ τυχηραὶ εὐτυχίαι· τὸ δὲ συγκρύψαι προσδιορίζον τὸ δ ε ι ν α ὶ ἐμφαίνει τὸν κατά τι προσδιορισμόν· —τὰ τοιαῦτα ὀνείδη] δηλ. τὴν ἀκρασίαν τοῦ βίου, τὴν μέθην, τοὺς κορδακισμοὺς κτλ. —εἰ πταίσει] ἂν ὁ Φίλιππος πάθῃ τι ἀτύχημα νικηθῇ·—δείξειν οὐκ εἰς μακρὰν]= ἐντὸς ὀλίγου· πόθεν εἰκάζων τοῦτο προφητεύει; ἐκ τῆς θελήσεως πρῶτον τῶν θεῶν· μισοῦσι γὰρ οἱ θεοὶ τοὺς τοιούτους, καὶ δεύτερον ἐκ τῆς μετὰ λόγου σκέψεως καὶ θελήσεως τῶν Ἀθηναίων. Περὶ δὲ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ δ ε ί ξ ε ι ν ἄλλοι ἄλλως εἰκοτολογοῦσιν, ἐγὼ ὅμως τοῖς πλείστοις τῶν ἐκδοτῶν συμφωνῶν λέγω, ὅτι ὑποκείμενον αὐτοῦ εἶνε αὐτὸς ὁ Φίλιππος· καὶ ἄν τινες ἀντικρούωσι λέγοντες, ὅτι ἀδιανόητον τὸ τοιοῦτον τὸν ἀδείξῃ ὁ Φίλιππος μόνος του τὰ ὀνείδη του, εἶνε πολὺ λογικὸν καὶ ὀρθότατον, ἂν ἀναλογισθῶσι τὴν Τουρκικὴν παροιμίαν «πρὰκ σαρχοσοῦ, γκεντὶ δουσέρ·»=ἄφες τὸν μεθυσμένον, μὴ τὸν σπρώχνεις, μόνος του πίπτει. ὁ Φίλιππος βεβαίως δὲν εἶνε τοσοῦτον ἄφρων νὰ δείξῃ ταῦτα μόνος του ἐκὼν καὶ ἐπίτηδες, ἀλλ' ἀκουσίως, ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι θέλωσι νὰ ποιῶσι τὰ δέοντα, ἅπερ εἶνε τὸ νὰ ἐκστρατεύωσιν οἱ ἴδιοι, τὸ νὰ εἰσφέρωσι χρήματα, ἂν δὲν θέλωσι νὰ μεταβάλωσι τὰ θεωρικὰ εἰς στρατιωτικὰ, τὸ νὰ βοηθήσωσιν ἐῤῥωμένως καὶ ὡς πρέπει τοὺς Ὀλυνθίους, καὶ τὸ νὰ κακοποιῶσι συγχρόνως τὴν χώραν ἐκείνου μὲ ἄλλην δύναμιν, καὶ τῶν Θεῶν ἅμα θελόντων· διότι τότε, ὅταν ταῦτα γείνωσι, καὶ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, ταῦτα πάντα θὰ φανερωθῶσιν [illegible]

γὰρ] καὶ ἡ παραβολικὴ αὕτη ἀπόδειξις τοῦτο προσέτι ἀποδεικνύει, τὸ ὅτι αὐτὸς ὁ Φίλιππος ἀκουσίως θὰ δείξει τὰ ἐλαττώματά του· οἱ ἀρχαῖοι ἐσυνείθιζον νὰ παραβάλλωσι τὰς πολιτείας δηλ. τὰς δημοκρατίας πρὸς τὰ ἀνθρώπινα σώματα, καὶ τὴν καλὴν, ἢ κακὴν κατάστασιν αὐτῶν τῶν πολιτειῶν πρὸς τὸ ὑγιεινὸν, ἢ νοσῶδες τούτων· διὰ τοῦτο καὶ μεταφορικῶς λέγουσι « νοσοῦσιν αἱ πόλεις »·— ἕως] ἀναφορικὸν τοῦτο μόριον χρονικὸν συσχετιζόμενον πρὸς τὸ τέως, ὅπερ παρελείφθη εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τὴν « οὐδὲν ἐπαισθάνεται»· καθότι οὐ μόνον τὰ συσχετικὰ πτωτικὰ παραλείπονται, ὅταν τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν τεθῇ, καθὼς, ἀπολαύω, ὧν ἔχω ἀγαθῶν, » ὅπερ πλῆρες ἤθελεν ἦνε, « ἀπολαύω τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, ἃ ἔχω, » ἀλλὰ καὶ τὰ συσχετικὰ μόρια πολλάκις· ἀλλ' ἡμεῖς ὅταν ποιῶμεν τὴν σύνταξιν, εἴτε ἀνάλυσιν συντακτικὴν τοῦ λόγου, πρέπει νὰ ἀναπληρῶμεν ταῦτα ἔξωθεν· — ἐῤῥωμένος] ὁ παρακείμενος οὗτος γίνεται ἀπὸ τὸ θέμα ῥ ώ ω-ῥωννύω-ῥώννυμι λαμβανόμενος ἀντὶ ἁπλῶς ἐπιθέτου = δυνατὸς-ὑγιής·— πάντα κινεῖται] ὅλα τὰ σαθρὰ μέλη λαμβάνουσι κίνησιν, εἴτε σπάσιμον κοκκάλου ἤθελεν ἦνε, εἴτε ἐξάρθρωσις, εἴτε ὁ,τιδήποτε ἄλλο· τὸ δὲ κ ι ν ε ῖ τ α ι ἐμφαίνει τὴν ταραχώδη καὶ ἀνώμαλον κίνησιν καὶ τῶν νοσούντων σωμάτων, καὶ τῶν στασιαζουσῶν πολιτειῶν·—ῥῆγμα] ῥῆγα λέγουσιν, ὅτι κατὰ τοὺς ἰατροὺς λέγεται ἡ ῥῆξις (τὸ σπάσιμον) φλεβός τινος, ἢ ἀρτηρίας, στρέμμα δὲ, παράβασις (στραγγούλισμα) ἄρθρου· ἄλλοι δὲ, ῥῆγμα μὲν λέγουσι τὴν διάτασιν, τὸ τέντωμα νεύρου, ὅπερ συνωνύμως ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν διάστασιν, στρέμμα δὲ, τὴν παράβασιν τὸ παράβγαλμα κοκκάλου τινὸς, ἃ καὶ ὀρθότερα· διότι κατὰ τοὺς πρώτους τὸ ζῶον θὰ κινδυνεύσει ν' ἀποθάνῃ· ἐπειδὴ ὅταν σπάσῃ φλέψ τις, ἢ ἀρτηρία, δύναται νὰ ζῇ τὸ ζῶον; ἐκτὸς ἂν εἴπῃ τις, ὅτι προλαβόντος τοῦ χειρουργοῦ καὶ δήσαντος ταύτας, μετὰ ταῦτα τοῦ σώματος ἀῤῥωστήσαντος, κινοῦνται καὶ παρουσιάζονται· τὸ δὲ ῥῆγμα καὶ στρέμμα κτλ. εἶνε ἀνάπτυξις καὶ ἐπεξήγησις τοῦ π ά ν τ α·—τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων] οὕτω καὶ τὰ κακὰ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων· αἱ γενικαὶ ἐμφαίνουσι τὴν σχέσιν τῆς ὑποστάσεως πρὸς τὸ συμβεβηκὸς, ὅπερ εἶνε τὰ κακά·—ἕως ἂν ἔξω πολεμῶσι]=τῆς Ἐπικρατείας των· —τοῖς πολλοῖς]= τοῖς πλήθεσι-τοῖς λαοῖς·— ἐπειδὰν δ' ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ] γενικῶς μὲν ἐκλαμβανομένου τοῦ λόγου, δύναται τὸ σ υ μ π λ α κ ῇ ἴσον τῷ ἐκραγῆναι ἀπ' ἀρχῆς· μερικώτερον ὅμως, ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ μάχην συγκροτηθῆναι· ὑπῆρχε γὰρ πόλεμος μεταξὺ Φιλίππου καὶ Ὀλυνθίων· βέλτιον ὅμως νὰ ἐκληφθῇ γενικώτερον· διότι τότε τὰ κακὰ γενικῶς πάντων τῶν τυράννων ἀνακαλύπτονται, ὅταν γειτονικός τις πόλεμος ἐκῤῥαγῇ, ὅπερ ἡ γενικὴ ἱστορία πολλαχοῦ μᾶς διαδηλοῖ, ὡς νῦν ὁ πόλεμος τῶν Ὀλυνθίων, οἵτινες εἶνε ὅμοροι καὶ γείτονες τοῦ Φιλίππου· τὸ δὲ συμπλέκεσθαι καὶ τὰ ἐκ τούτου παράγωγα κυριολεκτοῦνται ἐπὶ τῶν ἀθλητῶν· διότι οὗτοι ἀθλοῦντες καὶ παλαίοντες συμπλέκονται· γενικώτερον δὲ ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ἀγωνιζομένων καὶ μαχομένων περὶ ὁποιουδήποτε πράγματος· ἀπὸ δὲ τὰ πρόσωπα μετηνέχθη ἔπειτα καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, καθὼς, πόλεμος συνεπλάκη-μάχη συνεπλάκη, ἐν ᾧ κυρίως καὶ ἀληθῶς οἱ ἄνθρωποι συμπλέκονται ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ἐν ταῖς μάχαις, καὶ οὐχὶ οἱ πόλεμοι καὶ αἱ μάχαι· — ἐποίησεν ἔκδηλα]=ποιεῖ· ἐπειδὴ ὁ Ἀόριστος καὶ ἐνταῦθα τὸ εἰωθὸς γίγνεσθαι σημαίνει.

§. 9. Εἰ δέ τις] ὁ δὲ ἐναντιωματικὸς πρὸς τὰ εἰρημένα, πρὸς ἃ καὶ συνδέον-

ται ἀντιθετικῶς τὰ ἑπόμενα, καὶ μεταβατικὸς συνάμα·—εὐτυχοῦντα ὁρῶν] ἡ μετοχὴ εἰδική· ὁ ῥητωρ ἀφ' οὗ διὰ τῆς ἐκθέσεως τῶν προηγουμένων ἐξεγύμνωσε τὸν Φίλ. ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν συμμάχων του, τὴν εὔνοιαν τῶν ὑπηκόων του Μακεδόνων, τοὺς ἐμπειροπολέμους στρατιώτας, τὸ νηφάλιον τοῦ τρόπου του καὶ τὸ νουνεχὲς, καὶ ἠδύνατό τις μόλα ταῦτα νὰ τῷ παρατηρήσῃ τὴν τύχην του, ἥτις ἔτι ἔμενεν εἰς αὐτὸν, καὶ ἥτις κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἀντίῤῥοπος σχεδὸν τῶν ἄπερ ἀπώλεσεν ὁ Φίλιππος, ὡς ἀνωτέρω ἐῤῥέθη, καὶ τὴν μεγίστην ῥοπὴν ἔχει πρὸς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, διὰ ταῦτα μεταβαίνει ἤδη καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῆς, ἵνα ἐνθαῤῥύνῃ καὶ κατὰ τοῦτο τοὺς Ἀθηναίους κατ' ἐκείνου. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν φαίνεται, ὅτι συμμερίζεται τὴν δόξαν τῶν πολλῶν περὶ τῆς ἰσχύος τῆς τύχης, μετὰ ταῦτα ὅμως προχωρῶν ἐκφέρει γνώμην περὶ αὐτῆς ἐμβριθεστάτην, ὅτι ἡ τύχη διευθύνει τὰ πάντα κατὰ θείαν βουλὴν, συλλαμβάνουσα μὲν καὶ βοηθοῦσα τοὺς εὐσεβεῖς καὶ δικαίους, καὶ τοὺς θέλοντας νὰ ποιῶσι τὰ δέοντα, καταπολεμοῦσα δὲ καὶ τιμωροῦσα τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ καθημένους ἀργούς. Ἡροκλ. Βασά.—ταύτῃ] —διὰ τοῦτο-διὰ τὴν παροῦσάν του εὐτυχίαν· αἱ δοτικαὶ ταύτῃ καὶ τούτῳ κατ' οὐσίαν τῆς σημασίας των ποσῶς δὲν διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ κατὰ τὸ γένος μόνον, μόλον ὅτι καὶ τὸ γένος αὐτῶν ὅλως ἀπεσκίασθαι διὰ τὴν ἐπιῤῥηματικὴν των σημασίαν, εἰς ἣν μετέπεσον· ὡς δὲ Ἀντωνυμίαι ἔχουσιν ἔλλειψιν τῆς ἐπί· —λογισμῷ χρῆται] κατὰ περίφρασιν =φρονίμως συλλογίζεται·—τὸ ὅλον] βέλτιον ἐνταῦθα τὸ ἔναρθρον, παρὰ τὸ ἄναρθρον, διότι δηλοῖ τὸ σύνολον-τὸ πᾶν εἶνε ἡ τύχη· τὸ δὲ ὅλον εἶνε κατηγορούμενον· —παρὰ πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα] τοῦτο ἡ κοινὴ δόξα· ἡ δόξα ὅμως τῶν σοφῶν, καὶ μάλιστα Πλάτωνος, καὶ Δημοσθένους ἦτο, ὅτι ὁ θεὸς μὲν πάντα, ἀλλὰ μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ τύχη καὶ ὁ καιρὸς διακυβερνῶσι πάντα τὰ ἀνθρώπινα· —οὐ μὴν ἀλλὰ] ἐν τῇ φράσει ταύτῃ, ἐπειδὴ ἔλειψε τὸ ῥῆμα, μετὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόφασις συνδέεται,(ἥτις εἶνε ἡ κατ' ἀντίθεσιν ἐννοουμένη πρὸς τὴν κοινὴν δόξαν τὴν,ὅτι ἡ τύχη εἶναι τὸ πᾶν, τὴν ὁποίαν παραδέχεται μὲν στιγμιαίως ἀλλ' ἀπορρίπτει ἔπειτα διὰ τοῦ: οὐ μὴν καὶ οὕτως ἔχει, ὅτι δηλαδὴ διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν εἶνε καὶ φοβερὸς ὁ Φίλιππος εἰς τὸ νὰ τὸν πολεμήσῃ τις· ἐν ταύτῃ, λέγω, τῇ προτάσει, παραλειφθέντος τοῦ ῥήματος τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἀποφατικὴ πρότασις συνεμίγη μετὰ τῆς καταφατικῆς τῆς « οὐ μὴν, ἀλλ' ἔγωγε ἐλοίμην ἄν· » ὥστε ὁ Ἀλλὰ κυρίως εἶνε αἰτιολογικὸς, αἰτιολογῶν τὴν ἀποσιωπηθεῖσαν ἀντίθετον πρότασιν τὴν «οὐ μὴν καὶ ἀληθῶς οὕτως ἔχει, ὅτι ἡ τύχη εὐνοεῖ τὸν Φίλιππον· διότι ἐγὼ---ἐλοίμην ἂν τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην, ἢ τὴν ἐκείνου·—εἴ τις δοίη---ἐλοίμην ἄν] ἡ ὑπόθεσις ἰδεατὴ καὶ προβληματώδης, ἡ δὲ συνέπεια τῆς ἀποδόσεως ἐνδεχομένη·—τὴν τῆς--πόλεως τύχην] οἱ ἀρχαῖοι ἐφρόνουν, ὅτι οὐ μόνον ἕκαστος ἄνθρωπος ἰδίαν ἔχει τύχην, ἀλλὰ καὶ ἑκάστη πόλις, καὶ ἕκαστον ἔθνος, ὡς καὶ ἡμεῖς φρονοῦμεν, ὅτι ἕκαστος τῶν χριστιανῶν ἕνα ἔχει Ἄγγελον φύλακα, πρὸς ὃν ἀνάγεται καὶ ἡ ἐν τῷ Ἀποδείπνῳ ἱκετικὴ εὐχὴ «Ἅγιε Ἄγγελε, ὁ ἐφεστὼς τῆς ἀθλίας ψυχῆς, καὶ ταλαιπώρου μου ζωῆς» κτλ. ἕκαστον δὲ ὁλόκληρον ἔθνος μὴ χριστιανὸν ἕνα μόνον ἄγγελον κατὰ τὴν Γραφὴν ἔχει φύλακα· —πολὺ πλείους ἀφορμὰς] ἐῤῥέθη εἰς τὰ προηγούμενα πότε τὰ συγκριτικὰ λαμβάνουσι καὶ ἐπιτατικὰ μόρια καὶ πτωτικά· ὁμοίως καὶ περὶ ἀφορμῆς εἴρηται, ὅτι κυρίως εἶνε τὸ μέσον, δι' οὗ τις πράττει τι· αἱ δὲ περισσότεραι ἀφορμαὶ εἰς τὸ νὰ

ἔχητε τὴν ἀντίληψιν τῶν θεῶν εἶνε, ὅτι ὑμεῖς εἶσθε εὐσεβεῖς καὶ δίκαιοι, ἐκεῖνος ἐπίορκος, ἄδικος καὶ πλεονέκτης· — καθήμεθα] τὴν ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν ἐκφράζει τῶν Ἀθηναίων μεταφορικῶς· — αὐτὸν ἀργοῦντα---ἐπιτάττειν] ἡ μὲν αἰτιατικὴ α ὐ τ ὸ ν προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον τινὰ, ἡ δὲ Μετοχὴ προσδιορίζει τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ὑποκειμένου α ὐ τ ό ν·—μήτι γε δὴ]=πολὺ ὀλιγώτερον συγχωρεῖται ὁ ἀργῶν νὰ ἐπιτάττῃ τοὺς θεοὺς νὰ πράττωσί τι ὑπὲρ αὐτοῦ· αὗται δὲ αἱ φράσεις, μ ή τ ι γ ε, μ ή τ ι δ ὴ, μ ή τ ι γ ε δ ὴ, ἐὰν μὲν προηγῆται πρότασις καταφατικὴ, ἐξηγοῦνται συνήθως «πόσῳ μᾶλλον, ἢ πολλῷ μᾶλλον· ἐὰν δὲ προηγῆται ἀποφατικὴ, τότε ἐξηγοῦνται ἀντιθέτως «πόσῳ ὀλιγώτερον· καὶ τὸ μὲν μὴ ἐν ταύταις κατ' ἄλλους μὲν εἶνε ἀπαγορευτικὸν=ἵνα μὴ εἴπω, τὸ δὲ τι μετριαστικὸν, καὶ τό γε ἐλαττωτικόν· κατ' ἄλλους δὲ τὸ δὴ ἐπιτείνει τὴν βεβαιωτικὴν δύναμιν τοῦ γε, τὸ δὲ τι τὴν τοῦ μή· —οὐ δὴ θαυμαστὸν, εἰ---περιγίγνεται] ὁ δὴ συμπερασματικός· τὸ δὲ ε ἰ ἔχει σημασίαν θετικὴν ἴσην τῷ ὅτι· ἐπειδὴ αὐτὸ δὲν ἔχει μόνον σημασίαν καθαρῶς ὑποθετικὴν, ἀλλ' ἔχει καὶ διστακτικὴν ἢ ἐρευνητικὴν, καθὼς, «εἰ πέπαυται τῆς ἐδωδῆς, σκέψομαι»· καὶ θετικὴν κυρίως, ἥτις παρίσταται ὑπὸ ἔκφρασιν ὑποθετικὴν, καθὼς, «θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκαμεν, εἰ ἀρχὴν διδομένην ἐδεξάμεθα»· ὅπου τὸ «εἰ ἐδεξάμεθα» ἠδύνατο νὰ ἐξηγηθῇ καταλληλότερον καὶ σαφέστερον θετικῶς διὰ τοῦ ὅτι· καὶ ἀπορηματικήν· ἐνταῦθα δὲ θετικὴν=τῷ ὅτι, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἑπόμενα, εἰ ἀντήρατε-εἰ οὐκ ἠθελήσατε-εἰ ἀνηλίσκετε, εἰ προεκινδυνεύετε, εἰ ὀκνεῖτε, εἰ μέλλετε· ὅρ. Συντακτ. Ἀσωπίου· καὶ μ' ἕνα λόγον τότε κυρίως ἐκφράζει ὑποθετικὴν σημασίαν τὸ ε ἰ, ὅτε εἶνε ἀνάλυσις ὑποθετικῆς Μετοχῆς, καθὼς, εἰ περιπατεῖ, κινεῖται=περιπατῶν κινεῖται· ὅτε ὅμως εἶνε ἀνάλυσις ἢ ὀνοματικῶν ἀπαρεμφάτων, ἢ ἀπορίας, θαυμασμοῦ, καὶ ἐκπλήξεως, εἶνε ἀπορηματικὸν, διστακτικὸν, θετικόν· —στρατευόμενος, καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς] καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πρώτου Ὀλυνθιακοῦ λέγει, καὶ εἰς τὸν πρῶτον κατὰ Φιλίππου· ἡ δὲ ὁριστικὴ α ὐ τ ὸ ς ἐτέθη πρὸς ἔμφασιν ἔχουσα τὴν διασταλτικήν της ἔννοιαν·—μηδένα καιρὸν, μηδ' ὥραν] διὰ τί ἐτέθη τὸ μ η δ έ ν α, καὶ οὐχὶ τὸ ο ὐ δ έ ν α; διὰ τὸ ε ἰ· καὶ διὰ μὲν τοῦ καιροῦ ἐννοεῖ πᾶσαν εὔκαιρον περίστασιν, διὰ δὲ τοῦ ὥ ρ α ν τὰς τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους, ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον, καὶ χειμῶνα· —οὐ δὴ θαυμάζω τοῦτ' ἐγὼ] ὁ δὴ ἐπανελήφθη· ἡ δὲ δεικτικὴ τ ο ῦ τ ο ἔχει τὴν δεῖξιν κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸ περιγίγνεται· τὸ δὲ ἐ γ ὼ ἐτέθη εἰς τὸ τέλος πρὸς ἔμφασιν καὶ τόνον τοῦ λόγου μετὰ τῆς διασταλτικῆς του ἐννοίας.—ὧν]=μηδὲν τούτων, ἃ ποιεῖν προσήκει· ἀλλὰ καθ' ἕλξιν ἐτέθη γενικὴ·—περιῆμεν]=ἐνικῶμεν· ἡ τοιαύτη σημασία τοῦ π ε ρ ί ε ι μ ι καὶ π ε ρ ι γ ί γ ν ο μ α ι πηγάζει ἀπὸ τὴν περὶ οὗτω· περίειμι=εἶμαι περισσὸς-ἀνώτερος· ὁμοίως καὶ τὸ δεύτερον, γίνομαι ἀνώτερος· ἄρα καθὸ ἀνώτερος, καὶ νικητής.

§. 10. Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω] ὁ ἀλλὰ θετικὸς διὰ τὴν ἀνωτέρω ἄρσιν «οὐ δὴ θαυμάζω»· ἡ δὲ δεικτικὴ εἶνε προπαρασκευαστικὴ ἔχουσα τὴν δεῖξιν εἰς τὰ ἑπόμενα, εἰ ἀντήρατε κτλ. ἐπανέλαβε δὲ πολλάκις τὸ θ α υ μ ά ζ ω, διὰ ν' αὐξήσῃ τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἀπορίαν του·— Λακεδαιμονίοις μεν ποτε] ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου, ὅστις ἔλαβεν ἀρχὴν ἀπὸ τὰ 395—394 π. Χ. Καὶ ἄλλοι μὲν ἐννοοῦσι τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον, καθ' ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβοήθησαν τοὺς Θηβαίους κατὰ Λακεδαιμονίων, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἐκ τῶν Θηβῶν· ἄλλοι δὲ τὸν Κορινθ-

θιακὸν, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες ἀνωτέρω, ἐν ᾧ ὅσοι τῶν Ἀθηναίων ἔπεσον, μετὰ πομπῆς μεγάλης ἐνεταφιάσθησαν, ὁπότε καὶ ὁ Λυσίας ἐξεφώνησε τὸν Ἐπιτάφιόν του· εἶχον δὲ τότε οἱ Λακεδαιμόνιοι μεγίστην δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ τέλει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου εἰς τὰ 404 π. Χ. μόλα ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐτόλμησαν ν' ἀντιπαραταχθῶσι καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔχοντας τοσαύτην δύναμιν·—ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων] ὀρθῶς ἐτέθη τοῦτο, διὰ νὰ κατρακυλίσῃ ἀκολούθως σχεδὸν μόνη τις ἡ ἀντίθεσις οὕτω, «Λακεδαιμονίοις μὲν ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε-νυνὶ δ' ὀκνεῖτε -ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων»· ὁμοίως καὶ παρακάτω «ἵν' οἱ ἄλλοι (Ἕλληνες) τύχωσι τῶν δικαίων (τὴν αὐτονομίαν των δηλαδὴ), τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀνηλίσκετε· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε---τὰ δὲ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε»: —ἀντήρατε] ἐσηκώσατε ὅπλα κατ' αὐτῶν· εἶνε δὲ τὸ ἀνταίρειν ἀντίθετον τοῦ συναίρεσθαι· λαμβάνεται δὲ πολλάκις καὶ ἀμεταβάτως, ὡς ἐνταῦθα τώρα·—καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι] τοῦτο σημαίνει τὸ νὰ ἐπιθυμῇ τις νὰ ἔχῃ τὰ περισσότερα παρὰ τὸ δίκαιον καὶ τὴν κοινὴν ἰσότητα, καὶ τὸ νὰ κινῇ πάντα λίθον πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τούτων· ἐν ᾧ λοιπὸν οἱ Ἀθηναῖοι ἠδύναντο νὰ ὠφεληθῶσιν ἰδιαιτέρως κατὰ πολλὰ, ἐὰν συνεχώρουν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους νὰ ἀδικῶσι τοὺς Ἕλληνας, μὲ ὅλα ταῦτα δὲν τὸ κατεδέχθησαν· ἀλλὰ ζητητέον τίνι τρόπῳ ἤθελον ὠφεληθῇ ἰδίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι· πρῶτον καὶ κύριον ἤθελον ὠφεληθῇ, μὴ ἀναλίσκοντες τὰ χρήματά των, μὴ ἀπολλύντες τὰ στρατεύματά των, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ εἰς τοὺς πολέμους ἀναπόδραστα· καὶ δεύτερον ἴσως καὶ παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἐλάμβανόν τι, ἵνα μὴ λάβωσι μέρος εἰς τὸν πόλεμον ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων·—ἐξὸν] οὐδετεροαπόλυτος Μετοχὴ, τῆς ὁποίας ὑποκείμενον εἶνε τὸ πλεονεκτῆσαι, ἀποδίδεται δὲ εἰς τὸ οὐκ ἠθελήσατε·—τύχωσι] τύχοιεν ἔπρεπε νὰ εἴπῃ· διότι ὁ ἵνα ἐξαρτᾶται ἀπὸ παρωχημένου τοῦ ἀνηλίσκετε· τίθεται ὅμως καὶ ὑποτακτικὴ ἀπὸ παρωχημένων Ὁριστικῆς ἐξαρτωμένη, ὅταν ἡ συνέπεια καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως διαρκῇ ἀκόμη, καθ' ὃν χρόνον ὁ λέγων ὁμιλεῖ, ἢ ὅταν μεταφέρῃ ἑαυτὸν νοερῶς εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον, καθ' ὃν ταῦτα, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἔγειναν, καὶ τότε ὡς νὰ ἐξαρτᾶται ἡ ὑποτακτικὴ ἀπὸ ἐνεστῶτα Ὁριστικῆς· ἢ καὶ τέλος, ὅταν ὁ λόγος θεωρῆται ὡς αὐθυπόστατος καὶ ἀνεξάρτητος· ἢ καὶ ἐμφαίνηται βεβαία καὶ ἀναγκαία ἡ συνέπεια, ὡς ἐνταυθα, ἀπὸ τὰ ἡγούμενα· —καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει] τὸ ἕκαστον πρῶτον εἶνε ἀντικείμενον τοῦ σεσώκατε, καὶ δεύτερον ἀντιθετικὸν πρὸς τὸ «πάντας τοὺς ἄλλους» ἡ δὲ γενικὴ τῆς Ὁριστικῆς ἐπαμφοτερίζει· δηλαδὴ εἶνε τοῦ ὅλου γενικὴ πρὸς τὸ ἕκαστον, καὶ πρὸς τὸ καθ' ἕνα· καὶ τὸ μὲν «ἐν μέρει» σημαίνει τὸ μερικώτερον πρὸς ἐπίτασιν τοῦ ἕκαστον, τὸ δὲ καθ' ἕνα σημαῖνον μερισμὸν προσδιορίζει καὶ μερικεύει ἔτι μᾶλλον τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐν μέρει=χωριστὰ ἕκαστον αὐτῶν μερικῶς σεσώκατε· —τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν] ὅπου ὑπάρχει αὐτοπάθεια, ἐκεῖ αἱ κτητικαὶ προσλαμβάνουσι καὶ τὰς γενικὰς τῶν Ὁριστικῶν, ὅπου δὲ λείπει ἡ αὐτοπάθεια, μόναι αἱ κτητικαὶ τίθενται, καθὼς, «καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε, καὶ, «ὁ Φίλιππος τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ὑμᾶς ἀποστερεῖ· ποῖα δὲ εἶνε, τὰ ὁποῖα ἀπολέσαντες κάθηνται; Ἀμφίπολις, Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, κτλ. —μηδὲ εἷς] τὸ διαλελυμένον ἔχει μεγαλητέραν ἔμφασιν τοῦ συνθέτου μηδείς·—δύναται] τοῦτο ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ τῷ θέλειν· καθότι οὐ-

χὶ ὅτι δὲν δύνανται νὰ λογισθῶσιν, ἀλλὰ δὲν θέλουσι· ἐπειδὴ τὰ πάθη τοσοῦτον σκοτίζουσι τὸν νοῦν, ὥστε δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ συλλογίζηται τὸ ὀρθὸν, τὸ ἀληθὲς, καὶ τὸ συμφέρον του· —πόσον-χρόνον] ἐννέα ἤδη ἔτη πολεμοῦσι πρὸς τὸν Φίλιππον περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως· ὥστε τὸν δεύτερον τοῦτον Ὀλυνθιακὸν λόγον ἐξεφώνησεν ὁ ῥήτωρ τὸ 350 π. Χ. ἂν ἡ ἐκπόρθησις τῆς Ἀμφιπόλεως ἔγεινεν εἰς τὰ 358 π. Χ. τὸ δὲ πόσον χρόνον πολεμεῖτε εἶνε ἀντικείμενον τοῦ λογίσασθαι· —καὶ τί ποιούντων ὁ χρόνος διελήλυθε] αἱ ἐρωτιματικαὶ Ἀντωνυμίαι εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐξαρτωμένων προτάσεων τιθέμεναι, γίνονται ὀρθωτικαὶ λόγου, καθὼς αἱ Ἀναφορικαὶ, ἀλλ' ἐνίοτε δὲν ἀναλύουσι τὴν πρότασιν, εἰς ἣν συντακτικῶς ἀποδίδονται, ἀλλὰ τὴν ἑπομένην, ὡς ἐνταῦθα· δὲν ἀνέλυσε τὴν μετοχὴν ποιούντων, ἀλλὰ τὸ διελεληλυθέναι, ὅπερ εἶνε ἀντικείμενον καὶ αὐτὸ τοῦ λογίσασθαι, καὶ οὐχὶ τοῦ ποιούντων· ἡ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτως «οὐ δύναταί τις λογίσασθαι τὸ πόσον χρόνον πολεμεῖτε Φιλίππῳ, οὐδὲ---λογίσασθαι τοῦτον τὸν χρόνον, ὑμῶν ποιούντων τι=οὐδέν· τοιοῦτον εἶνε καὶ τὸ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πρώτου κατὰ Φιλίππου τὸ ἡλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων, ὑμεῖς οὐδὲν ἀνάξιον τῆς πόλεως ἐπράξατε»· τὸ δὲ οὗτος ἐτέθη εἰς τὸ τέλος τῆς περιόδου καθ' ὑπερβιβασμὸν διὰ τὴν ἔμφασιν· —ἵστε γὰρ δήπου] ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀνωτέρω πρότασιν διὰ τοῦ γὰρ, διὰ νὰ τὴν ἀναπτύξῃ καλήτερα· — ὅτι---ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθε] τὸ ὅτι ἀνέλυσε τὸ ὀνοματικὸν Ἀπαρέμφατον διεληλυθέναι, ὅπερ εἶνε ἀνάπτυξις τῆς προπαρασκευαστικῆς Ἀντωνυμίας τοῦτο, καὶ ἑπομένως ἀντικείμενον τοῦ ἴστε·—μελλόντων αὐτῶν]=ὑμῶν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ ἄλλων. —ἑτέρους τινὰς] τὸ ἕτερος λαμβάνεται ἐπὶ ἑνὸς τῶν δύο ἀντικειμένων· πῶς λοιπὸν ἐνταῦθα ἔλαβε χώραν ἡ ἕτερος; καὶ ἐνταῦθα κατ' ἀκριβορρημοσύνην τὰ ἀντικείμενα δύο εἶνε· ἓν αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἕτερον ὅλοι οἱ ἄλλοι οἱ μὴ Ἀθηναῖοι· τίνες δὲ ἦσαν αὐτοὶ οἱ ἕτεροι; οἱ ξένοι, ὁ Χάρης, ὅστις κατὰ Διόδωρον Κ. 15 §. 95 ἀκόλαστος μάλιστα πάντων ἦν, ὃς «πολλὰ-παρανομῶν, ἀγαθὸν μὲν οὐδὲν διεπράξατο, τῇ δὲ πόλει διαβολάς»· καὶ ὁ Χαρίδημος, στρατηγοὶ μηδαμινοὶ καὶ ἀνάξιοι, τοὺς ὁποίους οἱ ῥάθυμοι καὶ κοῦφοι Ἀθηναῖοι ἔπεμπον εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος πόλεμον· οἱ δὲ ἀντὶ νὰ πολεμῶσιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἰδίους εὕρισκον πολέμους· ὑπαινίττεται δὲ αὐτοὺς, ἵνα τοὺς Ἀθηναίους ἐπιπλήξῃ· —αἰτιωμένων ἀλλήλους] =προφασιζομένων ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἄλλου ὡς αἰτίου τῶν κακῶν· διότι ἡ λέξις μέση οὖσα λαμβάνεται καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ· —κρινόντων]=ἀγόντων εἰς κρίσιν τοὺς στρατηγούς.— πάλιν ἐλπιζόντων]=νέας ἐλπίδας λαμβανόντων· ἐπειδὴ λίαν εὐμετάβλητοι ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν κουφόνοιάν των· οὗτοι γὰρ εὐμετάβλητοι, οἱ δὲ νουνεχεῖς ἑστηκότες καὶ σταθεροί· καὶ ὁ ῥήτωρ ἐπίτηδες τὰ ἐπαναλαμβάνει ἐπιτροχάδην, ἵνα τὸ κοῦφον αὐτῶν κομψότατα ἐξελέγξῃ· ἐπειδὴ ἐκείνους τοὺς στρατηγοὺς, τοὺς ὁποίους ὡς ἀναξίους κατέκρινον, αὐτοὺς πάλιν μετ' ὀλίγον εἰς τὰ πράγματα ἐκάλουν, καὶ ἐνεπιστεύοντο τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, μεγάλα ἐλπίζοντες οἱ κουφόνοες· —ταὐτὰ ποιούντων]τούτοις, ἃ νυνὶ ποιεῖτε.

§. 11. Εἶθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε] τὸ εἶτα καὶ ἔπειτα, ὅταν ἐπέχωσι τὸν τόπον τοῦ δεύτερον, τίθενται εἰς τὸν λόγον ἄνευ τοῦ δέ· ὅταν δὲ πρὸς τῇ τάξει δηλῶσι καὶ ἀντίθεσίν τινα, τότε προσλαμβάνουσι καὶ τὸν δέ· ἀλλ' ὅταν τί-

SISMANOGLIO

ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ διακεῖσθαι, τὸ ὁποῖον πολλάκις εἴρηται· τὸ δὲ ἀγνώμων, ἐξ οὗ τὸ ἀγνωμόνως, κυρίως σημαίνει τὸν ἐστερημένον γνώμης καὶ συνέσεως, ἔπειτα καὶ τὸν ἀχάριστον· καθότι διὰ νὰ ἦνέ τις ἀχάριστος, πρέπει νὰ ἦνε πρῶτον ἄκριτος καὶ ἀσύνετος. ἡ δὲ ἔννοια, τόσον ἀσυλλόγιστοι καὶ ἀπερίσκεπτοι εἶσθε· διὰ τοῦτο καὶ τὸ εἶτα ἐνταῦθα εἶνε κάπως ἐλεγκτικὸν, καὶ τῆς ἀτοπίας τοῦ πράγματος ἐμφαντικόν· —ἐκ χρηστῶν] ἡ ἐκ σημαίνει μεταβολήν· —φαῦλα τὰ πράγματα] ἀδύνατον τὰ πραγματα τῆς πόλεως νὰ βελτιωθῶσι, καὶ νὰ γείνωσι πάλιν χρηστὰ ἐκ φαύλων διὰ τῶν ἰδίων τρόπων καὶ αἰτιῶν, δι' ἃς ἐξέθεσεν εἰς τὸν ἀνωτέρω §. 10. ἀλλὰ διὰ τῶν ἐναντίων ἐκείνοις· δηλαδὴ διὰ τοῦ εἰσφέρειν χρήματα, τοῦ ἐξιέναι εἰς τὸν πόλεμον τοὺς ἰδίους κτλ.—διὰ τούτων--τῶν αὐτῶν] ἔμφασιν ἔχει μεγίστην οὕτως, ἢ ἂν ἔλεγε δι' αὐτῶν τούτων-ἢ διὰ τούτων αὐτῶν·—οὔτ' εὔλογον, οὔτ' ἔχον ἐστι φύσιν] οὔτε ὁ ὀρθὸς λόγος τὸ παραδέχεται τοῦτο-οὔτε αὐτὰ τὰ πράγματα ἐκ φύσεως ἐπιδεκτικὰ τοιούτου τινός· —πολὺ γὰρ ῥᾷον--πέφυκε] τὰ ἐναντία φαίνεται ὁ ῥήτωρ, ὅτι λέγει εἰς τὸν πρῶτον Ὀλυνθιακόν· διότι ἐκεῖ μὲν λέγει «πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαιτ' ἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι» ἐνταῦθα δὲ «πολὺ-ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε» τοὐτέστι τὸ κτήσασθαι εἶνε χαλεπώτερον τοῦ φυλάξαι ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν τῶν πραγμάτων· οὐδεμία ὅμως ὑπάρχει ἀντίφασις, καὶ ἐναντιότης, ἀλλ' ἑκάτερον ἰδίᾳ γίνεται· καθότι ἐκεῖνο μὲν ὁ ῥήτωρ ἀποδίδει εἰς τὴν κοινὴν δόξαν δοκεῖ, λέγει· τοῦτο δὲ εἰς τὴν φύσιν αὐτῶν τῶν πραγμάτων· πέφυκε λέγει· καὶ ἐκεῖ μὲν μερικεύει τὴν δυσκολίαν τοῦ φυλάττειν διὰ τοῦ πολλάκις δοκεῖ, καὶ οὐχὶ πάντοτε, διὰ τὴν ἀπροσεξίαν καὶ ἔπαρσιν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες τῷ ὄντι πολλάκις ἀποκτῶσι τ' ἀγαθὰ ἐκ τύχης, ἢ κληρονομίας, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν ἰδρώτων τοῦ προσώπου των· ἐνταῦθα δὲ τὸ κτήσασθαι εἶνε χαλεπὸν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων·—οὐδὲν--ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπόν] τις οὗτος ὁ πόλεμος; φανερὸν ὅτι ὃν ἐπολέμουν κατὰ τοῦ Φιλίππου, ὅστις τοὺς ἀφῄρεσε πόλεις καὶ χωρία. Ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ φαίνεται, ὅτι ἀντιφάσκει πρὸς τὰ ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ παραγράφῳ τοῦ πρώτου Ὀλυνθιακοῦ· διότι ἐκεῖ μὲν λέγει, ὅτι πρέπει νὰ φροντίσωσι διὰ τὰ λοιπὰ «διὸ δεῖ καὶ σφόδρα τῶν » λοιπῶν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι» ἐνταῦθα δὲ «οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ » πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ.» ἂν οὐδὲν ὑπάρχῃ λοιπὸν καὶ πρέπῃ ν' ἀποκτήσωσι, πῶς φροντίσουσι διὰ τὰ λοιπὰ, ἵνα μὴ χάσωσι καὶ αὐτά; ἂν δὲ ὑπάρχωσι καὶ ἄλλα λοιπὰ, πῶς ἐνταῦθα λέγει, ὅτι οὐδὲν λοιπὸν τῶν πρότερον ὑπὸ τοῦ πολέμου; οὐδεμία ὑπάρχει ἀντίφασις, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ἐκεῖ καὶ ἐδῶ· τοὺς Ὀλυνθίους αἰνίττεται κἀκεῖ κἀνταῦθα· ὁ Φίλιππος ἐπειδὴ τριάκοντα καὶ δύο πόλεις ἐπὶ Θράκης ἀφῄρεσεν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Χαλκιδικῇ Ποτίδαιαν, Μεθώνην, Ἀμφίπολιν καὶ λοιπὰ, μόνη σχεδὸν ἔμεινεν ἡ Ὄλυνθος, τὴν ὁποίαν ὡς λείψανον τῆς συμμαχίας των εἰκότως παραινεῖ νὰ φροντίσωσι, διὰ νὰ μὴ χάσωσι καὶ αὐτήν· τὰ ἴδια λέγει καὶ ἐνταῦθα· ἐπειδὴ ἐκ τῶν συμμαχικῶν πόλεων οὐδεμία ἄλλη τοῖς ἔμεινεν, εἰ μὴ ἡ Ὄλυνθος, ἥτις καὶ αὐτὴ τοσοῦτον χρόνον ἐχθρὰ ἦν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ φίλη καὶ σύμμαχος τῷ Φιλίππῳ, ἤδη δὲ ἀποστᾶσα ἐκείνου προσῆλθε πρὸς Ἀθηναίους, οἵτινες δὲν ἐπιμελοῦνται ὡς πρέπει διὰ νὰ τὴν ἀνακτήσωσι, διὰ ταῦτα λέγει ἐνταῦθα ὅτι ἀπὸ τὰς προτέρας τῆς συμμαχίας πόλεις οὐδεμία ἄλλη τοῖς ἔμεινεν, εἰ μὴ

αὐτὴ, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀποκτήσωσι·—πρὶν ἂν κρατήσητε]=πρὶν φέρηται εἰς τέλος ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἠρχίσατε· ἐννοεῖ δὲ τὸν ὑπὲρ Ὀλύνθου πόλεμον ἢ καὶ γενικῶς πάντα πόλεμον·— ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων] ἡ ἀπὸ ἐνταῦθα σημαίνει ἀφορμὴν, ἀφ' ἧς ὁρμώμενός τις δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ὀρθὴν κρίσιν, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τὴν ἐσφαλμένην ἀκοὴν τῶν συκοφαντῶν, ὡς ἐσυνείθιζον οἱ Ἀθηναῖοι νὰ καταδικάζωσι τοὺς στρατηγοὺς παρασυρόμενοι ἀπὸ τοὺς συκοφαντοῦντας ῥήτορας·—κολάζειν] τιμωρεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι, κολάζειν καὶ ζημιοῦν εἶνε ῥήματα συνώνυμα, διαφέρει ὅμως ἕτερον ἑτέρου. καθότι τὸ μὲν ζημιοῦν εἶνε τιμωρία διὰ χρημάτων, καὶ θανάτου· τὸ δὲ κολάζειν τιμωρία πρὸς σωφρονισμὸν δι' ἁμάρτημα γενόμενον· τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι σημαίνει τὴν ὀφειλομένην ποινὴν, ἥτις εἶνε ὡρισμένη ἀπὸ τοὺς νόμους· τὸ δὲ τιμωρεῖν δηλοῖ τὸ συναμφότερον, καὶ βοήθειαν καὶ τιμωρίαν· τιμωρίαν μὲν πρὸς ὃν ἀναφέρεται=πρὸς τὸν ἀδικοῦντα, βοήθειαν δὲ ὑπὲρ οὗ γίνεται, ἤτοι τοῦ ἀδικουμένου· δηλαδὴ τιμωρῶν τὸν ἐχθρόν σου βοηθῶ σέ· ἡ τιμωρία τοῦ ἐχθροῦ εἶνε βοήθεια τοῦ φίλου·—τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλείμματα] τὰς προφάσεις, τὰς ὁποίας οἱ στρατηγοὶ προφασίζονται ὡς ἀποτυχίας αἴτια, καὶ τὰς ὑμετέρας προφάσεις τῶν εἰς εἰς τὸν πόλεμον ἀναγκαίων, καὶ τὸ νὰ μὴ παρέχητε εἰς τοὺς στρατιώτας μισθὸν, τὸ νὰ κατασπαταλᾶτε τὰ στρατιωτικὰ χρήματα εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις· δὲν ἐννοεῖ ὅμως ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ὡς ἔλλειψίν των καὶ τὸ νὰ μὴ στρατεύωνται οἱ ἴδιοι· διότι οἱ στρατηγοὶ τοιοῦτόν τι δὲν ἐπροφασίζοντο, ἀλλὰ τὰ προειρημένα· — πικρῶς ἐξετάσαι]=αὐστηρῶς, καὶ χωρὶς ἐπιείκειαν· πικρὸν κυρίως εἶνε τὸ ἀντίθετον τοῦ γλυκέος, ἀλλὰ μεταφορικῶς λέγεται ἐπὶ πολλῶν, οἷον λόγων, θανάτου, βελῶν, δικαστοῦ κλ. ἀλλὰ διὰ νὰ δύναταί τις νὰ ἐξετάζῃ τοιουτοτρόπως τὰς πράξεις τῶν ἄλλων, πρέπει νὰ ἦνε αἱ πράξεις αὐτοῦ πάντῃ ἀνεπίληπτοι·—τὶ πέπρακται τοῖς ἄλλοις] εἴπομεν καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι αἱ ἐρωτιματικαὶ Ἀντωνυμίαι τιθέμεναι εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐξαρτωμένων προτάσεων γίνονται ὀρθωτικαὶ λόγου· αὕτη δὲ ὁλόκληρος ἡ ἐξαρτωμένη πρότασις εἶνε ἀντικείμενον τοῦ ἐξετάσαι· ἡ δὲ δοτικὴ τοῖς ἄλλοις εἶνε παθητικὴ σημαίνουσα τὸ ἐνεργοῦν αἴτιον, ἥτις ἐξαιρέτως τίθεται εἰς τοὺς παθητικοὺς παρακειμένους, καὶ εἰς τὰ εἰς τὸς ῥηματικὰ, καθὼς, ῥητόν μοί ἐστι·— ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα] ὁ ἀπρόσωπος οὗτος λόγος, ἐὰν μεταβληθῇ εἰς προσωπικὸν, θὰ γείνῃ ἂν μὴ ὑμεῖς αὐτοὶ πρῶτον πράξητε τὰ δέοντα· —τοῦτον-τὸν πόλεμον] δύο εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι τότε συγχρόνως πολέμους· ἕνα τὸν πρὸς Φίλιππον περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως, ἕτερον δὲ τὸν συμμαχικὸν καλούμενον, τὸν ὁποῖον ἐπολέμουν κατὰ τῶν ἀποστατησάντων συμμάχων Χίων, Ῥοδίων, Κῴων, κλ. εἰς τὰ 356 π. Χ. ἀλλ' ἐνταῦθα οὐδέτερον αὐτῶν ἐννοεῖ, οὐδὲ ὁριστικῶς ἄλλον τινὰ, εἰ μὴ ἀορίστως, εἰς ὄντινα δήποτε δηλαδὴ πόλεμον τῆς πόλεως ἤθελον ἐκπεμφθῇ· ὥστε ἡ δεικτικὴ ἐνταῦθα Ἀόριστον ἐμφαίνει σημασίαν καὶ οὐχὶ ὡρισμένην·—φεύγειν] τὸν στρατηγόν· ὑπαινίττεται Χάρητα, ὅστις διὰ νὰ πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν του, νὰ ὠφεληθῇ καὶ ὁ ἴδιος, ἐγκαταλιπὼν τὸν τῆς πόλεως πόλεμον μετέβη ἐκ Βυζαντίου πρὸς Ἀρτάβαζον τὸν Σατράπην τῆς Περσίας ἄνευ διαταγῆς τῆς πόλεως, ὅστις εἶχεν ἀποστατήσῃ ἀπὸ τὸν βασιλέα τῆς Περσίας, καὶ συνάψας ὁ Χάρης μάχην ἐνίκησε τοῦ βασιλέως τοὺς Σατράπας, οἵτινες εἶχον ἑπτὰ μυριάδας στρατιωτῶν· ὁ δὲ Ἀρτάβαζος διὰ τὴν βοήθειαν ταύτην ἐχάρισεν εἰς τὸν Χάρητα τὴν Λάμψα-

κον καὶ τὸ Σίγειον· ὁ ἴδιος στρατηγὸς ἀντὶ νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ στόλου, τοῦ ὁποίου ἦτο ναύαρχος, πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως καθ' ἃς εἶχε διαταγάς, ἠνώθη μὲ τοὺς πειρατάς· κατηγορηθεὶς δὲ διὰ τοῦτο δὲν ἐτόλμησε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ δικαστήριον· μετά τινα ὅμως χρόνον ὑπερισχύσαν τὸ κόμμα του τὸν κατέστησε πάλιν στρατηγόν· — ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγοὺς] οἱ Ἀθηναῖοι πολεμοῦντες τὸν Φίλιππον καὶ κατ' ἔτος χειροτονοῦντες δέκα στρατηγοὺς διὰ τὸν πόλεμον, δὲν τοὺς ἀπέστελλον ὅλους, ἀλλ' ἕνα ἢ δύο, τοὺς δὲ λοιποὺς μεταχειρίζοντο ἐντὸς τῆς πόλεως διὰ τὰς πομπὰς (ὅπερ ἦτο κατάχρησίς των), διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἀοριστολογικὸν λόγον μεταχειρίζεται ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα « ὅσους ἂν ἐκπέμψητε » πρὸς ἐπίπληξιν· — ἰδίους δ' εὑρίσκειν] ἐτέθη τὸ εὑρίσκειν διὰ νὰ δείξῃ τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἔρευναν, τὴν ὁποίαν μετεχειρίζοντο εἰς εὕρεσιν αὐτῶν, οἵτινες ἀπέβλεπον πρὸς ἰδίαν ἑαυτῶν ὠφέλειαν· πᾶς γὰρ ὁ ζητῶν εὑρίσκει· — εἰ δεῖ καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν] οἱ ῥήτορες πολλάκις ἠτιῶντο τοὺς στρατηγοὺς διὰ τὴν κακὴν ἔκβασιν τῆς ἐκστρατείας· ὁ ῥήτωρ ἀναγκαζόμενος νὰ ὑπερασπισθῇ ὀλίγον καὶ τοὺς στρατηγούς, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁμολογεῖ τὴν ἀλήθειαν, ὅτι αὐτοὶ οἱ στρατηγοὶ δὲν ἐπεμελήθησαν καθὼς ἔπρεπε τὰ πράγματα· ἀφ' ἑτέρου ὅμως πάλιν ἀπολογεῖται ὑπὲρ αὐτῶν, ἀναφέρων τὴν αἰτίαν τῆς ἀμελείας τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν δῆμον, ὅστις τοὺς μισθοὺς καθυστέρει τῶν στρατιωτῶν, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου· — ὅτι] ἀπάντησις τῆς προηγουμένης ἐρωτήσεως « τίνος ἕνεκα κτλ. » καὶ ἐξήγησις τῆς αἰτίας, δι' ἣν οἱ στρατηγοὶ ἐγκατελίμπανον τοὺς πολέμους τῆς πόλεως, καὶ εὕρισκον ἰδίους· — ἐνταῦθα μὲν---ἐκεῖ δὲ] τὸ μὲν ἐνταῦθα ἐξηγεῖ τὸν πόλεμον τῆς πόλεως, τὸ δὲ ἐκεῖ, τοὺς ἰδίους πολέμους, τοὺς ὁποίους εὕρισκον οἱ στρατηγοὶ πρὸς ἰδίαν αὐτῶν ὠφέλειαν· — τὰ ἆθλα] ἆθλον καὶ ἆθλος διαφέρει· ἆθλος μὲν ἀρσενικῶς λέγεται ὁ ἀγών· ἆθλον δὲ οὐδετέρως τὸ βραβεῖον κυρίως τοῦ ἀριστεύσαντος, ἐξ ἧς σημασίας πηγάζει ὅσα τις εἰς νόμιμον καὶ δίκαιον πόλεμον λαμβάνει ὡς βραβεῖα νίκης· τοιαῦτα δ' ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν ὁποίαν ἤθελον λάβῃ οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἆθλον, ἂν ἐνίκων τὸν Φίλιππον·—Ἀμφίπολις] ἐπεξήγησις τοῦτο τοῦ ἆ θ λ α· διὰ τοῦτο καὶ ἀσυνδέτως ἐκφέρεται· ἐπειδὴ τὰ ἐπεξηγηματικὰ ἐκφέρονται χωρὶς συνδέσεως· — κἂν ληφθῇ] εἴπομεν καὶ εἰς τὰ μενα ὅτι ἡ φράσις: καὶ εἰ-καὶ ἄν, αὐξάνει καὶ ὑψόνει τὴν δύναμιν τῶν ἐπαγομέπρογγούνων· ἡ δὲ: εἰ καὶ-ἂν καὶ, ἐξ ἐναντίας σμικρύνει καὶ περιστέλλει τὰ ἐπαγόμενα· ἐπαγόμενα δὲ εἶνε ἡ ἀπόδοσις τῶν ὑποθέσεων· — ὑμεῖς κομιεῖσθε] τὸ ὑ μ ε ῖ ς ἐτέθη πρὸς ἀντιδιαστολὴν προσώπου· ὑμεῖς δηλαδὴ λήψεσθε τὴν Ἀμφίπολιν καὶ ὄχι ἄλλοι, οἱ στρατηγοὶ τυχόν· τὸ δὲ κ ο μ ι ε ῖ σ θ ε = λήψεσθε· καθότι διαφέρει τὸ μέσον τοῦ ἐνεργητικοῦ· ἐκεῖνο σημαίνει τὸ φέρω τι εἴς τινα, τοῦτο δὲ: φέρω τι εἰς ἐμαυτὸν = λαμβάνω· — οἱ δὲ κίνδυνοι] τοῦτο μὲ τὰ ἀκόλουθα κεῖνται ἀντιθετικῶς πρὸς τὰ εἰρημένα, ἅπερ εἶνε (τὰ μὲν ἆθλα ὑμέτερα· ἡ Ἀμφίπολις ἂν κυριευθῇ, σεῖς παρευθὺς θὰ τὴν λάβητε) οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι· — τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν] κατ' ἀντίθεσιν καὶ ταῦτα πρὸς τὰ ἆθλα, τὰ ὁποῖα ὡς εἴρηται εἶνε ὅσα τις λαμβάνει ὡς βραβεῖα· τὸ δὲ λήμματα σημαίνει τὰ λάφυρα, τὰ ὁποῖα ἐξ ἁρπαγῆς καὶ λῃστείας ἀποκτᾷ τις· ἀλλ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ Λάμψακος, καὶ τὸ Σίγειον, τὰ ὁποῖα τοῖς ἐβράβευσεν ὁ Ἀρτάβαζος· τὰ πλοῖα, δι' ὧν πάλιν τὸν

Χάρητα αἰνίττεται· καθότι αὐτὸς κατὰ τὸν Θεόπομπον πολλάκις καὶ ἄλλοτε κατέσχε τὸ Σίγειον, καὶ ἐν αὐτῷ πολὺν χρόνον μὲ τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων διέμεινε· τὰ ἴδια ἔπραξε καὶ ὁ ξεναγὸς Χαρίδημος, καθὼς ὁ ἴδιος ῥήτωρ λέγει ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους, ὅστις Χ. κατέλαβε τὰς πόλεις Σκῆψιν, Κεβρήνην, καὶ Ἴλιον· διαφέρει δὲ λῆμα λήμματος· καθότι τὸ μὲν πρῶτον παραγόμενον ἀπὸ τὸ λάω τὸ θέλω σημαίνει κυρίως θέλησιν, διάθεσιν τῆς ψυχῆς καὶ φρόνημα· ἰδιαιτέρως θάρσος, εὐτολμίαν, μεγαλοφροσύνην, κατὰ τὸ « μαρνάμενοι δ' ἀρετῆς καὶ λήματος οὐκ ἐσάωσαν ψυχάς. » Δημοσθέν. περὶ Στεφ. §. 289. τὸ δὲ δεύτερον λῆμμα γινόμενον ἀπὸ τὸν παρακείμενον τοῦ λ α μ β ά ν ο μ α ι σημαίνει γενικῶς ἁ. πᾶν ὅτι λαμβάνει τις ὡς δῶρον, κέρδος, εἰσόδημα· β'. σημαίνει λογικῶς τὴν μείζονα πρότασιν, ἐξ ἧς παράγεται τὸ Συμπέρασμα· καθὼς, « πᾶν ὠ- » φέλιμον ἀγαπητέον (τοῦτο ἡ μείζων πρότασις, εἴτε τὸ λῆμμα), ἀλλὰ μὴν ἡ » Γραμματικὴ ἐστιν ὠφέλιμος (τοῦτο ἡ ἐλάσσων πρότασις), ἡ Γραμματικὴ ἄρα » ἀγαπητέα· » (αὕτη εἶνε τὸ συμπέρασμα)· γ'. σημαίνει τίτλον, ἐπιγραφὴν, περίληψιν Συγγράμματος, ἢ Ποιήματος, καθὼς, λῆμμα Νινευῆ, βιβλίον ὁράσεως Ναούμ· — τὰ πλοῖα, ἃ συλῶσι] καὶ ταῦτα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἆθλα· ἀπὸ τὸν ἴδιον πάλιν ῥήτορα ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Χερσον. λόγῳ του §. 24-5, γίνεται δῆλον, ὅτι οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων κατῆγον τὰ πλοῖα καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῆς κοινῆς θαλάσσης, « ἀντὶ δὲ ἀξιώματος καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας » ἡ πόλις ἡμῶν Μυοννήσου καὶ τῆς τῶν λῃστῶν δόξης ἀνεπίμπλατο· » πιθανὸν δὲ νὰ ἀναφέρωνται ταῦτα ἐν μέρει καὶ πρὸς Χάρητα, ὅστις ἑνωθεὶς μὲ τοὺς πειρατὰς, ἔπραττεν ἴσως τοιαῦτα.

§. 12 Ὑμεῖς] κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ εἰρημένα, ἆθλα, λήμματα κλ·—ὅταν εἰς τὰ πράγματα] τὰ γεγονότα καὶ τὰς ἐκβάσεις τῶν ἐκστρατειῶν· — ἀποβλέψητε] ἡ ἀ π ὸ τάσιν, διεύθυνσιν, καὶ προσήλωσιν σημαίνει· — φαύλως ἔχοντα] εἰδικὴ μετοχή· διότι τὰ ὁράσεως σημαντικὰ αἰτιατικῇ συντάσσονται συνάμα εἰδικῇ μετοχῇ· τὸ δὲ ἔχειν μὲ ποιότητος ἐπίῤῥημα συντασσόμενον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ δ ι α κ ε ῖ σ θ α ι·— δόντες λόγον] τὸ διδόναι λόγον δὲν σημαίνει μόνον τὸ δίδειν λογαριασμὸν καὶ εὐθύνας τῆς διαχειρήσεως χρημάτων, ἢ ἄλλης ὁποιασδήποτε ἀρχῆς, ἐπιστασίας, ἢ ἐπιμελείας, ἀλλὰ σημαίνει καὶ τὸ ἀπολογεῖσθαι, καὶ χορηγεῖν ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν εἴς τινα, ὡς ἐνταῦθα, εἰς τὸ νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην του ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ νὰ ἀπολογηθῇ ἐν δικαστηρίῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ·—τὰς ἀνάγκας ταύτας] τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων, τὴν καθυστέρησιν τοῦ μισθοῦ τῶν στρατιωτῶν, διὰ τὰ ὁποῖα οἱ στρατηγοὶ ἠναγκάζοντο νὰ φεύγωσι τὸν πόλεμον τῆς πόλεως, καὶ νὰ εὑρίσκωσιν ἰδίους· — ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι] = νὰ ᾖσθε διακεχωρισμένοι, καὶ νὰ διχονοῆτε, τὰ ὁποῖα εἶνε ἀποτελέσματα τῶν ἐρίδων καὶ λογομαχιῶν·—τοῖς μὲν-τοῖς δὲ] ταῦτα εἶνε μέρη τοῦ ὅλου ὑ μ ῖ ν· τινὲς μὲν ὑποθέτουσιν, ὅτι ἡ μὲν μία μερὶς τῶν Ἀθηναίων παραδέχεται π. Χ. τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, καὶ τὴν βοήθειαν τῶν Ὀλυνθίων· ἡ δὲ ἑτέρα ἐγκρίνει τὰ ἐναντία, τὴν φιλίαν δηλαδὴ τοῦ Φιλίππου, καὶ τὸ νὰ μὴ βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους· ἀλλ' ἡ σειρὰ τοῦ λόγου δὲν ἐπιτρέπει τοιαύτην ὑπόθεσιν καὶ παραδοχήν· ὅθεν βέλτιον ν' ἀναφέρωμεν ταῦτα εἰς τοὺς ὑπὸ κρίσιν ἀγομένους στρατηγοὺς, τοὺς ὁποίους ἄλλοι μὲν ἐδικαιολόγουν ἀκούοντες τὴν ἀπολογίαν των, ἄλλοι δὲ τοὺς κατέκρινον· ἡ ἔννοια δὲ τοῦ λόγου ἀπὸ ἄνωθεν ἕως ἐδῶ εἶνε τοιαύ-

τη: ὑμεῖς ὅταν παρατηρήσητε τὴν κακὴν ἔκβασιν τῆς ἐκστρατείας, ἄγετε ὑπὸ κρίσιν τοὺς στρατηγοὺς ὡς μὴ διευθύναντας ταύτην καλῶς· ὅταν ὅμως ἀκούσητε τὴν ἀπολογίαν αὐτῶν, τοὺς συγχωρεῖτε καὶ τοὺς ἀθωώνετε, καὶ τότε καταντᾷ νὰ ἀλληλομαχῆτε, καὶ νὰ διχονοῆτε διαχωριζόμενοι οἱ μὲν εἰς ταύτην τὴν φατρίαν τὴν ὑπὲρ τῶν στρατηγῶν π. χ., οἱ δὲ εἰς ταύτην τὴν κατά· ἀλλ' ἐκ τούτων τί ὄφελος προκύπτει εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τὰ συμφέροντά της; αἱ δὲ δεικτικαὶ δὲν ἀναφέρονται πάντοτε εἰς ὡρισμένα πρόσωπα, ἢ πράγματα, ἀλλὰ πολλάκις καὶ εἰς ἀόριστα, ὡς ἐνταῦθα, ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ καθομιλουμένῃ λέγομεν τὸ καὶ τὸ, τοῦτο καὶ τοῦτο, τοῦτα-κεῖνα· —πρότερον μὲν γὰρ εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας] ἡ λέξις συμμορία παραγομένη ἐκ τοῦ σύμμορος, καὶ αὕτη ἐκ τοῦ μείρομαι, ὅπερ σημαίνει λαμβάνω τὸ μέρος μου, σημαίνει σύστημα, ἢ ἑταιρίαν ἀνθρώπων, οἵτινες συνηνώθησαν κατὰ πολιτικὴν διαίρεσιν· ἰδιαιτέρως δὲ σημαίνει τὸ εἰκοστημόριον τῶν πλουσίων πολιτῶν, οἵτινες προεισέφερον εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ λειτουργίας ἐν καιρῷ ἀνάγκης, ἵνα μὴ στενοχωρῶνται οἱ πένητες· ὅπως δὲ σαφηνισθῇ καὶ διαλευκανθῇ τὸ χωρίον τοῦτο, πρέπει νὰ σημειωθῶσιν αἱ διάφοροι ἑρμηνεῖαι ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων Σχολιαστῶν. Καὶ κατὰ μὲν Οὐλπιανὸν ἔχει οὕτω. « Αἱ φυλαὶ ἐν Ἀθήναις ἦσαν δέκα, ἐξ ὧν ἑκάστη ἑκατὸν εἰκοσιν ἄνδρας ἐπρόβαλλεν, ὥστε τὸ σύνολον τῶν λειτουργῶν ἀνέβαινεν εἰς χιλίους διακοσίους· ἐμέριζον λοιπὸν αὐτοὺς ἔπειτα εἰς δύο μέρη ἀνὰ 600: ἑκάτερον περιέχον ἄνδρας, εἴτε εἰς δέκα συμμορίας· ἐχώριζον δὲ πάλιν ἑκατέραν μερίδα εἰς ἕτερα δύο μέρη, ἀνὰ τριακοσίους μὲν ἄνδρας, πέντε δὲ συμμορίας· οὗτοι δὲ οἱ τριακόσιοι ἦσαν οἱ πάνυ πλούσιοι, οἱ πρῶτοι, οἵτινες προεισέφερον τῶν ἄλλων, καὶ εἶχον αὐτοὺς τοὺς ὑποδεεστέρους ὑπακούοντας εἰς πάντα· ὥστε συνέβαινε νὰ ἦνε οἱ πάντες εἰς δύο περιεκτικὰς μερίδας, ἐπειδὴ οἱ ὑποδεέστεροι τῶν ἑκατέρωθεν μερίδων ἦσαν τρόπον τινὰ ὡς ἡνωμένοι μὲ τοὺς ἑκατέρωθεν τριακοσίους τοὺς πλουσιωτέρους· εἶχε δὲ ἑκάστη μερὶς τῶν τεσσάρων ἴδιον στρατηγὸν καὶ ῥήτορα ἴδιον· (τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν)· πάλιν ὅμως καὶ οἱ ῥήτορες καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν κατωτέρων ὑπεῖκον εἰς τοὺς ἀνωτέρους.» Ταῦτα δὲ ὡς ἡμαρτημένα ἐν μέρει τὰ ἐξήλεγξαν πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων, καὶ μάλιστα ὁ περιώνυμος Ἀρχαιολόγος Βοίκκιος καθ' Ἡρακλῆν Βασιάδην· λέγει ὁ Βοίκκιος «κατὰ τὸν Οὐλπιανὸν οἱ πλουσιώτεροι ἑξακόσιοι ὄντες εἰς δύο διῃροῦντο μερίδας, ὧν ἑκατέρα ἀνὰ τριακοσίους εἶχεν ἥττον πλουσίους, ὑπὲρ ὧν καὶ προεισέφερον οἱ μᾶλλον πλούσιοι· ἀλλ' οὐ δυνάμεθα κατανοῆσαι, ἵνα τὶ οἱ ἑξακόσιοι εἰς δύο διῃροῦντο ἴσας μερίδας, εἰ μή τι ἡ ἑτέρα ὑπερεῖχε τῆς ἄλλης· τὸ μόνον χωρίον, ἐφ' οὗ ἐπερείδει ὁ Οὐλπιανὸς τὸ σχέδιον αὐτοῦ, καὶ ἐξ οὗ οὐκ ὀλίγα ψευδῆ συμπεράσματα συνάγει, εἶνε τὸ χωρίον τοῦτο, τοῦ Δημοσθένους τὸ ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ §. 12. ὁμολογοῦμεν, ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο οὐχ' ὅλως ἡμῖν καταληπτόν ἐστιν· ὃ δὲ ἐν τούτῳ καθορῶμεν εἶνε τοῦτο, ὅτι πολιτική τις πλουσίων συμμορία πρὸς ἄλλην πλουσίων συμμορίαν ἀντεπολιτεύετο· πρὸς ὑποστήριξιν δὲ αὐτῆς εἶχεν ἑκατέρα ἡγεμόνα ῥήτορα καὶ στρατηγὸν ὑπὸ τούτῳ, καὶ πολίτας τοὺς ὁμοφρονοῦντας· ταῦτα λέγει καὶ ὁ σοφὸς οὗτος· ὁ δὲ ἡμέτερος Βάμβας τὰ ἑξῆς. Ὁ Κέκροψ, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Σόλων εἶχον διαιρέσει τὸν λαὸν τῶν Ἀθηναίων εἰς τέσσαρας φυλάς· τούτων δὲ ἡ ἐσχάτη συνίστατο ἐκ πολιτῶν, οἵτινες ἐπορίζοντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν, θῆτες λεγόμενοι, καὶ τῶν μὲν δημοσίων ἀξιωμάτων ἦσαν ἐξῃρημένοι, μετεῖχον ὅμως

ἐξίσου πάντων τῶν συμβουλίων, καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφηφορεῖν· ἐν δὲ τῇ δασμοφορίᾳ ἡ μὲν πρώτη φυλὴ συνεισέφερεν ἓν τάλαντον, ἡ δὲ δευτέρα ἡμιτάλαντον, ἡ δὲ τρίτη ἑκατὸν δραχμάς, καὶ ἡ τελευταία τίποτε· ὕστερον ὅμως αἱ τέσσαρες φυλαὶ ηὐξήθησαν εἰς δέκα, καὶ τότε ἐξελέγετο ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἀριθμός τις πολιτῶν, οἵτινες διῃροῦντο εἰς εἴκοσι κλάσεις λεγομένας συμμορίας, καὶ συνεισέφερεν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως ἑκάστη ἀναλόγως μὲ τὴν δύναμίν της· εἶχε δὲ πᾶσα συμμορία τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς, ἤτοι ἀρχηγόν, καὶ οἱ συμμορῖται τῆς αὐτῆς τάξεως συνεισέφερον ἐξίσου· ἐπροφασίζοντο δὲ διαφόρους αἰτίας, διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὰς συνεισφοράς· ταῦτα καὶ ὁ ἡμέτερος οὐ τοσοῦτον εὔλιπτα καὶ σαφῆ· κατὰ δὲ τὸν ἡμέτεραν Βασιάδην εὐστοχώτερα ἀναπτύσσει ὁ σοφὸς Σαύππιος τὸ χωρίον τοῦτο, καί τοι καὶ τούτου ἡ γνώμη ἐν μέρει δέχεται ἐνστάσεις τινάς, ἂν ἐκείνου εἶνε τὰ ἐν ταῖς παρενθέσεσιν, ὡς κατωτέρω φανήσεται· ἰδοὺ καὶ ἡ γνώμη τούτου τοῦ σοφοῦ Ἑλληνιστοῦ. « Ἐπὶ Ναυσινίκου ἄρχοντος εἰς τὰ 388 π. Χ. ἵνα ταχύτερον εἰς τὰς ἀνάγκας εἰσφέρωσι τοῦ πολέμου ἐκ τιμήματος εἴκοσι συνέστησαν συμμορίαι, ὧν ἑκάστη ἑξήκοντα εἶχε συμμορίτας· ἐξ αὐτῶν πάλιν δεκαπέντε ἦσαν οἱ πάνυ πλούσιοι (διότι τριακόσιοι ἦσαν ἁπασῶν τῶν συμμοριῶν οἱ πλουσιώτατοι τὴν πρώτην ἀποτελοῦντες τοῦ τιμήματος τάξιν, καὶ τῶν ἄλλων προεισφέροντες, καὶ τὴν μεγίστην ἔχοντες τιμὴν καὶ ἰσχὺν) καὶ τεσσαράκοντα καὶ πέντε οἱ ἧττον πλούσιοι, καθ' ἑαυτοὺς μὲν οὐδὲν ἰσχύοντες, τὸ δὲ δοκοῦν ἐκείνοις (τοῖς πεντεκαίδεκα, εἴτε τοῖς τριακοσίοις) ποιοῦντες· ἐκ δὲ τῶν δεκαπέντε τῶν πλουσιωτάτων δύο πάλιν ἦσαν ἐν ἑκάστῃ συμμορίᾳ Ἐπιστάται, ὁ μὲν καλούμενος ἡγεμών, καὶ ἴσως τὰς ἐκκλησίας τῆς συμμορίας διοικῶν, ὁ δὲ Ἐπιμελητής, φροντίζων ἴσως τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις δεδογμένα, ὅπως ἐκτελεσθήσονται· πρὸς ταύτας λοιπὸν ὁ ῥήτωρ τὰς συμμορίας τῶν συνεισφορῶν τὸν τρόπον παραβάλλει, καθ' ὃν ἐπ' αὐτοῦ ἐπολιτεύοντο οἱ Ἀθηναῖοι· δύο ὑποθέτει ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συμμορίας (τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα)· καθὼς δὲ εἰς ἑκάστην τῶν εἴκοσιν ἐκείνων συμμοριῶν ἦτο ἡγεμών, καὶ ὑπὸ τοῦτῳ ἐπιμελητής, εἶτα πλὴν τῶν δύο τούτων δεκατρεῖς ἄλλοι συμμορῖται πάνυ πλούσιοι καὶ ἰσχυροί· καὶ (ὡς) τελευταῖον οἱ ἄλλοι συμμορῖται, οἱ τεσσαράκοντα καὶ πέντε, οἱ μηδὲν ἰσχύοντες, ἀλλὰ τὸ κελευόμενον ποιοῦντες, οὕτω καὶ ἐν ἑκατέρᾳ αὐτῶν (τῶν νῦν πολιτικῶν συμμοριῶν καὶ φατριῶν) εἶνε ῥήτωρ καὶ στρατηγός, καὶ οἱ βοησόμενοι, καὶ οἱ προσνενεμημένοι. καὶ ὁ μὲν ῥήτωρ ἐνταῦθα εἶνε ὡς ὁ ἐν ἐκείνοις ἡγεμών, ὁ δὲ στρατηγὸς ὁ ὑπὸ τούτῳ (τῷ ῥήτορι), ὡς ὁ (ἐκεῖ) Ἐπιμελητής, ὁ ὑπὸ τῷ ἡγεμόνι, οἱ δὲ βοησόμενοι (τοὐτέστιν ὁ πολὺς ὄχλος ὁ βοῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις) ὡς οἱ τριακόσιοι, οἱ δὲ λοιποὶ πολῖται οἱ προσνενεμημένοι οἱ μὲν εἰς ταύτην, οἱ δὲ εἰς ἐκείνην τὴν συμμορίαν εἶνε ὡς οἱ (ἐκεῖ) μηδὲν ἰσχύοντες ἐν ταῖς συμμορίαις, ἀλλὰ τὸ προστατάμενον ποιοῦντες»· δὲν πρέπει δὲ νὰ ὑπολάβῃ τις ἐκ τοῦ «πρότερον εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας» ὅτι ἤδη δὲν ὑπάρχουσιν ἐκεῖναι αἱ συμμορίαι· διότι ὁ σκοπὸς τοῦ ῥήτορος ἐνταῦθα εἶνε νὰ ἐπιπλήξῃ τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες τὰς πρότερον ὑπὲρ τῆς πόλεως συσταθείσας συμμορίας τὰς μετέβαλον σήμερον εἰς βλάβην αὐτῆς· διότι πρότερον, λέγει, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας, τώρα δὲ βουλεύεσθε περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων κατὰ συμμορίας, καὶ κομματικῶς, ἐν ᾧ ἐξ ἐναντίας ἔπρεπεν ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφερόντων νὰ ὁμονοῆτε ὅλοι, καὶ οὐχὶ νὰ ἦσθε διῃρημένοι, οἱ μὲν κηρυττόμενοι ὑπὲρ τοῦ

κρινομένου τυχὸν στρατηγοῦ, οἱ δὲ κατά. Ἰδοὺ καὶ τὰ μέρη τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σοφοῦ Σαυππίου, ἅπερ καὶ αὐτὰ θεωροῦνται ἐπιλήψιμα, ἂν τὸ ἐν τῇ παρενθέσει (τοὐτέστιν ὁ πολὺς ὄχλος ὁ βοῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις) ἦνε τοῦ ἰδίου· καθότι ἂν οἱ τριακόσιοι οἱ ἐν ἐκείναις ταῖς συμμορίαις ἦνε οἱ πάνυ πλούσιοι καὶ ἰσχυροὶ, πῶς κατ' αὐτὸν οὗτοι ἀντεξετάζονται καὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς ἐνταῦθα βοησομένους, οἵτινες κατ' αὐτὸν τοῦτον ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν πολὺν ὄχλον τὸν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις βοῶντα; οἱ δὲ λοιποὶ τῶν πολιτῶν οἱ κατὰ τοῦτον πάλιν τὸν σοφὸν ὄντες ὡς οἱ μηδὲν ἰσχύοντες ἐν ἐκείναις ταῖς συμμορίαις, ἀλλὰ τὸ προσταττόμενον ποιοῦντες τίνες ἤθελον ἦνε; διάφοροι τοῦ πολλοῦ ὄχλου; ἄλλως· ὅπως οὗτοι οἱ ἐνταῦθα βοησόμενοι ἀντιστοιχῶσι πρὸς τοὺς ἐκεῖ τριακοσίους, πρεπει νὰ ἀντεξετασθῶσιν οὕτω. Καθὼς ἐκεῖ οἱ πάντες συνελέγοντο ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν χίλιοι διακόσιοι, διὰ νὰ προεισφέρωσιν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων πολιτῶν συνέκειντο αἱ δύο ἀντιπολιτευόμεναι φατρίαι, οἵτινες θὰ ἦσαν βεβαίως ὄχι ὀλίγοι· καὶ πάλιν καθὼς ἐκεῖ οἱ δεκαπέντε, οἱ μᾶλλον πλούσιοι καὶ ἰσχυροὶ ἢ γενικώτερον καθὼς ἑκάστη συμμορία εἶχε τοὺς δύο ἐπιστάτας, ἐξ ὧν ὁ μὲν ἐκαλεῖτο ἡγεμὼν, καὶ τὰς ἐκκλησίας τῆς συμμορίας του ἕκαστος κατὰ Σαύππιον διώκει, ὁ δὲ ἐκαλεῖτο ἐπιμελητὴς, φροντίζων κατ' αὐτὸν τὸν σοφὸν ὅπως ἐκτελεσθῶσι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις δεδογμενα, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἑκατέρα τῶν φατριῶν εἶχε καὶ τὸν ἴδιον ῥήτορα, καὶ στρατηγὸν, ὅστις ὑπεῖκε κατὰ πάντα τῷ ῥήτορι, ὡς ἐκεῖ ὁ φροντιστὴς τῷ ἡγεμόνι· πάλιν καθὼς ἐκεῖ οἱ τριακόσιοι εἶχον τὴν πᾶσαν ἰσχὺν ὡς τῶν ἄλλων προεισφέροντες, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ἐκείνους οἱ βοησόμενοι ὑπὲρ τῶν δεδογμένων ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς φατρίας του ἰσχυροὶ καὶ οὗτοι, καὶ οἱ πρώτιστοι ἴσως ἑκατέρας φατρίας καὶ πολλοί· οὕτως ὁπωσοῦν ἡ παραβολὴ ἔχει ὀρθῶς· ἐὰν ὅμως βοησομενους ὑπολάβωμεν τὸν πολὺν ὄχλον, τότε ἡ παραβολὴ πῶς εὐοδοθήσεται; εἶνε λογικὸν καὶ ὀρθὸν νὰ ἀντιπαραβάλληται ὁ πολὺς ἄνθρωπος πρὸς τοὺς τριακοσίους; οἱ δὲ λοιποὶ, οἵτινες προσνενέμηνται οἱ μὲν εἰς ταύτην, οἱδ' εἰς ἐκείνην τὴν φατρίαν, θὰ εἶνε βεβαίως οἱ λοιποὶ πολῖται ὁ χύδην λαὸς, ὁ ἀγόμενος καὶ φερόμενος ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν ὡς ἑτεροκίνητος μηχανὴ, οἵτινες δύνανται καὶ νὰ ἀντιστοιχήσωσι πρὸς τοὺς ἐν ἐκείναις ταῖς εἴκοσι συμμορίαις συμμορίτας, τοὺς μηδὲν ἰσχύοντας, ἀλλὰ τὰ κελευόμενα ποιοῦντας, τοὺς τεσσαράκοντα καὶ πέντε δηλαδὴ ἑκάστης συμμορίας· — νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε] τὸ μὲν ἁπλῶς πολιτεύεσθαι σημαίνει τὸ πράττειν τὰ πολιτικὰ, τὸ δὲ πολιτεύεσθαι ὑπέρ τινος=πράττειν τὰ πολιτικὰ οὐχὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ ἑτέρου τινός·— συμμορίας] ὅσῳ καὶ ἐπὶ κακοῦ ἂν ἐκλαμβάνηται παρ' ἡμῖν, ὡς συμμορία κακούργων, συμμορία λῃστῶν, πάλιν ἐκεῖθεν ἐκ τῆς πρώτης πηγῆς λαμβάνεται· καθότι καὶ ἡ συμμορία τῶν λῃστῶν καὶ τῶν κακούργων δὲν ἐμφαίνει ἄλλο τι, εἰ μὴ τὸ σύστημα καὶ τὴν ἑταιρίαν αὐτῶν·— ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων] τῶν πολιτικῶν δηλαδὴ φατριῶν, καὶ οὐχὶ τῶν προεισφερουσῶν συμμοριῶν ὁ ῥήτωρ ἐστὶν ἡγεμών· καθότι ἐκεῖναι ὡς εἴρηται, δὲν εἶχον οὔτε ῥήτορας, οὔτε στρατηγούς·—καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ] ὁ στρατηγὸς δηλονότι ἑκατέρας πολιτικῆς φατρίας ὑπέκειτο τῷ ῥήτορι τῆς ἑαυτοῦ φατρίας·—καὶ οἱ βοησόμενοι, οἱ τριακόσιοι] ἐκεῖνοι δηλαδὴ οἱ ἰσχυροὶ κομματάρχαι καὶ πρόκριτοι ἑκατέρας φατρίας, οἵτινες μέλλουσι νὰ ὑποστηρίζωσι τὰ δεδογμένα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς ἑαυτῶν φατρίας ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, οἵτι-

νες ὡς πρῶτοι καὶ ἰσχυροὶ τῆς φατρίας ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς τριακοσίους ἐκείνων τῶν 20 συμμοριῶν· τοὐτέστιν ὃν λόγον εἶχον οἱ τριακόσιοι ἐκεῖ, τὸν αὐτὸν ἐνταῦθα καὶ οἱ βοησόμενοι, καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν μεγαλητέραν ἰσχὺν ὡς πρώτιστοι τῆς φατρίας· τὸ δὲ βοησόμενοι οὔτε ὑποκείμενον τοῦ κατηγορουμένου τριακόσιοι εἶνε, οὔτε τὸ τριακόσιοι κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου βοησόμενοι, οὔτε ἐναλλὰξ, ἀλλὰ καὶ τὸ βοησόμενοι, καὶ τὸ τριακόσιοι ἀμφότερα εἶνε ὑποκείμενα ἄλλων κατηγορουμένων ἐννοουμένων· ἐπειδὴ ὁ λόγος εἶνε συνεπτυγμένος κατὰ βραχυλογίαν οὕτως: οἱ βοησόμενοι εἶνε ἐνταῦθα τοιοῦτοι, ὅπως οἱ τριακόσιοι εἶνε ἐκεῖ·— οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε] οἱ ἁπλοῖ πολῖται εἶσθε διῃρημένοι καὶ προστεθειμένοι οἱ μὲν εἰς τὴν μίαν, οἱ δὲ εἰς τὴν ἄλλην φατρίαν, δεχόμενοι τὰς γνώμας τῶν ῥητόρων, στρατηγῶν, καὶ τῶν πρώτων τῆς φατρίας, χωρὶς νὰ ψηφίζητε Σεῖς ἐλευθέρως·— ὡς τούτους ὡς ἐκείνους] τὸ ὡς Ἀττικῶς ἰσοδυναμεῖ, λέγουσι, τῇ πρὸς ἐπὶ ἐμψύχων· αἱ δὲ δεικτικαὶ καὶ ἐνταῦθα ἀοριστίαν ἐμφαίνουσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ διῄρεσεν εἰς δύο φατρίας τοὺς πολίτας, δύναται νὰ σημαίνωσι καὶ ὡρισμένως ταύτας §. 13·— ταῦτα ἐπανέντας]=ἀφέντας τὸ κατὰ συμμορίας καὶ στάσεις πολιτεύεσθαι·— καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους] ἤγουν κυρίους ἑαυτῶν, ἀνεξαρτήτους ὑπ' ἐκείνων, πρὸς οὓς προσνενέμησθε, καὶ ἐλευθέρους εἰς τὸ γνωμοδοτεῖν, ἀκόμη καὶ τώρα δὲν πειράζει, μόλον ὅτι ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ τοῦτο νὰ τὸ κάμητε·— κοινὸν καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ πράττειν]=ἐλεύθερον εἰς ὅλους πρέπει νὰ κάμητε καὶ τὸ βουλ. καὶ τὸ λέγ. καὶ τὸ πράττειν·— τοῖς μὲν] ἐὰν ἀποδώσητε εἰς τοὺς ῥήτορας, τοὺς πολιτευομένους, καὶ στρατηγοὺς ὡς ἴδιον δικαίωμα τὸ νὰ βουλεύωνται αὐτοὶ μόνοι περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως, καὶ νὰ διοικῶσι ταῦτα κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς· τοῖς δὲ] τοῖς πλουσίοις καὶ στρατευσίμοις ἐὰν ἀποδώσητε τὸ νὰ ἀναγκάζωνται νὰ τριηραρχῶσι, καὶ νὰ ἐξοδεύωνται καὶ νὰ ἐκστρατεύωσι·— τοῖς δὲ] οὐχὶ τοῖς βοησομένοις, ἀλλ' ἁπλῶς τῷ ὄχλῳ ἐὰν ἀποδώσητε τὸ ψηφίζεσθαι μόνον κατὰ τούτων τῶν πλουσίων, τῶν ἀναγκαζομένων νὰ τριηραρχῶσι, καὶ νὰ εἰσφέρωσι καὶ κατὰ τῶν στρατευσίμων, οὕς τινας ἀναγκάζει μὲν ὁ ὄχλος νὰ ἐκστρατεύωνται ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν ὠθούμενος, ἀλλὰ τὰ στρατιωτικὰ χρήματα κατασπαταλεῖ ἀσώτως ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ τοῖς θεάτροις·— ὥσπερ ἐκ τυραννίδος]=ὡς τύραννοι τυραννικῶς· ὑπαινίττεται Εὔβουλον, Ἀριστοφῶντα, Ὑπερίδην, καὶ Λυκοῦργον, οἵτινες διῴκουν τὰ πολιτικὰ πάντα αὐθαιρέτως, ὥστε ἡ δημοκρατία λεληθότως μετέπεσεν εἰς ὀλιγαρχίαν·— ὑμῶν] ἡ γενικὴ ἐνταῦθα εἶνε καθαρῶς τοῦ ὅλου σημαντική· καὶ οὔτε ἀντικείμενον τοῦ ἐπιτάττειν εἶνε κατὰ τὰ ἀρχικὰ ἐκλαμβανομένου, οὔτε εἰς τὸ τυραννίδος ἀποδοθήσεται· καθότι ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ αὐτοῦ ῥήτορος ἐν τῷ περὶ Στεφάνου §. 66. ὅπου λέγει «τὶ τὴν πόλιν προσῆκε ποιεῖν, ἀρχὴν καὶ τυραννίδα τῶν Ἑλλήνων ὁρῶσαν ἑαυτῷ κατασκευαζόμενον Φίλιππον», ἡ γενικὴ Ἑλλήνων δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ ὡς προσδιορισμὸς εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τυραννίδα ἄμεσος, ἀλλ' ἐλλειπτικὴ κυρίως τῆς ἐπὶ=ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων=προσπαθοῦντα νὰ γείνῃ ἄρχων καὶ τύραννος τῶν Ἑλλήνων—εἰ··ἀποδώσετε] καλῶς ἐτέθη τὸ ἀποδώσετε· διότι ὤφειλον νὰ δωρήσωσιν εἰς αὐτοὺς τὸ ἐπιτάττειν ἀντὶ τῶν κολακειῶν, καὶ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν·— ἀναγκάζεσθαι]=τοῖς δὲ ἀποδώσατε τὸ ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν κτλ. τὸ δὲ τριηραρχεῖν δὲν σημαίνει τὸ νὰ γείνῃ τις πλοίαρχος, ἀλλ' ἄλλο τι· ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχέ τις νόμος παλαιὸς, καθ' ὃν

δεκαὲξ πολῖται οἱ πάνυ πλούσιοι συνερχόμενοι ὤφειλον νὰ κατασκευάσωσι μίαν τριήρη, νὰ τὴν ἁρματώσωσι μὲ ἱστοὺς καὶ μὲ ἱστία=κατάρτια καὶ πανία, σχοινία, καὶ μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ἔπιπλα, καταβάλλοντες ἕκαστος τὸ ἀνάλογον τῆς ὅλης δαπάνης, καὶ οὕτως ἑτοίμην τὴν προσέφερον δωρεὰν εἰς τὴν πόλιν· τὸ αὐτὸ ἔπραττε καὶ ἄλλη συμμορία ἐκ δεκαὲξ συγκειμένη ἧττον πλουσιωτέρων, ὥστε οἱ ἧττον οὗτοι πλούσιοι, καὶ οἱ βαθμηδὸν ἔτι ὀλιγώτερον πλούσιοι ἠδικοῦντο τὰ μέγιστα· τούτου λοιπὸν τοῦ τοιούτου τριηραρχικοῦ νόμου τὸ ἄτοπον κατιδὼν ὁ Δημοσθένης, ὡς ὁ ἴδιος ἐν τῷ περὶ Στεφάνου ὁμολογεῖ, ἔθηκε νόμον ἕτερον, καθ' ὃν πᾶς πολίτης, ὅστις εἶχεν οὐσίαν δέκα ταλάντων, ὤφειλε νὰ κατασκευάσῃ μόνος του μίαν τριήρη, καὶ νὰ τὴν προσφέρῃ εἰς τὴν πόλιν· ἂν δὲ εἶχε περιουσίαν πλείω τῶν δέκα ταλάντων, πάλιν ἀναλόγως· ὅσοι δὲ τῶν πολιτῶν δὲν εἶχον οὐσίαν δέκα ταλάντων, ἀλλ' ἐλάττω, τότε συνήρχοντο περισσότεροι, ἢ ὀλιγώτεροι, τῶν ὁποίων ἡ οὐσία συνεπλήρου τὰ δέκα τάλαντα, καὶ οὕτω κατεσκεύαζον καὶ αὐτοὶ μίαν τριήρη, εἰς ἣν ὅσοι ἤθελον πολλάκις ἐγίνοντο καὶ πλοίαρχοι· οὗτοι λοιπὸν οἱ κατασκευάζοντες ἐξ ἰδίων ἀναλωμάτων τὴν τριήρη ἐλέγοντο Τριήραρχοι· τοῦτο λοιπὸν ἐννοεῖ τὸ τριηραρχεῖν· ταῦτα δέ, ὅτε ὁ ῥήτωρ ἐξεφώνει, φαίνεται, ὅτι ἐκίνει ὀλίγον καὶ τὴν κεφαλήν του, ἵνα ἐκφράσῃ τὴν δικαίαν τῆς ψυχῆς του ἀγανάκτησιν· — ἐλλείψει] δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ ἐκπληροῖ ἐν δέοντι τὰ προστεταγμένα καὶ ἐπιβαλλόμενα· δηλαδὴ δὲν θὰ δύναται οὔτε νὰ τριηραρχῇ, οὔτε νὰ συνεισφέρῃ, οὔτε νὰ στρατεύηται ἐν τῷ δέοντι καιρῷ· — τούτους] τοὺς ἐλλείποντας καὶ τὸ ἠδικημένον μέρος, οἵτινες δι' ἀδυναμίαν δὲν ποιοῦσι τὰ προστεταγμένα. — ἐξέσται] ἄλλοι γράφουσι π ε ρ ι έ σ τ α ι· ἀλλὰ τὸ ἐξέσται, λέγουσι, περιέχει περισσοτέραν δριμύτητα· ὡσὰν τάχα ἡ κόλασις καὶ τιμωρία τῶν πολιτῶν ἤθελεν ἦνε τοιοῦτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συγχωρῶν τις νὰ γείνῃ κατ' αὐτῶν ἤθελε χαίρῃ τρόπον τινά· ἤτοι ὡς νὰ τοῖς λέγῃ τάχα ὁ ῥήτωρ μὲ αὐτό, « ἐπίτηδες τοιαῦτα ἀδύνατα ἐπιτάττεται εἰς τοὺς πολίτας, ἵνα μὴ δύνωνται νὰ τὰ κάμνωσι, καὶ ἔπειτα νὰ εὑρίσκητε ἀφορμὴν νὰ τοὺς τιμωρῆτε, τὸ ὁποῖον τρόπον τινὰ σᾶς εὐχαριστεῖ· ἀλλὰ καὶ ἡ ἔννοια τοῦ π ε ρ ι έ σ τ α ι δὲν εἶνε εὐκαταφρόνητος, οὐδὲ ἀπάδει ὅλως, ὡς πηγάζον ἐκ τῆς προηγουμένης ὑποθέσεως « εἰ τοῖς μὲν ἀποδώσετε τὸ καὶ τὸ, τοῖς δὲ τὸ καὶ τὸ, οὐδὲν ἄλλο τότε γενήσεται, εἰ μὴ τοῦτο θέλει μείνῃ κατὰ συνέπειαν τὸ νὰ κολάζητε τὸ ἐλλεῖπον καὶ ἠδικημένον μέρος τῶν πολιτῶν ἀντὶ νὰ τιμωρῆτε τοὺς ἐχθρούς· — λέγω δὴ] τὸ δὴ συμπερασματικὸν, τὸ λέγω=συμβουλεύω· — κεφάλαιον] =κεφαλαιωδῶς· διότι ἔχει ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, καὶ ὄχι ἀντικείμενον· διότι ἀντικείμενον τοῦ λέγω εἶνε τὰ Ἀπαρέμφατα, εἰσφέρειν, ἐξιέναι, διδόναι, αἱρεῖσθαι· — ἀφ' ὅσων ἕκαστος ἔχει-τὸ ἴσον] ἀναλόγως δηλ. ἕκαστος τῆς δυνάμεώς του· ὁ μὲν πένης ἀπὸ τῶν ὀλίγων, ὀλίγα· ὁ δὲ πλούσιος ἀπὸ τῶν πολλῶν, πολλὰ, καὶ οὕτω δύναται νὰ φυλαχθῇ ἡ ἀναλογία εἰς τὰς συνεισφοράς· — πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος] πάντες νὰ ἐξέρχησθε εἰς τὸν πόλεμον κατ' ὀλίγους καὶ κατὰ σειρὰν ἀλληλοδιαδόχως, ἕως οὗ δὲν ἤθελε μείνει οὐδεὶς ἀστράτευτος· διὰ τοῦτο καὶ εἰς μὲν τὸ ἐ ξ ι έ ν α ι εἶπε πάντας, εἰς δὲ τὸ σ τ ρ α τ ε ύ σ η σ θ ε ἅπαντες· διότι τὸ μὲν πρῶτον σημαίνει ὅλους κατὰ μέρος θεωρουμένους, τὸ δὲ δεύτερον σημαίνει τὸ σύνολον ὁμοῦ τῶν πολιτῶν, ὅπερ τότε μόνον ἤθελεν ἦνε ἐφαρμόσιμον, ὅταν ὅλοι οἱ στρατεύσιμοι ἐξήρχοντο, μηδενὸς ἐξαιρουμένου· — πᾶσι

τοῖς παριοῦσι] ἐπὶ τὸ βῆμα· ἤγουν ἀνεξαιρέτως εἰς πάντας τοὺς ῥήτορας, καὶ οὐχὶ καθὼς ποιεῖτε τώρα ἀποκλείοντες τοῦ λέγειν τοὺς ἄλλους τῆς μὴ φατρίας σας· — λόγον διδόναι]=τῷ δίδειν ἄδειαν νὰ ὁμιλῶσι, καὶ οὐχὶ ὡς τὸ ἀνωτέρω, ἀπολογεῖσθαι· — τὰ βέλτιστα--αἱρεῖσθαι] ἐλευθέρως καὶ ἀμερολήπτως νὰ ἐκλέγητε οἱ ἴδιοι τὰ ὠφέλιμα, καὶ οὐχὶ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἤθελεν εἴπῃ ὁ φίλος Σας· — ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα] τὸν Εὔβουλον καὶ ἐνταῦθα Ἀντιφῶντα, Ὑπερίδην, καὶ Λυκοῦργον τοὺς δημοκόλακας ῥήτορας καὶ δημαγωγοὺς ἐννοεῖ· τὸ δὲ δ ε ῖ ν α εἶνε Ἀντωνυμία δεικτικὴ, ἀοριστίαν ἐμφαίνουσα· μεταχειρίζονται δὲ ταύτην, ἢ ὅταν δὲν θέλωσι νὰ εἴπωσι τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου περιφρονητικῶς, ἢ ἀποκρυπτικῶς, ἢ ὅταν πραγματικῶς δὲν τὸ γνωρίζωσι καὶ ἀορίστως λέγουσι· — ποιῆτε] ὀρθῶς ἐτέθη ὁ ἐνεστὼς, ἵνα δείξῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ κάμωσιν ἅπαξ ταῦτα, ἀλλὰ διὰ παντὸς οὕτω νὰ ποιῶσι· — οὐ τὸν εἰπόντα] ἀριστολογικὴ ἡ Μετοχὴ=ὃς ἂν εἴπῃ· — ἐπαινέσεσθε] ὁ Μέσος Μέλλων τοῦ ῥήματος τούτου εἶνε εὐχρηστότερος, καθὼς καὶ τοῦ ἄδειν-ἄσομαι, παύειν-παύσομαι, ἀκούειν-ἀκούσομαι, καὶ ἄλλων, Ἀττικῶς — καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον] οἱ Ἀθηναῖοι ἐσυνείθιζον νὰ ἐπαινῶσι τοὺς ῥήτορας, ὅτε ἔλεγον τὰ ἀρέσκοντα εἰς αὐτούς, ἀλλ' ὕστερον ἐμέμφοντο διὰ τοῦτο αὐτοὶ ἑαυτοὺς, διότι εὐκόλως καὶ ἀπερισκέτως ἐπείθοντο, ὅτε κακὴν ἐλάμβανον ἔκβασιν τὰ πράματα· ἤδη ὅμως λέγει, ὅτι ἂν αἱρῆσθε τὰ βέλτιστα, καὶ οὐχὶ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἤθελον Σᾶς εἴπῃ οἱ κόλακες καὶ δημαγωγοί Σας, τότε καὶ τὸν ῥήτορα καὶ σύμβουλον ἐκεῖνον θὰ ἐπαινέσετε ὡς ὀρθῶς συμβουλεύσαντα, καὶ ἑαυτοὺς, ὡς ἐκλέξαντας τὰ βέλτιστα καὶ ὠφέλιμα· ὑπαινίττεται δὲ ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ἑαυτόν· — βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων κτλ.] ἀλλὰ τοῦτο, τὸ ἐπαινέσαι δηλαδὴ καὶ τὸν ῥήτορα καὶ ἑαυτοὺς τότε ἔσται, ὅτε τὸ σύνολον τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ ἡ κατάστασις αὐτῶν βελτιωθῇ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ.

SISMANOGLIO